
Redovisningen av resultatet av den särskilda satsningen
mot den grova organiserade brottsligheten

Myndigheter i samverkan 2015

mot den organiserade brottsligheten

 Arbetsförmedlingen

 Ekobrottsmyndigheten

 Försäkringskassan

 Kriminalvården

 Kronofogden

 KUSTBEVAKNINGEN

 Migrationsverket

 Polisen

 Skatteverket

 Säkerhetspolisen

 Tullverket

 ÅKLAGÄRMyndIGHETEN

Utgivare: Polismyndigheten, Box 12256, 10226 Stockholm
Dnr: A490.504/2015
Originalproduktion: Yra
Upplaga: 300 ex
Foto: Polismyndigheten, Lars Hedelin
Tryck: Polismyndighetens tryckeri, Stockholm mars 2016

Innehållsförteckning

1. Samverkansrådet har ordet	2
2. Bakgrund	3
3. Den myndighetsgemensamma lägesbilden 2014–2015	4
3.1 Arbetet med en lägesbild för 2016–2017.....	4
4. Den myndighetsgemensamma inriktningen 2014–2015	5
4.1 Arbetet med inriktningen för 2016–2017.....	5
5. Uppföljningsmetoder, felkällor och läsanvisningar	6
5.1 Introduktion till satsningens samhällsnytta.....	7
6. Kort om Samverkansrådets möten under 2015	8
7. Verksamheten vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren	9
7.1 Året som gått – reflektioner.....	9
7.2 Året som gått – siffror.....	9
7.3 Två trender under året.....	11
7.4 Strategiska uppdrag under året.....	11
7.5 Kompetensutveckling, kunskapsöverföring och spridningseffekter.....	12
8. Utfall av ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren	13
8.1 Avgränsning.....	13
8.2 Ett ärende om grov narkotikasmuggling dominerar lagföringen.....	13
8.3 Få men stora narkotikabeslag.....	13
8.4 Tillgångsriktad brottsbekämpning.....	13
9. Insatser beslutade av Operativa rådet	16
9.1 Identitetsrelaterad brottslighet i fokus för den största insatsen.....	17
9.2 Det stora "assistansmålet" – liknande utfall i hovrätten.....	19
9.3 Stor förändring av tingsrättens utfall i ett återförvisat ekomål.....	19
9.4 Många fällande domar i tingsrätten för vanliga narkotikabrott under 2015.....	19
9.5 Ökad genomströmningstid och lägre resursintensitet.....	20
9.6 Fortsatt minskning av den arbetade tiden i insatser.....	20
9.7 Lägsta utfallet av tingsrättsdomar, i kontrast mot föregående år.....	20
9.8 Förhandlingsklimatet i rättssalen.....	21
10. Utfall av insatser beslutade av Operativa rådet	22
10.1 Färre arbetade timmar i insatser beslutade av Operativa rådet.....	22
10.2 Samverkansmönster i insatserna.....	25
10.3 Lagföring.....	26
10.4 Beslag i insatserna.....	28
10.5 Lågt utfall från tingsrättsdomar, men påtagligt utfall i övrigt.....	29
10.6 Internationell samverkan.....	31
11. Det totala utfallet	32
12. Arbetsförmedlingens första år	34
13. Kvalitativa uppföljningar av insatser avslutade vid Operativa rådet	35
14. Satsningens samhällsnytta	36
14.1 Samverkan som förutsättning.....	36
14.2 Samverkan i tid och resurser.....	36
14.3 Effekten av samverkan – ökad kunskap och kompetens.....	36
14.4 Kortsiktiga och långsiktiga effekter av utfall.....	37
14.5 Samhällsnytta i att upprätthålla grundläggande värden.....	38
14.6 Signalvärdets betydelse.....	38
14.7 Kommunikation mellan myndigheter – juridik, teknik och princip.....	39
15. Reflektion och framåtblick från Operativa rådet	41
Bilaga 1. Regeringsuppdraget	42
Bilaga 2. Den myndighetsgemensamma plattformen	43
Bilaga 3. Statistik för ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren	44
Bilaga 4. Statistik för insatser beslutade av Operativa rådet	45
Bilaga 5. Gemensam statistik	47
Bilaga 6. En myndighetsöverskridande strategi för brottsutbytesarbete i samverkan	51
Bilaga 7. En myndighetsöverskridande handlingsplan för brottsutbytesarbete i samverkan	53
Bilaga 8. Regeringsuppdrag om brottsutbytesarbete i samverkan	56

1. Samverkansrådet har ordet

Den inriktning som Samverkansrådet slagit fast för de kommande två åren innebär att vi ska fortsätta arbeta mot strategiska personer och deras nätverk. Vi ska dessutom ha ett ökat fokus på brottsförebyggande insatser i syfte att stärka allmänhetens säkerhet och trygghet.

Utfallet för 2015 visar på betydelsen av det arbete som bedrivits utöver de insatser som beslutas av Operativa rådet. Myndigheternas administrativa åtgärder och förvaltningsbeslut har stått för en stor del av det resultat som redovisas. Mycket positivt är att resurser som lagts på att spåra och säkra tillgångar hos kriminella har lett till ett högt belopp för utmätta tillgångar under 2015.

Utfallet av rättsliga processer i form av lagföring, skadestånd och förverkande av brottsutbyte har sammantaget varit lägre än tidigare år. Detta är främst en naturlig följd av att motsvarande siffror för 2014 var mycket höga. Under 2016 ser vi fram emot utfallet av ett antal rättegångar som beräknas bli färdiga.

Nationellt underrättelsecentrum har under året fortsatt sitt arbete med att utveckla metoder för att mäta vilken effekt de operativa åtgärder har på kriminella och deras nätverk. Det är ett viktigt steg för att säkerställa att rätt prioriteringar görs.

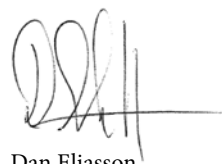
Antagandet att en myndighetsgemensam samverkan mot organiserad brottslighet är av nytta för samhället utgör hela grunden för det gemensamma arbetet. I årets redovisning presenteras därför ett kapitel om satsningens samhällsnytta. Syftet är att belysa alla de aspekter som inte framgår av de kvantitativa resultatmått men som också antas vara betydelsefulla effekter av satsningen.

Arbetet med att inventera och prioritera behov av förändringar i lagstiftningen är viktigt. Myndigheterna har under året fokuserat på särskilt angelägna områden i lagstiftningen där förändringar kan skapa bättre förutsättningar att nå framgång i kampen mot den komplicerade och grova organiserade brottsligheten.

I slutet av 2015 fick vi ett nytt uppdrag av regeringen. De 12 samverkande myndigheterna ska bekämpa den organiserade brottsligheten hela vägen ut i lokalsamhället. Satsningen ska inte bara verka mot de mest kriminella brottslingarna och de grövsta brotten utan också mot de mest brottsutsatta geografiska områdena.

Att återskapa trygghet för de som bor i våra mest utsatta områden och få dem att känna förtroende för samhällets förmåga att varaktigt upprätthålla denna trygghet är en stor utmaning. Situationen i dessa områden är redan besvärlig och kan antas bli än mer komplex som en följd av den kraftigt ökade migrationen. Den negativa utvecklingen i dessa områden måste brytas och ingen myndighet klarar detta på egen hand. Endast med koordinerade och uthålliga insatser kan vi få en hållbar och långsiktig effekt.

Jag ser fram mot att följa detta arbete under kommande år.

Dan Eliasson
Rikspolischef och ordförande i Samverkansrådet

2. Bakgrund

Denna redovisning är en återrapportering enligt förordning (2014:1102) med instruktion för Polismyndigheten.

”Polismyndigheten ska senast den 31 mars varje år i en skrivelse till regeringen redogöra för den verksamhet som har bedrivits i den myndighetsgemensamma satsningen mot den grova och organiserade brottsligheten.”

I början av juni 2009 undertecknades en överenskommelse¹ om en myndighetsgemensam satsning mot den grova organiserade brottsligheten. De myndigheter som deltog var Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården, Kronofogdemyndig-

heten, Kustbevakningen, Rikspolisstyrelsen, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Försäkringskassan blev medlem inom satsningen under 2010. Under 2013 tillkom Migrationsverket och 2014 Arbetsförmedlingen. I denna redovisning benämns dessa myndigheter sammantaget *de samverkande myndigheterna*.

Den myndighetsgemensamma satsningen inleddes den 1 juli 2009². Organisationen för satsningen består av Samverkansrådet, Operativa rådet, Sekretariatet för Samverkansrådet och Operativa rådet, Nationellt underrättelsecentrum, åtta regionala underrättelsecenter och åtta aktionsgrupper. Den gemensamma plattformen beskrivs närmare i bilaga 2.

¹ Överenskommelse om vissa åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten, POA 400-4599/08.

² För vidare beskrivning av uppdraget se bilaga 1.

3. Den myndighetsgemensamma lägesbilden 2014–2015

Den myndighetsgemensamma satsningen mot den grova organiserade brottsligheten bedrivs utifrån en gemensam nationell lägesbild. Lägesbilden är viktig för att

- samtliga myndigheter inom satsningen ska dela en gemensam bild av den grova organiserade brottsligheten
- öka myndigheters kunskap och förmåga att gemensamt beskriva och bekämpa grov organiserad brottslighet.

Den myndighetsgemensamma lägesbilden ligger till grund för verksamhetens strategiska inriktning. Lägesbilden tas fram av Nationellt underrättelsecentrum och fastställs genom beslut av Samverkansrådet.³

De två typer av underlag som använts till lägesbilden var

- respektive myndighets lägesbilder och rapporter av strategisk karaktär
- fördjupade underrättelsebaserade analyser av kända grovt kriminella individer.

I lägesbilden för 2014–2015⁴ identifierades den grova organiserade brottslighetens och myndigheternas respektive styrkor och svagheter samt hot och möjligheter. Styrkorna och svagheter har därefter ställts mot varandra för att identifiera effektiva åtgärder. För att motverka grov organiserad brottslighet har även effektiva defensiva åtgärder tagits fram.

De åtgärder som presenterades i lägesbilden var att

- gemensamt agera för ändrad lagstiftning samt för enhetlig tillämpning av gällande lagstiftning
- utöka samverkan i administrativa åtgärder
- använda den metod som finns för att analysera brottsprocesser och ta fram indikatorer
- skapa en myndighetsöverskridande samverkansgrupp för säkerhetsfrågor
- utveckla och följa upp myndighetsöverskridande samverkan på brottsutbytesområdet
- utnyttja alla möjligheter som finns för att återta brottsutbyte, såväl inom som utom landet
- i större utsträckning utnyttja möjligheten att starta/delta i gemensamma utredningsgrupper, så kallad JIT⁵ eller andra internationella samverkansgrupper

- höja/bättre utnyttja it-kompetensen inom myndigheterna avseende brottsbekämpning
- förbättra de tekniska hjälpmedel som redan finns för brottsbekämpning
- ta fram en gemensam kommunikationsplan.

3.1 ARBETET MED EN LÄGESBILD FÖR 2016–2017

Under 2015 arbetade Nationellt underrättelsecentrum med att ta fram en ny myndighetsgemensam lägesbild för perioden 2016–2017. Lägesbilden fastställdes av Samverkansrådet i oktober 2015. I lägesbilden identifieras aktörerna inom den grova organiserade brottsligheten samt de brottsområden som de verkar i och de verktyg och tillvägagångssätt som aktörerna använder sig av. Några av de brottsområden som var i fokus under 2015 och som Nationellt underrättelsecentrum bedömer vara fortsatt relevanta under kommande två år är

- bedrägeribrott
- bidragsbrott
- identitetsrelaterad brottslighet riktad mot välfärds-systemet.

I lägesbilden uppmärksammas att kriminella aktörer hittat nya och fler tillvägagångssätt för att komma åt välfärdsystemets ersättningar, till exempel genom att använda olika typer av intyg. Kriminella aktörer har även använt sig av föreningar och stiftelser för att genomföra sin brottslighet. Nationellt underrättelsecentrum har också observerat att fler myndigheter upplevt högre krav på service samtidigt som de uppfattat kontroll som något negativt, till exempel vid medial granskning. Nationellt underrättelsecentrum betonar att beslutsfattandet inom de samverkande myndigheterna måste vara rättssäkert och förutsägbart, och att kontrollarbete och servicekrav kan gå hand i hand, både för medborgarnas och för myndigheternas bästa.

För att utveckla arbetet har Nationellt underrättelsecentrum identifierat behov av förändringar. Bland annat föreslås att satsningens fokus ska breddas och även omfatta brottsförebyggande arbete samt arbete mot brottsliga fenomen.

3 Vid Samverkansrådets möte den 23 oktober 2013 beslutades lägesbilden för 2014–2015.

4 Nationellt underrättelsecentrumets lägesbild av grov organiserad brottslighet 2014–2015, dnr RKP-DR-D2/2013.

5 JIT (Joint Investigation Teams) är en gemensam utredningsgrupp som inrättats för en bestämd tid, som bygger på ett avtal mellan två eller flera EU-medlemsstater och/eller behöriga myndigheter, för ett specifikt ändamål. Icke EU-medlemsstater får delta i en gemensam utredningsgrupp vid samtycke från alla andra parter.

4. Den myndighetsgemensamma inriktningen 2014–2015

Enligt det regeringsbeslut⁶ som ligger till grund för den myndighetsgemensamma satsningen ska det finnas en gemensam strategisk inriktning. I det följande återges inriktningen för 2014–2015.

Samtliga myndigheter ska säkerställa att det finns resurser för åtgärder inom den särskilda satsningen mot grov organiserad brottslighet. De myndigheter som samverkar i underrätelsearbetet ska ha en gemensam inriktning i det operativa arbetet. Fokus ska ligga på strategiska personer, deras nätverk och den brottslighet de bedriver, med beaktande av kapaciteten att agera inom de tre brottsområden som bedöms som särskilt samhällsfarliga, i kombination med varandra.

Brottsområdena är

1. företag i brottslig verksamhet
2. otillåten påverkan
3. våld och hot.

För att skapa ett underlag för prioriteringar ska det göras en kapacitetsgradering av vilket samhällshot kriminella personer, deras brottslighet och deras nätverk utgör.

Det kan även finnas andra särskilda strategiska skäl vid prioritering. Exempel på sådana skäl kan vara att en person och dennes nätverk har hög kapacitet inom något av brottsområdena eller begår gränsöverskridande brottslighet av samhällsfarlig eller systemhotande karaktär.

Vid prioritering ska man särskilt beakta möjligheten att förverka tillgångar och återta brottsutbyte, även internationellt.

Vid analys och val av insatser ska också möjligheten till administrativa åtgärder prioriteras, exempelvis mot bidragsbrott. Sådana åtgärder kan också vidtas i samarbete med myndigheter eller aktörer utanför den särskilda satsningen. De erfarenheter som görs ska tillvaratas i ett brottsförhindrande och brottsförebyggande arbete.

Vidare kan administrativ och operativ samverkan mot grov organiserad brottslighet ske mellan två eller flera myndigheter utan att aktionsgruppspersonal medverkar.

Interna styrkor och externa möjligheter hos myndigheterna för att identifiera angreppspunkter mot den grova organiserade brottsligheten ska användas. Dessa är att

- följa pengarna och minska vinningen av brott
- använda sig av internationell samverkan
- öka it-kompetensen och närvaron på internet
- ta fram en kommunikationsplan för de samverkande myndigheterna
- skapa en myndighetsöverskridande samverkansgrupp för säkerhetsfrågor.

4.1 ARBETET MED INRIKTNINGEN FÖR 2016–2017

Under hösten 2015 fastställde Samverkansrådet den myndighetsgemensamma inriktningen för 2016–2017. Utgångspunkten för inriktningen är den lägesbild som fastställdes i oktober 2015 och som avser perioden 2016–2017.

I enlighet med den nya inriktningen ska de samverkande myndigheterna fortsätta att arbeta mot strategiska personer, deras nätverk och den brottslighet de bedriver. Dock har fokus för inriktningen utvidgats och insatser kan även genomföras i brottsförebyggande syfte samt mot enskilda brottsfenomen. Precis som i inriktningen för 2014–2015 kan det även finnas särskilda strategiska skäl vid prioritering av en insats. Utifrån de särskilda strategiska skälen kan insatser prioriteras utifrån exempelvis geografiska problembilder.

I inriktningen för 2016–2017 har de tre tidigare brottsområdena utvidgats till (i kursiv text) att även innefatta följande:

1. Företag *eller andra associationsformer i brottslig verksamhet.*
2. Otillåten *eller otillbörlig påverkan.*
3. Våld och hot *samt påverkan på allmänhetens säkerhet och trygghet.*

Den nya inriktningen fastställer även att de samverkande myndigheterna, enskilt och tillsammans, ska vidareutveckla arbetet med kontroll i syfte att motverka brott mot välfärds-systemet. Vidare ska en handlingsplan mot själv censur⁷ tas fram i syfte att finna ett gemensamt förhållningssätt inom detta problemområde.

⁶ Regeringsbeslut I:7, Uppdrag till Rikspolisstyrelsen och andra berörda myndigheter att vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten, 2008, s.4, Ju 2008/5776/PO.

⁷ Med själv censur menas att en person av rädsla för att drabbas av otillåten påverkan agerar annorlunda än vad han eller hon annars skulle ha gjort.

5. Uppföljningsmetoder, felkällor och läsanvisningar

Resultatet redovisas genom

- kvantitativ redovisning av utfallet utifrån resursinsats⁸, aktiviteter, rättsliga och administrativa åtgärder samt förvaltningsbeslut
- kvalitativ beskrivning och bedömning av verksamheten främst utifrån enkäter, årsberättelser från underrättelsecentren samt uppföljningar av genomförda insatser.

Uppföljningen av det kvantitativa utfallet av det operativa arbete som sker i den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet består av två delar

- det som ingått i myndighetsgemensamma insatser beslutade av Operativa rådet
- operativt arbete som skett utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren⁹.

Båda delarna har sin utgångspunkt i ärenden som initierats vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren. Insatserna beslutade av Operativa rådet har följts upp genom att kontaktpersoner vid myndigheterna och polisregionerna månadsvis redovisat utfallet. Kvaliteten på rapporteringen av tid och verksamhetsutfall i insatser beslutade av Operativa rådet bedöms ha förbättrats successivt sedan satsningens början.

Utfallet av det operativa arbetet som skett utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren har enbart följts upp vid årets utgång och avsett hela årets verksamhet. Samordnarna vid respektive underrättelsecenter samlar in efterfrågade uppgifter genom myndighetsrepresentanterna i handläggargrupperna. Detta är det tredje året som denna typ av uppföljning har gjorts.

Det bedöms ha varit svårt för de myndighetsgemensamma centren att i alla delar identifiera och återredovisa arbetet. Den arbetstid som lagts ned på det förberedande underrättelsearbetet och det operativa arbetet med dessa ärenden har inte följts upp. För vissa myndigheter har den tiden varit mer omfattande än den tid som lagts ned på insatserna beslutade av Operativa rådet.

Utvecklingen bör inte värderas genom att man enbart jämför utfallet mellan kalenderår.¹⁰ Enskilda händelser som har stor betydelse för resultatet inträffar med ojämna mellanrum. Enstaka och särskilt påtagliga utfall kan ha stor inverkan på det övergripande utfallet. Redovisningen kommer att i den mån det är möjligt omfatta en bedömning utifrån minst tre års utfall. I de fall redovisningen omfattar fler än tre år ges möjlighet att jämföra två tvåårsperioder eller använda glidande värden¹¹ och på det sättet göra jämförelser av utvecklingen.¹² En sannolik felkälla är att det förekommer personer som uppmärksammats av en myndighet men där arbetet mot personen inom satsningen inte kommit andra myndigheter till känna. De myndigheter som inte delgivits informationen har då inte kunnat följa upp det eventuella egna arbetet mot den personen och därmed inte heller kunnat redovisa ett utfall.

De två faktorer som oftast är avgörande för utfallet är typen av insats samt den fas som en insats befunnit sig i under året. Redovisade utfall från olika myndigheter i form av penningbelopp eller från tingsrättsdomar avser ofta samma tillgångar som utfallit i olika processteg.

Det kan ibland vara svårt att avgränsa de resurser, aktiviteter och resultat som är relevanta för den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet från annan verksamhet.¹³

Felaktigheter som upptäckts vid kontroller av underlagen till föregående års redovisningar har inneburit att vissa tidigare redovisade värden korrigerats i denna redovisning.

För att händelser och utfall i enskilda insatser eller ärenden ska kunna återges måste dessa kunna identifieras i texten. Insats- eller ärendenamn används dock inte eftersom det i vissa fall kan skada verksamheten om namnen är allmänt kända. Istället beskrivs dessa insatser och ärenden på annat sätt.

Redovisningen omfattar tre bilagor med statistik (bilaga 3–5) som återger det kvantitativa utfallet av satsningen:

- ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (bilaga 3)
- insatserna beslutade av Operativa rådet (bilaga 4)
- gemensamt utfall (bilaga 5).

I det fall läsaren inte önskar att i detalj studera det kvantitativa utfallet kan kapitel 8 och 10 hoppas över.

8 Avser redovisad arbetstid – enbart för insatserna beslutade av Operativa rådet.

9 De myndighetsgemensamma underrättelsecentren är en samlingsbeteckning för de regionala underrättelsecentren som finns i polisregionerna Bergslagen, Mitt, Nord, Stockholm, Syd, Väst och Öst samt Nationellt underrättelsecentrum vid nationella operativa avdelningen.

10 För en utförlig beskrivning av detta, se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2010*, bilaga 1, s. 18 f., dnr A-400-335/11.

11 Med glidande värden avses till exempel att 2012-2013 jämförs med 2013-2014, 2014-2015 etcetera.

12 Det gör redovisningen mindre känslig för variation än vid jämförelser mellan enskilda år.

13 För en utförlig beskrivning av detta, se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2013*, bilaga 3, s. 31, dnr A269.375/2013.

5.1 INTRODUKTION TILL SATSNINGENS SAMHÄLLSNYTTA

Under hösten 2015 träffades representanter för de samverkande myndigheterna för att under en dag resonera kring satsningens samhällsnytta. I kapitel 14 beskrivs och analyseras satsningens samhällsnytta utifrån olika perspektiv. Det är första året som samhällsnyttan belyses på detta sätt.

Den huvudsakliga uppföljningen av arbetet inom satsningen sker genom kvantitativa resultatmått. Vid sidan om den årliga redovisningen görs även interna kvalitativa slutuppföljningar av avslutade insatser. De kvalitativa uppföljningarna syftar till att genom enkäter och intervjuer fånga upp de delar i insatserna som fungerat väl och identifiera de utmaningar och svårigheter som funnits i arbetet. Målet med slutuppföljningarna är att utveckla det myndighetsgemensamma arbetet.

Utöver de kvantitativa resultatmått som fångar upp sådant som går att mäta är en stor del av det arbete som sker i satsningen svårt att fånga på ett konkret sätt. Att värdera samhällsnyttan innebär i korthet att vinsterna ställs mot kostnaderna. Det mest vedertagna sättet att göra detta är att på en ekonomisk bedömningsgrund uppskatta vad aktiviteterna kostar och hur mycket samhället tjänat på verksamheten. Denna typ av beräkningar avser dock vanligtvis det ekonomiska utbytet av verksamheten. Samhällsnytta betraktas av de samverkande myndigheterna som mer än enbart en ekonomisk vinst – myndigheterna bedömer att samhällsnytta även innefattar en bredare och djupare nytta för samhället i stort. En mer allomfattande syn på samhällsnytta innebär emellertid också en stor utmaning i att redovisa hur resurser och aktiviteter resulterar i önskvärda effekter och nyttor i samhället.

6. Kort om Samverkansrådets möten under 2015

Under 2015 sammanträdde Samverkansrådet vid två tillfällen, en gång under våren och en gång under hösten. I det följande redovisas ett urval av det som avhandlades.

På första mötet gav Samverkansrådet i uppdrag till Operativa rådet att samordna och sammanfatta ett myndighetsgemensamt förslag om förändringar i berörd lagstiftning. Dessutom föredrogs hur de 13 rekommendationerna utifrån den myndighetsgemensamma utvärderingen¹⁴ tagits om hand samt ett förslag om hur aktionsgrupperna ska få en tydligare ledning och styrning. En översyn av aktionsgruppernas och de regionala underrättelsecentrums placering beslutades. Rapporten *Åtgärder mot identitetsrelaterad brottslighet*¹⁵ föredrogs och utifrån rapporten presenterades fem åtgärdsförslag samt åtföljande åtgärdsbehov. Vid detta möte föredrogs den årliga redovisningen för 2014. Samverkansrådet framförde önskemål om att den årliga redovisningen framöver i högre grad ska belysa satsningens samhällsnytta.

På andra mötet informerades rådet om arbetsgruppens arbete med förslag om förändringar i berörd lagstiftning.

Samverkansrådet ansåg att varje myndighet ska överväga vilka frågor de önskar driva och att arbetet ska avse all berörd lagstiftning för bekämpningen av grov organiserad brottslighet. En stående dagordningspunkt har införts vid Operativa rådets möten och det har skapats rutiner så att myndighetsgemensam överläggning sker i lagförslagsärenden. Operativa rådet ska under våren 2016 delredovisa till Samverkansrådet hur arbetet fortlöper.

Även vid det här mötet föredrogs hur de 13 rekommendationerna utifrån utvärderingen tagits om hand. Bland annat har det inneburit att det under 2015 enbart var en representant från respektive myndighet som deltagit vid möten i Operativa rådet. Beslut om tydligare ledning och styrning av aktionsgrupperna fattades i slutet av september. Vidare föredrogs hur arbetet med att ta om hand åtgärdsförslagen avseende identitetsrelaterad brottslighet fortskridit.

14 *Utvärdering av den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet*. Rikspolisstyrelsen, dnr A354.864/2014

15 Hemlig enl. 18 kap 1–2 §§ och 35 kap 1–2 §§ Offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Nationellt underrättelsecentrum, 2015-02-15. En öppen rapport, *Identitetsrelaterad brottslighet*, har också getts ut av Nationellt underrättelsecentrum, 2015-12-09.

7. Verksamheten vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren

7.1 ÅRET SOM GÅTT – REFLEKTIONER

Utifrån satsningens inriktning för 2014–2015 har de myndighetsgemensamma underrättelsecentren fortsatt sitt arbete mot de strategiska personerna och deras nätverk, mot brottslighet av särskild strategisk karaktär samt mot regionala brottsliga fenomen av särskild strategisk betydelse.

Arbetsförmedlingens första år i underrättelsecentren har ytterligare förstärkt samverkan. Under 2015 bemannade Arbetsförmedlingen även underrättelsecentren i regionerna Nord samt Bergslagen. Därmed är myndigheten nu representerad vid samtliga centrum. Arbetsförmedlingens medverkan har förstärkt möjligheten att vidta administrativa åtgärder.

För första gången sedan satsningens början har de myndighetsgemensamma underrättelsecentren redovisat att de gemensamt varit initiativtagare till en majoritet av alla ärenden.¹⁶ Tidigare har redovisningen visat att polisen initierat flest ärenden, följd av underrättelsecentren. En tänkbar förklaring till förändringen är att centren, som ett resultat av fördjupad samverkan, anammat ett mer gemensamt arbetssätt.¹⁷ Det kan även noteras att Säkerhetspolisen under 2015 tog initiativ till två ärenden, båda vid samma underrättelsecenter. Tidigare har det varit ovanligt att Säkerhetspolisen initierat underrättelseärenden.

Flera av myndigheterna har uppgett att de i underrättelsearbetet fördjupat den bilaterala operativa samverkan med enskilda myndigheter vid underrättelsecentren. Som exempel kan nämnas ärenden med fokus på finansiering av terrorism och punktskatteskattbrott, där bilateral samverkan skett mellan en enskild myndighet och Säkerhetspolisen respektive Tullverket. Detta har framhållits som en positiv utveckling och en direkt följd av de möjligheter som finns vid underrättelsecentren.

Vid underrättelsecentren i Väst, Stockholm och Syd har länsstyrelserna varit representerade. Länsstyrelsen har ett nationellt tillsynsuppdrag avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. En av länsstyrelserna har rapporterat att deltagandet i underrättelsecentrumet resulterat i ökad kunskap om olika typer av brott och risker. Detta har enligt länsstyrelsen bidragit till att utveckla ett mer riskbaserat arbetssätt och effektiviserat tillsynsarbetet. Länsstyrelsen har bedömt att de till följd av de nya regler som innefattas i penningtvättilagen¹⁸ kommer att få bättre juridiska möjligheter att använda sig av och bidra i det myndighetsgemensamma arbetet.

Några av de hinder och svårigheter som underrättelsecentren redovisat är återkommande från tidigare år. De flesta av centren har fortsatt att rapportera om ett stort behov av att få tillgång till den kunskap och de verktyg som Finanspolisen förfogar över. Eftersom en majoritet av alla ärenden vid underrättelsecentren har avsett ekonomisk brottslighet och brottsuppläggen blivit allt mer komplexa har behovet av Finanspolisens medverkan upplevts som angelägen. Ett av underrättelsecentren har rapporterat att avsaknaden av Finanspolisen som resurs har försämrat underrättelseflödet och minskat möjligheten till att initiera ärenden. Finanspolisens medverkan har således upplevts som en avgörande faktor för att uppnå goda resultat i underrättelsearbetet.

De samverkande myndigheterna har även uttryckt önskemål om ökade resurser från Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket samt Arbetsförmedlingen. Det upplevda behovet beror sannolikt på den stora mängd ärenden som avser olika typer av ekonomisk brottslighet eller brottslighet av ekobrottsliknande karaktär som innefattar dessa myndigheters verksamhetsområden.

Underrättelsecentren har fortsatt att utveckla ett metodiskt och standardiserat arbetssätt. Ett av centren uppgav att när de mer metodiskt följt de checklistor och metodstöd som tagit fram har detta bidragit till att förbättra kvalitetssäkringen av både underrättelse- och uppföljningsarbetet.

7.2 ÅRET SOM GÅTT – SIFFROR

Under 2015 arbetade de myndighetsgemensamma underrättelsecentren i 78 ärenden, något fler ärenden än föregående år. Under året initierades 46 ärenden och 52 ärenden avslutades.¹⁹

Av ärendena var det 7 som föreslogs till och beslutades av Operativa rådet som myndighetsgemensamma insatser²⁰, 14 ärenden var föremål för en operativ myndighetsgemensam regional insats och 12 var föremål för regional operativ insats vid en enskild myndighet. Under året producerade de myndighetsgemensamma underrättelsecentren totalt 57 rapporter samt 31 delrapporter.²¹

Under 2014 bedrevs arbete i 74 ärenden²² varav 8 ledde till beslut om insats av Operativa rådet. När ett ärende övergätt till en insats beslutad av Operativa rådet har den fortsatta hanteringen i underrättelsecentren varierat. I vissa fall har underrättelsearbetet fortgått vid centren parallellt med att polisens aktionsgrupper och myndigheterna har påbörjat sitt operativa arbete. I andra fall har arbetet i centren avslutats när en insats påbörjats.

16 Med ärende avses underrättelseärenden som lett till förslag eller beslut om (1) insats i Operativa rådet, (2) regional myndighetsgemensam insats eller (3) regional insats i enskild myndighet.

17 I andra hand har det redovisats att Polismyndigheten följd av Ekobrottsmyndigheten har initierat flest ärenden under 2015.

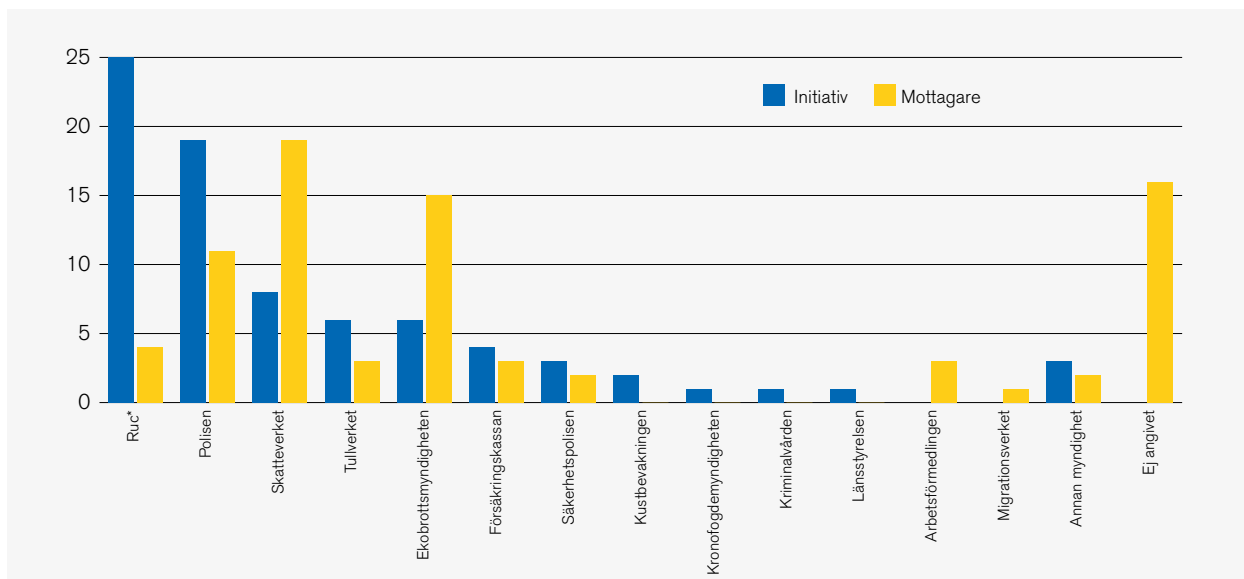
18 Lag (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

19 Se bilaga 3, tabell 1.

20 Dessa 7 ärenden har lett till beslut av Operativa rådet att inleda 6 insatser under 2015. Två av underrättelseärendena utmynnade i en och samma insats.

21 Det finns dock ingen standardiserad definition av rapporter och delrapporter.

22 Ett systematiskt fel har upptäckts för det tidigare redovisade antalet 2014 – då redovisades antalet som 56, men ska vara 74. Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 9 och bilaga 3 tabell 1, dnr A449.530/2014.

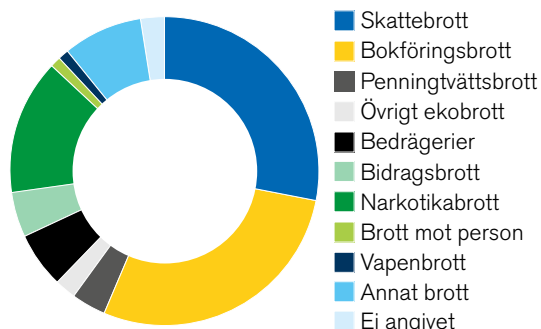
Figur 1. Myndigheter och andra aktörer som under 2015 i första hand initierat ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren respektive tagit emot dessa ärenden för vidare arbete.

* Regionalt underrättelsecentrum

Under 2015 var det Skatteverket, följt av Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten, som tog emot flest ärenden för fortsatta åtgärder efter att de avslutats vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (se figur 1).²³ Detta speglar i huvudsak de två föregående årens redovisningar. Detta reflekterar de huvudbrottsstyper som är föremål för flest ärenden. Eftersom en majoritet av alla ärenden avsåg ekonomisk brottslighet är det naturligt att det är just dessa tre myndigheter som fortsätter att arbeta med flest ärenden.

7.2.1 Ekonomisk brottslighet i fortsatt fokus

Ekonomisk brottslighet har fortsatt att utgöra det huvudsakliga fokusområdet för arbetet vid underrättelsecentren. Av de 78 ärenden som pågick under 2015 avsåg en majoritet ekono-

Figur 2. De huvudsakliga brottskategorierna i pågående ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2015.

²³ Se bilaga 3, tabell 4. Observera att ärenden har överlämnats till fler myndigheter och aktörer än de som angivits i första hand.

misk brottslighet (se figur 2). De vanligaste brottsstyperna som redovisats inom ekonomisk brottslighet är skattebrott följt av bokföringsbrott och penningtvätt. Detta överensstämmer i huvudsak väl med utfallen för både 2013 och 2014. Därefter följer narkotikabrott, bedrägerier och bidragsbrott.

7.2.2 Arbetet mot de strategiska personerna

Liksom föregående år har en uppföljning gjorts av antalet redovisade aktiviteter som myndigheterna vidtagit mot de strategiska personerna. Uppföljningen av aktiviteternas utformning, omfattning och betydelse har dock inte varit fullt ut standardiserad. Utfallet utgör därför inte någon tillförlitlig återspeglning av det arbete som de samverkande myndigheterna bedrivit mot de strategiska personerna och deras nätverk. Utfallet bör därför inte heller värderas i jämförelse med föregående år. Under 2015 inleddes ett arbete för att standardisera ärendehantering vid underrättelsecentren. Arbetet kommer att fortgå under 2016.

Under 2015 har alla samverkande myndigheter redovisat aktiviteter mot de strategiska personerna. Det innebär att alla strategiska personer och/eller personer i deras nätverk har varit föremål för någon form av aktivitet från en eller flera av myndigheterna. Flest aktiviteter har redovisats av Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Polismyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Försäkringskassan, och Arbetsförmedlingen.

En genomgång av de tingsrättsdomar som rapporterats i insatserna beslutade av Operativa rådet visar att 11 av de personer som varit strategiska personer i satsningen dömts för brott mellan 2011 och 2015. Dessutom tillkommer de

personer som omfattar den så kallade inre kretsen, det vill säga sådana som är nödvändiga för att den strategiska personen ska kunna organisera sin brottslighet och sina brottsupplägg. Det har inte gjorts någon systematisk uppföljning av lagföringsfrekvensen avseende dessa personer. Sannolikt har det oftare varit personer i den inre kretsen som blivit föremål för brottsmisstanke, gripande och lagföring jämfört med de strategiska personerna.

7.3 TVÅ TRENDER UNDER ÅRET

7.3.1 Lokala samverkansinitiativ

Under året som gått har flera underrättelsecenter rapporterat om hur lokala myndighetssamverkande initiativ tagits för att på mest effektiva sätt kunna förebygga och bekämpa grov organiserad brottslighet lokalt. Som exempel kan nämnas att styrgruppen för ett av underrättelsecentren beslutade att ett lokalt operativt center skulle skapas i syfte att hantera nyetableringen av ett lokalt kriminellt nätverk. Det lokala operativa centrumet har bestått av lokala representanter från de samverkande myndigheterna. Genom lokal myndighetssamverkan har myndigheterna haft möjlighet att genomföra samlade administrativa åtgärder i syfte att motverka etableringen av nätverket.

Initiativet går i linje med det uppdrag som regeringen beslutade om den 1 december 2015 och som innebär att satsningen i högre grad ska innefatta lokalt brottsförebyggande arbete samt lokal myndighetssamverkan.²⁴

7.3.2 Brottslig verksamhet kopplad till flyktingströmmar

Vid flera av underrättelsecentren har det under hösten 2015 observerats att aktörer inom den grova organiserade brottsligheten har visat intresse för de vinstgivande möjligheter som uppstått i samband med flyktingströmmarna och den efterföljande flyktingmottagningen. Kriminella aktörer har bland annat noterats i sammanhang kopplade till boenden för asylsökanden och ensamkommande flyktingbarn. Utifrån dessa observationer kommer sannolikt underrättelsecentren under 2016 fortsätta att identifiera nya brottsområden som i detta sammanhang utnyttjas av aktörer inom den grova organiserade brottsligheten. I sin årliga rapportering beskriver ett av centren att ovanstående problematik resulterat i bieffekter som sannolikt kommer att innebära framtida utmaningar i det myndighetssammansatta arbetet. En fungerande samverkan och ett informationsutbyte med andra samhällsaktörer såsom kommuner är av stor betydelse för hanteringen av denna utmaning.

²⁴ Uppdrag till Polismyndigheten och andra berörda myndigheter att utveckla den myndighetssammansatta satsningen mot organiserad brottslighet, JU2015/09350/PO.

Till följd av dessa observationer fick Nationellt underrättelsecentrum i november 2015 ett uppdrag att göra en konsekvensanalys av nya områden som kan komma att utnyttjas av aktörer inom den grova organiserade brottsligheten. Uppdraget förväntas vara klart under våren 2016 och ska utmynna i åtgärdsförslag.

7.4 STRATEGISKA UPPDRAG UNDER ÅRET

En prioriterad del av arbetet vid de myndighetssammansatta underrättelsecentren avser metod- och utvecklingsarbete. Nationellt underrättelsecentrum har ett särskilt ansvar för att bevaka, leda och samordna arbetet med metodutveckling. Under 2015 arbetade Nationellt underrättelsecentrum och de övriga centren, i samverkan och enskilt, med flera strategiska uppdrag och metodutvecklingsprojekt. Många av dessa har varit kopplade till de strategiska personerna. Nedan presenteras några av de uppdrag som pågick under 2015.²⁵

7.4.1 Arbetet med att identifiera nya strategiska personer

Under 2015 arbetade de myndighetssammansatta underrättelsecentren med att se över de strategiska personer som varit aktuella under året samt identifiera nya personer att arbeta mot under 2016. Genom att årligen se över arbetet mot de strategiska personerna får de samverkande myndigheterna en möjlighet att säkerställa att fokus för arbetet i satsningen är i enlighet med befintlig inriktning.

7.4.2 Metodutveckling för urvalet av strategiska personer

Nationellt underrättelsecentrum arbetade under året med att vidareutveckla de metoder som ligger till grund för urvalet av de strategiska personerna. Syftet är att de parametrar som ligger till grund för urvalet på ett bättre sätt ska anpassas till de samverkande myndigheternas verksamhetsområden. Genom att utveckla urvalsprocessen kan myndigheterna bli bättre på att säkerställa att verksamheten bedrivs mot rätt aktörer. Till följd av innehållet i den nya myndighetssammansatta lägesbilden och den efterföljande inriktningen pågår ett metodutvecklingsarbete, som även innefattar framtagande av nya parametrar för urval av brottsliga fenomen.

7.4.3 Att mäta arbetet mot de strategiska personerna

Under 2013 och 2014 arbetade Nationellt underrättelsecentrum med att utveckla effektmått för den myndighetssammansatta underrättelseverksamheten. Syftet var att finna lämpliga metoder för att mäta vilken effekt de operativa

²⁵ Arbetet med den myndighetssammansatta lägesbilden mot grov organiserad brottslighet 2016–2017 samt arbetet med inriktningen för 2016–2017 reviderades i avsnitt 3.1.

åtgärderna har haft på de strategiska personerna och deras nätverk. En positiv bieffekt med att utveckla effektmått är att det även förutsätter att hela processkedjan i ärendehantering förbättras. Möjligheten att mäta och följa upp arbetet är i hög grad beroende av att det finns standardiserade och systematiska strukturer för uppföljning av alla skeden i underrättelsearbetet.

Under 2015 presenterade Nationellt underrättelsecentrum en slutrapport om effektmått. Rapporten innehåller förslag på åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för uppföljning och utvärdering av arbetet mot de strategiska personerna. Arbetet med att genomföra dessa åtgärder kommer att fortgå under 2016.

7.4.4 Att kartlägga och föreslå åtgärder mot identitetsrelaterad brottslighet

Projektet *Identitetsrelaterad brottslighet* pågick under fjärde kvartalet 2014 och första kvartalet 2015. Nationellt underrättelsecentrum tillsatte på uppdrag av Operativa rådet en arbetsgrupp som har producerat två strategiska rapporter: *Nationell lägesbild avseende identitetsrelaterad brottslighet*²⁶ samt *Åtgärder mot identitetsrelaterad brottslighet*²⁷. Rapporterna har fått stor uppmärksamhet. Samtliga åtgärdsförslag har tagits om hand av Samverkansrådet, Operativa rådet eller av Nationellt underrättelsecentrum. Rapporterna har också utgjort underlag för andra strategiska rapporter, exempelvis den myndighetsgemensamma lägesbilden.

7.5 KOMPETENSUTVECKLING, KUNSKAPSÖVERFÖRING OCH SPRIDNINGSEFFEKTER

Under 2014 påbörjade Nationellt underrättelsecentrum arbetet med att genomföra en grundutbildning för medarbetarna vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.²⁸

Under 2015 hölls ytterligare två omgångar av grundutbildningen och de flesta av medarbetarna, inklusive de som anställdes under året, har genomgått utbildningen. Nationellt underrättelsecentrum har fått i uppdrag att under 2016 presentera förslag på en fortsättningsutbildning.

Kompetensutveckling och kunskapsöverföring har skett genom föreläsningar, studiebesök och seminarier. Flera av de samverkande myndigheternas personal har genom åren uttryckt behov av fördjupad utbildning i frågor kopplade till ekonomisk brottslighet. Vid ett av underrättelsecentren deltog handläggarna under 2015 i ett seminarium som Skatteverket anordnat om penningtvätt. Detta är ett exempel på hur kunskapsöverföring mellan myndigheterna kan bidra till att möta de interna behov som identifierats vid centren.

Flera av myndigheterna rapporterar om hur arbetet i underrättelsecentren gett positiva synergi- och spridningseffekter i respektive linjeverksamhet, det vill säga även utanför satsningen. Till exempel har Åklagarmyndigheten uppgett att erfarenheterna av arbetet i satsningen har lett till en metodutveckling beträffande den egna verksamheten, inte minst vad avser tillgångsinriktad brottsbekämpning. Samverkan rapporteras också ha bidragit till ett ökat samarbete med andra myndigheter i andra typer av ärenden. Försäkringskassan lyfter fram att Ekobrottsmyndigheten under 2015 bjöd in myndigheten till att vara med och bidra i ett regeringsuppdrag som syftar till att utveckla och följa upp myndighetssamarbetet på brottsutbytesområdet.

Kronofogdemyndigheten rapporterar att samverkan utvecklats till att bli en naturlig del av det löpande arbetet för myndighetens handläggare. Myndigheten håller regelbundna föreläsningar om tillgångsinriktad brottsbekämpning, bland annat på Polishögskolans utbildning för tillgångsutredare.

Vid ett av underrättelsecentren har representanter från Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket tillsammans varit ute och informerat polisen i regionen om det myndighetsgemensamma arbetet. Syftet har varit att sprida kunskap om vad underrättelsecentrumet kan bistå med i den ordinarie polisverksamheten. Det upplevs som en positivt att myndigheten kan dela med sig av sin kunskap även till aktörer utanför satsningen.

26 Hemlig enl. 18 kap. 1–2 §§ och 35 kap. 1–2 §§ Offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Nationellt underrättelsecentrum, 2014-12-04.

27 Hemlig enl. 18 kap. 1–2 §§ och 35 kap. 1–2 §§ Offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Nationellt underrättelsecentrum, 2015-02-25.

28 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 9, dnr A449.530/2014.

8. Utfall av ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren

8.1 AVGRÄNSNING

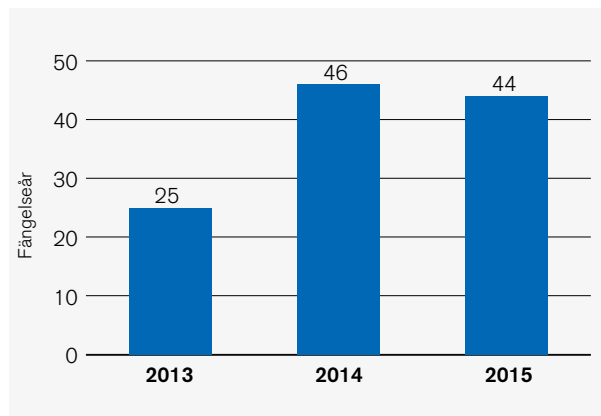
Uppföljningen av det operativa arbetet i den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet består av två delar. I nedanstående avsnitt redovisas det operativa utfallet utifrån ärenden från de myndighetsgemensamma underrättelsecentren, exklusive de som lett till insatser beslutade av Operativa rådet.

Det har inte gjorts någon systematisk uppföljning av brottsförebyggande åtgärder eller någon återrapportering av de kartläggningar av brottsliga fenomen som genomförts. Båda dessa områden utgör en väsentlig del av det arbete som bedrivs vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

Motsvarande utfall från insatser beslutade av Operativa rådet redovisas i kapitel 10 och det sammanlagda utfallet för satsningen redovisas i kapitel 11.

8.2 ETT ÄRENDE OM GROV NARKOTIKASMUGGLING DOMINERAR LAGFÖRINGEN

Under 2015 dömde tingsrätten 19 personer till fängelse i sammanlagt 44 fängelseår. Detta stämmer väl överens med utfallet 2014. Det totala utfallet 2015 innefattade 15 tingsrättsdomar utifrån arbetet i 13 ärenden.

Figur 3. Antalet utdömda fängelseår i tingsrätten åren 2013, 2014 och 2015 utifrån ärenden i de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

I ett enskilt ärende meddelades tre tingsrättsdomar som tillsammans stod för drygt 28 av de 44 åren avseende utdömd fängelsestid. I dessa tre domar dömdes sammanlagt sex personer till fängelse. Huvudbrotten i domarna var grov narkotikasmuggling och grovt narkotikabrott. Ett kriminellt nätverk ska ha bedrivit sin brottslighet i fem olika länder och till följd av brottets internationella dimensioner har ärendet innefattat mycket internationell samverkan. Både brottstypen, grovt narkotikabrott, och påföljderna i form av långa utdömda fängelsestider har annars varit mer vanligt förekommande i domar utifrån insatser beslutade av Operativa rådet. Tull-

verket som var initiativtagare till ärendet hade också, med assistans av polisen region Stockholm, ledningsansvaret i den operativa fasen. Det här är ett exempel på hur ett ärende kan hanteras bilateralt i de enskilda myndigheternas linjeverksamhet.

Resterande domar avsåg bland annat grovt skattebrott, bedrägeri (däribland assistansbedrägeri) och grovt häleri.

8.3 FÅ MEN STORA NARKOTIKABESLAG

Under 2015 redovisades i huvudsak två stora beslag i två enskilda ärenden. I det ärende som beskrivs i avsnitt 8.2 beslagtogs 23 kg cannabis och nästan 16 kg kokain. I ett annat ärende beslagtogs 8 kg cannabis. Under 2014 redovisades fler beslag jämfört med 2015, däremot var den beslagtagna mängden narkotika mindre.

Under 2015 redovisades något färre vapen i beslag jämfört med året innan. Under 2015 togs 3 gevär, 1 pistol samt 1 automatvapen i beslag. Automatvapnet beslagtogs i ett ärende avseende brottslighet kopplad till metall- och skrotverksamhet. Att inte fler vapen tagits i beslag beror sannolikt på att den brottslighet, och de personer som utgör huvudsakligt fokus för arbetet, i första hand inte avser den typ av brottslighet som resulterar i stora vapenbeslag. Bland övriga redovisade beslag för 2015 förekom kontanter, spelautomater och taxibilar.

8.4 TILLGÅNGSINRIKTAD BROTTSBEKÄMPNING

Den tillgångsinriktade brottsbekämpningen²⁹, det vill säga att spåra och återföra pengar som anskaffats genom brott, eller genom regelvidrigt utnyttjande³⁰ var även fortsatt centralt för arbetet i de myndighetsgemensamma underrättelsecentren. De redovisade delar som rör den tillgångsinriktade brottsbekämpningen avser utfall från domstol³¹, Skatteverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Kronofogdemyndigheten. De samverkande myndigheterna har blivit bättre på att i högre utsträckning tillämpa administrativa åtgärder på ett gemensamt och systematiskt sätt. Flera av de samverkande myndigheterna rapporterar att administrativa åtgärder blivit ett allt mer effektivt strategiskt och operativt

29 "Det är en samlingsbeteckning för alla former av insatser som generellt riktar sig mot svarta pengar och kriminella pengar samt svart eller kriminell egendom. Begreppet omfattar även ekonomiska insatser mot punktmarkerade kriminella personer i syfte att använda de lagliga medel som står till buds för att minska deras inkomster från exempelvis bidrag och öka deras utgifter genom exempelvis företagsbot." (Brå, Rapport 2008:10, *Tillgångsinriktad brottsbekämpning – Myndigheternas arbete med att spåra och återföra utbyte av brott*). Begreppet sedermera modifierat till att vara inriktat på: "tidigare, aktuella och framtida tillgångar som härrör från brottslig verksamhet" (Brå-rapport 2014:10, *Gå på pengarna – Antologi om tillgångsinriktad brottsbekämpning*).

30 Dessutom omfattar utfallet, som inte kommer av domslut i brottmål, främst betalningssäkringar och skattehöjningar genom Skatteverket samt återkrav genom Försäkringskassan. Utöver detta redovisas mått på Kronofogdemyndighetens arbete som inte enbart hör samman med den straffrättsliga processen.

31 Tingsrätt.

verktyg som gett konkreta resultat. Åtgärderna avser emellertid inte enbart tillgångsriktad brottsbekämpning.

8.4.1 Skadestånd och förverkanden

Utdömt skadestånd i tingsrättsdomarna uppgick under 2015 till 4,7 miljoner kronor, vilket var klart lägre än de drygt 15 miljoner kronor som utdömdes 2014. Skadeståndet 2015 avsåg ett enskilt ärende, där huvudbrottet var grovt bedrägeri och grovt bidragsbrott, och utdömdes till Försäkringskassan. Ärendet avsåg assistansbedrägerier.

I den årliga redovisningen för 2014 rapporterades det om ett större beslag avseende cirka 2 500 kopior på designmöbler.³² Ärendet avser immaterialrätt och har fortgått under 2015. Skadeståndsyrkandet från målsäganden, ett privat företag, uppgår till 46 miljoner kronor. Dessutom har åklagaren yrkat på 6 miljoner kronor i förverkande av brottsutbyte. Ärendet är ovanligt i den myndighetsgemensamma satsningen, dels på grund av att immaterialrättsbrott har varit en ovanlig brottstyp, dels på grund av de mycket höga beloppen avseende skadeståndsyrkande och yrkande om förverkat brottsutbyte. Rättsprocessen kommer att fortgå under 2016.

I ett ärende redovisades ett förverkat utbyte av brott, enligt 58 § lotterilagen, på sammanlagt cirka 470 000 kronor. Detta är det enskilt högsta förverkandebeloppet i satsningen under 2015. Dessutom förverkades spelautomater genom denna dom.

Under året dömdes 9 personer till näringsförbud i totalt 22 år, att jämföra med 2014 då 7 personer dömdes till näringsförbud i 28 år.

8.4.2 Skattehöjningar i många ärenden

Under 2015 redovisade Skatteverket höjningar av skatt på 41 miljoner kronor i 29 ärenden. Eftersom de flesta ärendena avser ekonomisk brottslighet, och skattebrott i synnerhet, är skattehöjningar en av de vanligaste åtgärderna som vidtagits utifrån ärendena vid underrättelsecentren. Skattehöjningar kan utfalla sent i processen och pågår ofta parallellt med en förundersökning om brott.

För 2015 var det två ärenden som stod för en stor del av det totala utfallet, och inbegrep nästan 11 miljoner respektive 6 miljoner kronor i beslut om höjning av skatt. De brottstyper som var i fokus i dessa två ärenden var grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott samt brott mot lotterilagen. Därtill är det främst tre ärenden där det redovisats stora skattehöjningar. Dessa tre ärenden inbegrep också grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott.

Under 2014 fattade Skatteverket beslut om 88 miljoner i höjning av skatt, som i likhet med 2015 utföll i 29 ärenden.

Under 2015 var det emellertid ett ärende, avseende grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott, som stod för merparten (61 %) av det totala utfallet. Bortsett från detta enskilda ärende är totalbeloppen avseende skattehöjningar relativt likvärdiga vid en jämförelse mellan 2014 och 2015.

8.4.3 Ett ärende dominerar utfallet från Försäkringskassan

För 2015 har Försäkringskassan redovisat ett återkravsbelopp på 3,5 miljoner kronor. Utfallet är lägre än beloppet för 2014 då myndigheten redovisade återkrav på drygt 10 miljoner kronor. Detta förklaras av att återkravsbeloppet för 2014 dominerades av ett ärende som stod för 80 procent av det totala utfallet. För 2015 års redovisning är det i huvudsak sex ärenden som stått för det redovisade utfallet. Samtliga ärenden avsåg felaktiga utbetalningar och ingick i ärenden med huvudbrottstypen bidragsbrott.

Försäkringskassans besparingsbelopp³³ för 2015 dominerades precis som 2014 av enskilda stora ärenden med inriktning på assistansbedrägerier. Försäkringskassan redovisade 2015 ett besparingsbelopp på cirka 47 miljoner kronor, en ökning med cirka 9 miljoner kronor jämfört med 2014.³⁴

I det ärende från 2015 som beskrivs i föregående stycke förekom också ett skadeståndsyrkande³⁵ på cirka 27 miljoner kronor.

8.4.4 Kronofogdemyndigheten utmätte tillgångar för höga belopp

Kronofogdemyndigheten redovisade för 2015 de hittills högsta beloppen avseende utmäta tillgångar (cirka 40 mnkr) i satsningen. Det är ett enskilt ärende som står för en betydande del av detta, cirka 28 miljoner kronor. Ärendet avser ekonomisk brottslighet med koppling till företag i fastighetsbranschen och det är i huvudsak utmätning av fastigheter som står för det höga beloppet. De utmäta tillgångarna i detta enskilda ärende är högre än det totala beloppet för tre senaste årens utfall för utmäta tillgångar kopplat till insatser beslutade av Operativa rådet. Det ger ett perspektiv på beloppets storlek. Samverkan i ärendet har i huvudsak skett mellan Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

Resterande utfall på cirka 12 miljoner kronor är fördelat över ett 40-tal ärenden, varav tre står för förhållandevis höga belopp. Sammantaget har utmätningar redovisats i cirka hälften av alla ärenden från de myndighetsgemensamma underrättelsecentren. För 2014 redovisade Kronofogde-

33 Schablonberäkningar utifrån felaktiga utbetalningar som stoppats genom indragna ersättningar.

34 Både 2014 och 2015 avsåg den största delen av besparingsbeloppet ett enskilt ärende.

35 Anledningen till att detta mått redovisas är att det kompletterar bilden i förhållande till återkrav. Dessa båda mått är så att säga nära besläktade. En skillnad är att skadeståndsyrkande senare ska prövas i allmän domstol. Återkrav är ett förvaltningsbeslut, vilket innebär att det efter begärd omprövning kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

32 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 10, dnr A449.530/2014.

myndigheten ett belopp på 3,1 miljoner kronor avseende utmätta tillgångar.

Säkrade tillgångar i mål om betalningssäkringar³⁶ uppgick enligt redovisningen för 2015 till 5,4 miljoner kronor, vilket är ett klart lägre belopp än 2014 (cirka 56 mnkr) och 2013 (cirka 21 mnkr).

Hälften av dessa 5,4 miljoner kronor avser ett ärende som var kopplat till grovt skattebrott och grovt bokföringsbrott. Under 2014 stod ett enskilt ärende för nästan 54 miljoner kronor av det totala beloppet på drygt 56 miljoner kronor avseende säkrade tillgångar i mål om betalningssäkringar.

Skatteverket har uppgett att myndigheten i samma utsträckning som tidigare ansökt om betalningssäkringar, men att myndigheten uppfattat att det har blivit svårare att hitta tillgångarna. Det är vanligt att brottsvinster, i form av både pengar och egendom, förts ut ur landet vilket gjort det svårare för myndigheterna att ta reda på vart tillgångarna tagit vägen. En annan, mer generell, tänkbar förklaring till att de säkrade tillgångarna i mål om betalningssäkringar varit lägre 2015 är att utredningarna blivit mer komplicerade och att brottsligheten i högre grad internationaliserats. Det innebär att det också blivit svårare att hitta och säkra pengarna.³⁷

Utfallet för säkrade tillgångar i mål om kvarstad³⁸ och förvar var istället högre och uppgick till nästan 10 miljoner kronor, att jämföra med 0,6 miljoner kronor 2014 och 6,8 miljoner kronor 2013. Utfallet för 2015 rör ett enskilt ärende med fokus på brottslig verksamhet i taxibranschen. De brott som låg till grund för ärendet var grovt skattebrott, grovt bokföringsbrott och grovt bidragsbrott. Ett 50-tal bilar beslagtogs i ärendet.

8.4.5 Utfall för Arbetsförmedlingen

Under sitt första år har Arbetsförmedlingen redovisat ett återkrav på 4,2 miljoner kronor i ärenden som bedrivits vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren. Beloppet härrör från ett fåtal ärenden som resulterat i relativt likvärdiga belopp. Ett ärende avsåg grovt organiserad brottslighet i taxibranschen. Resterande ärenden rör grovt skattebrott, grovt bokföringsbrott samt grovt bidragsbrott.

³⁶ En säkringsåtgärd som utgår från lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter tullar och avgifter.

³⁷ För en utförligare beskrivning av detta, se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 10, dnr A449.530/2014.

³⁸ En säkringsåtgärd som utgår från rättegångsbalken (1942:740) 15 kap. Om kvarstad m.m.

9. Insatser beslutade av Operativa rådet

Operativa rådet sammanträdde under året var fjärde vecka. En av rådets huvuduppgifter är att hantera frågor om de myndighetsgemensamma insatser som pågår samt ta beslut om att inleda nya insatser eller avsluta pågående. En insats innebär att Operativa rådet tagit ett beslut att utifrån inriktningen och de mål som ställts upp för insatsen avsätta resurser för myndighetsgemensam brottsbekämpande verksamhet under ledning av en myndighet eller aktionsgrupp.³⁹

För en insats gäller att det finns en skillnad mellan förhållandet att myndigheter i Operativa rådet i samråd beslutar att stödja en insats och den självständiga roll som den för förundersökningen ansvariga åklagarna har. Myndigheterna som deltar i Operativa rådet beslutar om vilka insatser som ska stödjas i det myndighetsgemensamma arbetet och vilken myndighet som har ett samordnande ansvar och därmed leder insatsen. Åklagaren agerar helt självständigt från detta och prövar självständigt de frågor som ankommer på en förundersökningsledare, exempelvis att inleda eller avsluta förundersökningen, hur utredningen ska bedrivas, frågor om tvångsmedel samt prövar åtalsfrågan och för talan inför domstol. Åklagarens självständiga roll ska säkerställa att utredningen och andra åtgärder utförs på ett rättssäkert sätt.

Arbetet med insatser som beslutats av Operativa rådet skiljer sig generellt sett från myndigheternas övriga arbete mot grov organiserad brottslighet.⁴⁰

Under 2015 redovisades arbetad tid i 24 insatser. Det var 18 insatser som pågick under året. De flesta av dessa (10) pågick under hela året, det vill säga var inledda innan 2015 och pågick vid årets utgång. Tre av insatserna – *Södertäljeinsatsen*⁴¹, *Malmöinsatsen*⁴² och en insats under ledning av polisen region Bergslagen – har vid årets utgång pågått i över tre år. Därefter följer ytterligare tre insatser som vid årets utgång pågått i över två år. För 2015 redovisades tid i sex insatser som avslutats av Operativa rådet innan 2015, men som fortfarande krävt arbetstid efter insatsens slut.⁴³ Sammantaget kan konstateras att en större del än tidigare av den redovisade arbetstiden avsett arbete i insatser som pågått under lång tid.

39 Detta avser den myndighet som övergripande fått ansvaret för att leda insatsen, vilket i huvudsak innebär ett samordningsansvar.

40 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 12, dnr A449.530/2014.

41 En omfattande insats under ledning av polisen region Stockholm som från början avsåg att arbeta mot kriminella strukturer i Södertälje, vilket fortfarande är ett mål för insatsen. Insatsen har emellertid även till del omfattat personer, konstellationer och brott som inte har någon tydlig koppling till Södertälje.

42 Egentligen två beslutade insatser av Operativa rådet under ledning av polisen region Syd. De inleddes mot bakgrund av den särskilda brottsproblematik som uppstod i Malmö under senare delen av 2011 och i början av 2012. Den ena av insatserna pågick enbart en kortare tid. Insatsen har belysts genom en kvalitativ undersökning utförd av Brottsförebyggande rådet, redovisad under 2014: *Operationerna Alfred och Selma, Myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet i Malmö 2012–2014*, Rapport 2014:13.

43 Enbart det arbete som är en direkt följd av det som pågått under insatsen har redovisats efter det att insatsen avslutats.

Södertäljeinsatsen och *Malmöinsatsen* är de två insatser som pågått längst tid. Dessa båda insatser dominerade den redovisade arbetstiden och stora delar av utfallet under åren 2012 och 2013, även 2014 avseende *Södertäljeinsatsen*. Under 2014 och än mer 2015 befann sig *Malmöinsatsen* till stor del enbart i en utrednings- och lagföringsfas, vilket innebar en betydligt mindre sammanlagd arbetad tid i den insatsen än tidigare. Även *Södertäljeinsatsen* har under 2015 i huvudsak varit i en sådan fas.

De insatser som under 2015 omfattade mest arbetad tid var:

1. Den för året största insatsen under ledning av polisen region Stockholm (inledd i mitten av 2014) – i fortsättningen oftast benämnd som *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*⁴⁴. Insatsen har omfattat arbete mot en strategisk person och dennes nätverk.
2. Den för året största insatsen under ledning av polisen region Syd (inledd i slutet av 2014). Insatsen har omfattat arbete mot en strategisk person och dennes nätverk.
3. *Södertäljeinsatsen* (inledd i mitten av 2010) – som under året i första hand avsett bedrägerier främst mot Arbetsförmedlingen och kommunen, men även mot Försäkringskassan.
4. Den näst största insatsen under ledning av polisen region Syd (inledd i mitten av 2014) – den insats som under 2014 ledde till flera domar i tingsrätten för grova narkotikabrott och som stod för en stor del av den utdömda fängelse tiden det året. Insatsen har omfattat arbete mot två strategiska personer med kopplingar till kriminella nätverk, bland annat ett inom den så kallade 1-procentmiljön⁴⁵.
5. Den för året största insatsen under ledning av polisen region Mitt (inledd i mitten av 2014). Den största delen av verksamheten i insatsen under 2015 har bedrivits av annan polisiär personal än aktionsgruppspersonal. Insatsen avslutades av Operativa rådet i april 2015 och har omfattat arbete mot en strategisk person och dennes nätverk.
6. Den för året största insatsen under ledning av polisen region Väst (inledd i slutet av 2014). Insatsen har omfattat arbete mot en strategisk person och dennes nätverk i 1-procentmiljön.

44 Identitetsrelaterad brottslighet innebär att äkta, falska eller manipulerade identitetshandlingar används i syfte att begå brott.

45 I denna redovisning en samlingsbeteckning för de klubbar vars medlemmar har en gemensam tillhörighet, ofta markerad genom symboler, baserad på att de anser sig tillhöra en minoritet (1 %) som lever utanför det etablerade samhällets normer, regler och lagar.

Den redovisade arbetstiden i dessa 6 insatser har utgjort 75 procent av den totala arbetade tiden i insatserna under 2015. Det innebär att de resterande 18 insatserna med redovisad arbetstid under 2015 tillsammans stått för 25 procent av den arbetade tiden, merparten i:

7. Den för året största insatsen under ledning av polisen region Öst (inledd i början av 2015). Insatsen har omfattat ett underrättelsesamarbete mellan region Öst och Nord.⁴⁶ Operativ verksamhet har också bedrivits av bland andra båda dessa regioners aktionsgrupper och har omfattat arbete mot en strategisk person och dennes nätverk.
8. Den för året största insatsen under ledning av polisen region Bergslagen (inledd i mitten av 2014). Insatsen har omfattat arbete mot ett nätverk i 1-procentmiljön.
9. Den för året största insatsen under ledning av polisen Noa⁴⁷ (inledd i slutet av 2014). Insatsen har omfattat arbete mot en strategisk person och dennes nätverk i 1-procentmiljön.
10. Den för året största insatsen under ledning av Ekobrottsmyndigheten (inledd i mitten av 2015). Insatsen har omfattat arbete mot två strategiska personer.

Dessa 10 insatser stod för över 90 procent av den redovisade arbetstiden i insatser under 2015.

9.1 IDENTITETSRELATERAD BROTTSLIGHET I FOKUS FÖR DEN STÖRSTA INSATSEN

Under 2015 har *Södertäljeinsatsen* inte längre omfattat lika mycket arbetad tid som under de föregående åren. Trots det har den varit den näst största insatsen under året. Det är en annan insats under ledning av polisen region Stockholm som omfattat mest arbetstid. Den insatsen påbörjades redan i april 2014 och beskrevs i föregående års redovisning som ”den andra insatsen under ledning av polisen region Stockholm”. För 2015 beskrivs den som *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*. Under 2015 har aktiviteterna inom insatsen, och den redovisade arbetstiden, ökat mycket. Vid sidan av polisen arbetade emellertid Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och Säkerhetspolisen mycket i denna insats redan 2014, och under 2015 har resursinsatsen från dessa myndigheter varit ännu större.

Under 2015 har främst personal från polisen region Stockholm, men även från fem andra polisregioner och Noa, arbetat i insatsen. Det var främst Noa och polisen region Mitt som utöver Stockholm arbetade i insatsen under 2015. För

46 Det är denna insats som bygger på två underrättelseärenden, ett från vardera region.

47 Nationella operativa avdelningen vid Polismyndigheten.

Stockholm och Noa har arbetstiden även avsett annan polisiär personal än aktionsgruppspersonalen.

Säkerhetspolisen har i denna insats redovisat mer än den sammanlagda arbetstiden för samtliga övriga insatser sedan 2009. Även för Migrationsverket har denna insats inneburit en för myndigheten förhållandevis stor resur. Det är också i denna insats som myndigheten redovisat flest administrativa åtgärder i ärendehandläggningen. Därutöver har nästan samtliga samverkande myndigheter arbetat i insatsen under 2015.

Även resultatmässigt har insatsen haft stort inflytande på det sammanlagda utfallet för flera av de huvudsakliga resultatmåten i insatserna. Dessutom har utfallet omfattat olika typer av administrativa åtgärder och förvaltningsbeslut som tidigare inte förekommit i insatserna beslutade av Operativa rådet. Det är den insats som hittills omfattat redovisade utfall från flest myndigheter.

Utfall från Skatteverket har hittills varit de dominerande i insatsen. Under året beslutades det om höjning av skatt, nekad utbetalning av ingående moms, uppgående till drygt 31 miljoner kronor och en betalningssäkring på 1,8 miljoner kronor. Emellertid har det även utfallit flera administrativa åtgärder av mer förebyggande karaktär i insatsen. Det rör sig bland annat om 53 nekade folkbokföringar, 14 inte godtagna kontrolluppgifter samt flera avslag på skatteregistrering (skatte- och avgiftsanmälan), det vill säga anmälan för moms, arbetsgivaravgifter och F-skatt från företag som använder falska identiteter. Information om falska identiteter har också överlämnats till andra myndigheter för kännedom.

Det innebär att en stor del av fokus för Skatteverkets arbete i denna insats har avsett administrativa åtgärder i ärendehandläggningen. Syftet har varit att förhindra att falska identiteter används för att starta och driva företag. De som arbetat mest med insatsen vid Skatteverket och polisen bedömer att aktörernas tillvägagångssätt för detta grova och systematiska utnyttjande är känt och används av en betydligt vidare krets av personer än de som omfattats av denna insats. De utnyttjar

systematiskt de möjligheter som ges att på falska och felaktiga grunder med hjälp av falska identiteter ansöka om ersättning och bidrag i samband med ett företags verksamhet.

Skatteverket redovisade under 2015 en rapport⁴⁸ med syftet: "... att undersöka om invandringshandläggarna har i enlighet med rådande lagstiftning möjlighet till en mer offensiv handläggning. Syftet var även att ta reda på om invandringshandläggningen har ett behov av en mer offensiv handläggning utifrån risker, och hur det i så fall ska utföras."⁴⁹

I rapporten konstateras: "... att riskvärdering av invandringar är nödvändigt för att de ärenden som inte utgör risk ska kunna handläggas effektivt och för att kunna stävja den identitetsrelaterade brottsligheten inom folkbokföringen."⁵⁰

Efter en förselektering av de som ansökt om invandring har den grupp som bedömts ha en större osäkerhet kring de lämnade uppgifterna undersökts närmare efter beslut om att de bedömts som "granskningsvärda". Detta förfarande ökade andelen avslag från 32 procent för samtliga granskade till 39 procent för den del av populationen som omfattades av fördjupad granskning. I anslutning till rapporten har det också tagits fram rekommendationer över vilka steg som bör tas i handläggningen för att kontrollera om det finns avsiktliga fel.

I en rapport från Brottsförebyggande rådet beskrivs att "En grundläggande princip i svensk rätt är att var och en har rätt att bedriva näringsverksamhet." De beskriver vidare "... Även med en vittgående näringsfrihet finns givetvis vissa allmänna krav på företag. Det är i praktiken mycket svårt att bedriva näringsverksamhet utan att i skattesammanhang omfattas av reglerna för F-skatt." Det är viktigt att förhindra att kriminella aktörer får tillstånd att driva företag utifrån falska grunder och med huvudsyftet att utnyttja välfärdssystemet.

I insatsen finns misstankar om att Arbetsförmedlingens stöd har utnyttjats med hjälp av falska identiteter och att arbete aldrig har utförts. Instegsjobb och nystartsjobb är de former av anställningsstöd som varit mest förekommande i detta sammanhang. Myndigheten uppger att anställningsstöden har utnyttjats under kortare perioder och därefter har företaget satts i konkurs. Det har också uppmärksammats att samma personer återkommande använt detta tillvägagångssätt.

Arbetsförmedlingen arbetar aktivt med att kontinuerligt utbilda handläggare i hur de kan upptäcka denna typ av felaktiga utbetalningar som här misstänks och om hur kriminella aktörer kan utnyttja anställningsstöd. Kunskapsöverföringen till handläggarna resulterar i ett bättre förebyggande arbete och ökad riskmedvetenhet.

Insatsen har också omfattat en utbredd internationell samverkan, främst med de baltiska länderna men även en rad andra länder.

9.1.1 Omfattande resurs från Säkerhetspolisen

Genom denna insats var Säkerhetspolisen under 2015 mer engagerad än tidigare år i insatser som beslutats av Operativa rådet. Anledningen till detta är bland annat kopplingar mellan grov organiserad brottslighet och personer som finns i nätverk som understödjer terrorism.

I de ärenden som ingick i insatsen pågick under en period parallella förundersökningar i flera myndigheter, där Säkerhetspolisen var en av myndigheterna. Säkerhetspolisen samverkade nära med bland andra Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. De resultat som dessa ärenden gav har redovisats av polisen aktionsgrupp Stockholm med vilka Säkerhetspolisen samverkade mest 2015.

Den brottslighet som varit aktuell i insatsen är terrorfinansiering där företag i brottslig verksamhet misstänks ha använt delar av sina intäkter till stöd för terrorgrupper, till exempel våldsbejakande islamistiska grupperingar. Den ekonomiska vinningen av den kriminella verksamheten kan således ha olika syften, där finansiering av terror kan vara en av dem. Indikationer finns på att denna typ av kriminell verksamhet kan bli mer frekvent framöver och att det inte alltid går att klassificera verksamheten som traditionell grov organiserad brottslighet.

Säkerhetspolisen har också ett stort intresse för personerna som har ett starkt våldskapital i de aktuella nätverken. Vårdskapitalet riktar sig oftast mot personer som uppfattas vara illojala mot verksamheten, men våldskapitalet kan enligt Säkerhetspolisens bedömning även användas för att begå terrorbrott i Sverige eller i annat land.

Säkerhetspolisen bedömer att denna utveckling kan komma att fortgå och att det är av yttersta vikt att fortsätta utveckla samverkan mellan myndigheterna i satsningen och i synnerhet med Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. Det primära syftet med detta är att förebygga och motverka risken för finansiering av samt rekrytering till terrorism. För Säkerhetspolisen handlar det ytterst om att förebygga terrorbrott i Sverige och i utlandet. Det är inte osannolikt att det inom en nära framtid kan bli aktuellt att Säkerhetspolisen kommer att föreslå ett ärende i Operativa rådet med de infallsvinklar som beskrivits ovan.

48 RIVIN. Riskvärdering av invandringar. En pilot inom FID-gruppen. Skatteverket 2016-01-30, dnr: 410-96697-16/113.

49 Ibid, s. 3.

50 Ibid s. 2.

9.2 DET STORA "ASSISTANSMÅLET" – LIKNANDE UTFALL I HOVRÄTTEN

I juli 2015 föll hovrättsdomen⁵¹ utifrån de överklaganden som gjorts efter tingsrättsdomen⁵² kopplad till *Södertäljeinsatsen* avseende assistansbedrägerier. Utfallet i hovrättsdomen, tillika lagakraftvunnen dom⁵³, bedöms i grova drag överensstämma med utfallet i tingsrätten. Sammantaget innebar utfallet i hovrätten att den totalt utdömda fängelse tiden blev något längre, och uppgick efter hovrättsdomen till nästan 50 års utdömd fängelse tid, främst för grovt bedrägeri och grovt bidragsbrott. Hovrättsdomen innebar också ett ökat utdömt skadestånd, som uppgick till drygt 31 miljoner kronor. Emellertid ändrades tingsrättens dom även för flera av de tilltalade så att påföljden i form av villkorlig dom med varierande antal timmar i samhällstjänst ändrades till enbart villkorlig dom.

9.3 STOR FÖRÄNDRING AV TINGSRÄTTENS UTFALL I ETT ÅTERFÖRVISAT EKOMÅL

Under 2013 föll en tingsrättsdom vid Göteborgs tingsrätt⁵⁴. Den redovisades som ett utfall av den då mest omfattande insatsen under ledning av polisen region Väst. Domen omfattade 10 åtalade, 9 av dessa dömdes för brott varav 5 till fängelse i sammanlagt 11 år och 6 månader, främst för grovt bedrägeri. I domen utdömdes även ett stort skadestånd till en bank, drygt 5 miljoner kronor. Dessutom beslutades om näringsförbud i 5 år för en av de dömda.

På grund av jäv i samband med en intressekonflikt för en av advokaterna ogiltigförklarades tingsrättsdomen och återförvisades till tingsrätten.⁵⁵

Den senare tingsrättsdomen⁵⁶ med de 10 åtalade föll i slutet av januari 2015. Samtliga 10 åtalade friades från åtal och skadeståndsyndkandena ogillades. Till följd av de olika utfallen i de båda tingsrättsdomarna har det bedömts vara av principiellt intresse att belysa detta och att följa utvecklingen i detta mål.

De olika synsätten i de respektive tingsrättsdomarna kan främst förklaras av den trovärdighet som domstolen tillmätt de värderingar av fastigheter som gjorts, vilket utgjort ett centralt fundament för bedömningen av om brott begåtts eller inte.

51 Svea hovrätt. Avdelning 08. Rotel 0801. Målnummer B 5912-14 (2015-07-23).

52 Som meddelades i juni 2014.

53 Inklusive domen för den tilltalade som enbart var föremål för åtal i tingsrätten och där åtalet ogillades.

54 Göteborgs tingsrätt. Dom 2013-06-20. Mål nr B 13454-12.

55 Hovrätten för västra Sverige. Protokoll. 2014-12-21, 2014-03-06 och 21. Aktbilaga 325. Mål nr B 3536-13.

56 Göteborgs tingsrätt. Dom 2015-01-30. Mål nr B 4333-14.

Tingsrättsdomen avseende samtliga åtalade inklusive den huvudåtalade i tingsrätten har överklagats till hovrätten.⁵⁷ Den huvudåtalade dömdes till fängelse 4 år och 6 månader i den första domen som ogiltigförklarades och friades sedermera för grovt bedrägeri och försök till grovt bedrägeri. Hovrättens förhandling beräknas börja under andra hälften av 2016.

9.4 MÅNGA FÄLLANDE DOMAR I TINGSRÄTTEN FÖR VANLIGA NARKOTIKABROTT UNDER 2015

I maj 2014 meddelades dom i tingsrätten i ett mål omfattande 10 tilltalade. Av de 10 dömdes 7 till fängelse i sammanlagt nästan 24 år för i huvudsak grova narkotikabrott. Denna dom ingick i en insats som var under ledning av polisen region Mitt. I insatsen rapporterades sammanlagt cirka 200 misstänkta personer. Huvuddelen av dessa var personer som misstänktes ha överlåtit, innehaft eller brukat en förhållandevis liten mängd⁵⁸ narkotika. Denna insats har varit den som i störst utsträckning av alla insatser även omfattat det som vanligtvis benämns brukarledet⁵⁹, även om det i varierande grad förekommit tidigare. Att dessa personer omfattats av insatsen innebär att man även velat inkludera de personer som i egenskap av köpare, brukare och langare utgjort förutsättningar för att de som utfört de grova narkotikabrotten har kunnat omsätta brottsligheten i ekonomisk vinning.

Detta har inneburit att det utifrån denna insats under 2015 meddelades beslut i sju tingsrättsdomar, med sammanlagt nästan 150 åtalade. Av de många åtalade dömdes enbart tre personer till fängelse under 2015. För några av de åtalade har åtalet ogillats i sin helhet. Av de många fällande domarna har

57 Ekobrottsmyndigheten. Överklagande. Ärende EB-3110-12.

58 I förhållande till den mängd narkotika som utgör grova brott.

59 Det vill säga de som brukar och ibland försäljer mindre mängder av narkotika eller andra illegala preparat.

påföljden villkorlig dom och dagsböter dominerat klart. Den påföljden har i de flesta fall kombinerats med samhällstjänst. Sammanlagt innebar dessa domar under 2015 nästan 1 miljon kronor i dagsböter och närmare 5 000 timmar samhällstjänst. Utfallet har präglats av den totala lagföringen 2015 utifrån insatser beslutade av Operativa rådet.

Av de som dömdes till annan påföljd än fängelse, i huvudsak utifrån domar i denna insats, under 2015 var 41 personer 40 år eller äldre och enbart 3 var under 25 år.

9.5 ÖKAD GENOMSTRÖMNINGSTID OCH LÄGRE RESURSINTENSITET

Vid utgången av 2015 var den genomsnittliga tiden för samtliga insatser som pågått sedan satsningens början ungefär 14 månader⁶⁰. Det innebär cirka två månader längre tid än motsvarande tid föregående år. Vid utgången av 2015 var det sex insatser som pågått under längre tid än två år.

Variationen i den tid som insatserna pågått är stor. Södertäljeinsatsen hade vid utgången av 2015 pågått i drygt fem och ett halvt år. Den kortaste insatsen pågick, under 2011, i enbart 28 dagar. Ett annat sätt att mäta insatsernas omfattning är resursintensiteten. Här finns också stora variationer mellan insatserna och mellan de olika faserna i insatserna. Generellt sett var resursintensiteten låg under 2015, det vill säga att det arbetades med förhållandevis lite resurser i insatserna under året.

9.6 FORTSATT MINSKNING AV DEN ARBETADE TIDEN I INSATSER

Under 2015 redovisades cirka 360 000 timmar, vilket är den lägsta redovisade tiden sedan satsningen inleddes. För 2014 redovisades sammantaget cirka 385 000 timmar och de två föregående åren redovisades ännu mer tid.

Den huvudsakliga orsaken till att det redovisats få timmar för 2015 är att aktionsgruppspersonalen i lägre grad än tidigare arbetat med insatser beslutade av Operativa rådet. Av de sju aktionsgrupperna i polisens regioner respektive den vid Noa är det enbart vid region Stockholm och region Syd som aktionsgruppspersonalen arbetat nästan uteslutande med insatser. Därutöver var det enbart vid region Bergslagen som en merpart av aktionsgruppspersonalen arbetade med insatser. Det innebär att vid fem aktionsgrupper har personalen i huvudsak arbetat med andra uppgifter.⁶¹ Särskilt lågt antal redovisade arbetstimmar i insatser i förhållande till aktionsgruppernas grundbemanning har förekommit i regionerna Nord och Väst samt vid Noa.

Den arbetade tiden av övrig polispersonal i insatserna har också varit förhållandevis liten, men inte lika tydligt som för aktionsgruppspersonalen. Arbetet som utfördes av den övriga polispersonalen var under 2015 fokuserat till ett fåtal insatser. I en av dessa insatser, under ledning av polisen region Mitt, var det nästan uteslutande annan polispersonal än aktionsgruppspersonal som arbetade under 2015. Det beror på att insatsen växlades över från aktionsgruppen till annan polispersonal. Insatsen avslutades av Operativa rådet i april 2015, men det fortsatta arbetet utifrån insatsen har skett med utgångspunkt från det ursprungliga målet med insatsen, varför arbetad tid rapporterats i insatsen under hela 2015.

Vid de övriga 11 myndigheterna har det sammantaget redovisats drygt 90 000 timmar, vilket innebär en tämligen omfattande tid jämfört med tidigare år. Det var bara under 2012 som det redovisades mer tid. Tiden för 2015 ska dock ses i ljuset av att de senast tillkomna myndigheterna i satsningen har etablerat sig mer i arbetsprocesserna och att Kriminalvården från och med 2014 utvecklat nya rutiner för tidredovisning.

9.7 LÄGSTA UTFALLET AV TINGSRÄTTSDOMAR, I KONTRAST MOT FÖREGÅENDE ÅR

I föregående års redovisning skrevs att: "Oavsett vilket mått som används är utfallet från tingsrättsdomarna inom insatserna beslutade av Operativa rådet det högsta sedan satsningen inleddes."⁶² Under 2015 var utfallet för de flesta mått det motsatta, det vill säga de lägsta utfallen från tingsrättsdomar för något år i satsningen. Det är rimligt att anta att det finns ett ganska starkt samband mellan det höga utfallet 2014 och det låga 2015. I tidigare årliga redovisningar har framhållits att normalvariationen kan förväntas vara mycket stor för många av de resultatmått som används för att mäta verksamhetens utfall i satsningen.

Utfallet för nästa år kommer sannolikt att bli väsentligt högre än 2015. Ett stöd för det antagandet är att det under 2016 förväntas falla domar i stora bedrägerimål och mål om grova narkotikabrott.

60 Median.

61 Se avsnitt 10.1.1 och 10.2.2.

62 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 14, dnr A449.530/2014.

9.8 FÖRHANDLINGSKLIMATET I RÄTTSSALEN

Åklagarmyndigheten arbetade under 2015 strategiskt med frågor kring stämningen i rättssalen. Myndigheten beskriver att detta i viss utsträckning har bidragit till ett bättre förhandlingsklimat. Under året använde man i större utsträckning dubblering av åklagare, och myndigheten prövade en funktion med en förundersökningsledare i bakgrunden, så kallad back-office. Dessutom har flera åklagare genomgått en teamledarutbildning. Strategin för användningen av myndighetens revisorer i de ärenden som hört till satsningen har också utvecklats.

Åklagarna har vinnlagt sig om att endast åtala det som varit strikt nödvändigt för att kunna bevisa huvudmännens inblandning i nätverk och bolag. När det varit möjligt har delar ”knoppats av” i syfte att begränsa målen. Trots det har målen blivit stora. Åklagarmyndigheten konstaterar att det krävs ändringar i rättegångsbalkens principer om muntlighet och omedelbarhet för att undvika alltför stora huvudförhandlingar och långa häktningstider.

10. Utfall av insatser beslutade av Operativa rådet

10.1 FÄRRE ARBETADE TIMMAR I INSATSER BESLUTADE AV OPERATIVA RÅDET

De drygt 360 000 timmarna redovisad arbetstid under 2015 i insatserna beslutade av Operativa rådet innebär det lägsta utfallet sedan 2011 för de år som satsningen pågått.⁶³

10.1.1 Minskad redovisad tid för polisens aktionsgruppspersonal

Den tid som respektive myndighet redovisat i arbetet med insatserna beslutade av Operativa rådet är beroende av myndighetens uppdrag och personalresurs. Under åren som satsningen pågått har det varit polisen, främst aktionsgruppspersonalen, som redovisat huvuddelen av arbetstiden i insatserna. Under 2013 och 2014 utgjorde polisens sammanlagda tid runt 80 procent av den totala tiden. Under 2015 minskade andelen till 75 procent, även den redovisade tiden minskade. Det är polisens aktionsgrupper som står för den utvecklingen.

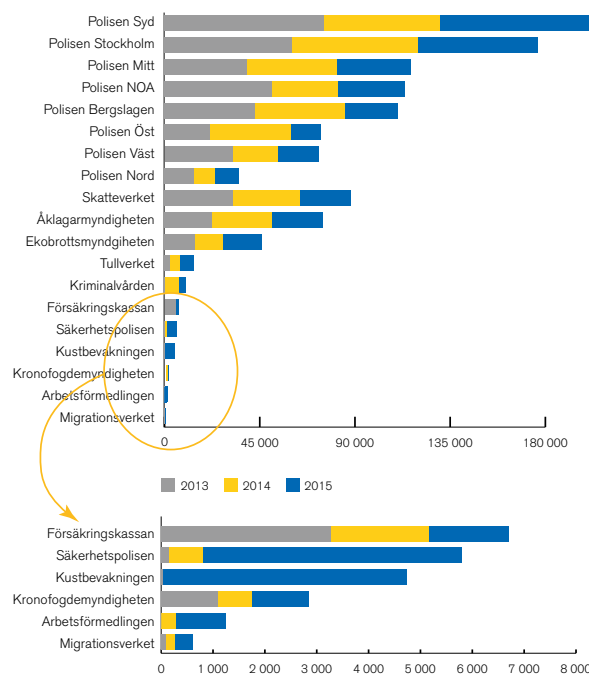
Orsaken till den minskade arbetstiden för aktionsgruppspersonalen går att finna i

- insatsernas karaktär och faser under året
- utmaningar i samband med polisens omorganisation
- vakanser
- förhållandevis få nya insatser inledda, åtminstone sett till perioden fram till och med oktober.

En positiv utveckling som framhållits⁶⁴ är att aktionsgruppsresursen under 2015 tog stora steg mot att bli en nationell resurs med enhetliga förutsättningar över hela landet. En förändring från och med 2015 är att polisens regioner inte haft egna representanter i Operativa rådet. Istället har de representerats genom representanten för Polismyndigheten.

Sett till samtliga insatser redovisade övrig personal under 2015 en mer koncentrerad resursinsats i ett fåtal insatser än tidigare år. I en av insatserna, som avslutats av Operativa rådet, avsåg den redovisade tiden övrig polispersonal som arbetat vidare i stort sett självständigt i förhållande till aktionsgruppen i regionen. Det totala antalet redovisade timmar för den övriga polispersonalen var ungefär samma som 2014.

Skatteverket, Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har varit de tre myndigheter som utöver polisen utgående redovisat mest arbetad tid i insatserna. Tillsammans har dessa tre myndigheter stått för 17–20 procent av den totala redovisade tiden under åren 2012 till och med 2015 (19 %). Den tid som personal från Kronofogdemyndigheten

Figur 4. Redovisad arbetstid åren 2013, 2014 och 2015 i insatser beslutade av Operativa rådet.

och Försäkringskassan redovisat för arbetet har också varit på en ganska jämn nivå sedan 2012. Säkerhetspolisens och Kustbevakningens redovisade arbetstid har däremot varierat mycket mellan åren och har varit beroende av om det förekommit någon insats med förutsättningar för myndigheten att löpande delta med resurser. Detsamma gäller till del också för Tullverket. Arbetsförmedlingen och Migrationsverket är så pass nya i satsningen, att det är osäkert att bedöma nivån för den redovisade tiden 2015. Rutinerna för Kriminalvårdens tidredovisning förändrades 2014, och därför kan tiden för 2015 enbart jämföras med 2014.

10.1.2 Skatteverkets tid minskade något

Under 2015 var den redovisade arbetstiden för Skatteverkets personal i insatserna lägre än under de tre föregående åren. Det kan till del förklaras med att den under flera år omfattande arbetstiden i *Södertäljeinsatsen* minskade betydligt under 2015.

Under 2015 redovisades arbetad tid i 16 insatser, vilket överensstämmer väl med de närmast föregående åren. I 7 av insatserna redovisades enbart en mindre resursinsats⁶⁵. Nästan hälften av tiden avser *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*.

63 Satsningen inleddes i september 2009. Den arbetade tiden är baserad på det som redovisats från de tolv myndigheter som ingår i satsningen, med polisens tid uppdelad över sju polisregioner samt nationella operativa avdelningen (tidigare redovisat som Rikskriminalpolisen) (se bilaga 4, tabell 6).

64 I enkätsvaren från myndigheterna inför denna redovisning.

65 Klart mindre än 1 årsarbetskraft, baserad på en arbetstid om 1 650 timmar per år.

Skatteverket har bland annat beskrivit att de under året haft visst särskilt fokus på identitetsrelaterad brottslighet och en nationell samordnare för detta område har tillsatts.

10.1.3 Åklagarmyndighetens tid minskade också något
Även för Åklagarmyndighetens personal var den redovisade arbetstiden i insatser mindre omfattande 2015 än året innan. Det var dock den näst högsta för myndigheten sedan satsningen inleddes.

Åklagarmyndigheten redovisade under 2015 arbetad tid i 18 insatser, vilket är samma antal som 2014. I 13 av insatserna var den redovisade tiden av mindre omfattning och uppgick sammantaget till drygt en årsarbetskraft⁶⁶. Fortsatt är det *Södertäljeinsatsen* och dess underinsatser som omfattat mest arbetad tid. Det är förberedande arbete inför de stora målen om grova bedrägerier med mera som ligger bakom den ansevärd arbetstiden i den insatsen under 2015. *Malmöinsatsen* har fortsatt att vara den insats i vilken myndighetens personal arbetat näst mest. Efter dessa båda insatser har mest tid redovisats i *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*.

Under 2015 väcktes åtal i två stora ärenden rörande bedrägerier mot välfärdssystemet. Det ena ärendet påbörjades i tingsrätten under 2015. Vid IÅK⁶⁷ Malmö väcktes åtal i ett stort fakturabedrägerimål.

Myndighetens bedömning är att jämfört med 2014 har förundersökningarna till viss del börjat ändra fokus från de stora bedrägerimålen till mer våldsbrottslighet och narkotikabrottslighet. I dessa ärenden har Åklagarmyndigheten iakttagit ett ökat internationellt inslag, dels i form av koordinering via Eurojust, dels begäran om rättslig hjälp både inom och utanför EU.

10.1.4 Ekobrottsmyndighetens arbetstid har ökat

Den redovisade arbetstiden i insatserna 2015 för myndighetens personal var högre än för de två närmast föregående åren. Nivån var dock lägre än för åren 2011 och 2012.

Under 2015 inleddes en insats under Ekobrottsmyndighetens ledning. Viss tid redovisades i ytterligare en insats som var under myndighetens ledning. Ingen av dessa insatser tillhör dock de med mest redovisad arbetstid för myndighetens personal 2015. Det är i *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet* som det redovisades mest tid, följd av den insats under ledning av polisen region Syd som omfattat stora narkotikabeslag och långa utdömda fängelsepåföljder under 2014 för grova narkotikabrott med mera. Dessa båda insatser står för nästan hälften av den redovisade tiden 2015. Sammanlagt har myndigheten redovisat arbetstid i 15 insatser

under 2015. Det är ett större antal än något tidigare år. I 9 insatser bedöms tiden varit mindre omfattande.⁶⁸

Ekobrottsmyndigheten bedömer att myndighetsgemensamma satsningar såsom denna har synliggjort vilken liten myndighet Ekobrottsmyndigheten är i sammanhanget.

10.1.5 Mer redovisad tid för Tullverket

Tullverket redovisade mer tid för 2015 än för de två föregående åren. Tiden avser nästan uteslutande arbete i insatsen under ledning av polisen region Syd – en insats som omfattat stora narkotikabeslag med mera – samt i den för året största insatsen som varit under ledning av polisen Noa. I den senare insatsen redovisades arbetstid även 2014. I de övriga fem insatserna med redovisad arbetstid har tiden avsett under rättelsearbete.

Tullverket är, exklusive polisen, den myndighet som under åren 2011 och 2012 redovisade den mest omfattande arbetstiden i insatser. Sedan dess har myndighetens redovisade tid varit på en betydligt lägre nivå.

Tullverkets fokus har varit på underrättelsearbetet, men myndigheten har bedömt att de i största möjliga mån avsatt operativ resurs och kompetens där så begärts. Tullverkets operativa brottsbekämpande resurser anses emellertid av myndigheten vara mycket begränsade.

10.1.6 Omfattande redovisad arbetstid för Säkerhetspolisen

Säkerhetspolisens redovisade arbetstid för 2015 var mer omfattande än den sammantagna redovisade tiden sedan 2009. Tiden för 2015 avser nästan uteslutande *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*. Det var samma insats som stod för majoriteten av den redovisade tiden från myndigheten under 2014. Tidigare var det nästan enbart i *Södertäljeinsatsen* som myndigheten deltog med en mer påtaglig resurs. De övriga fyra insatserna med redovisad arbetstid under 2015 avser att en kontaktperson ställts till förfogande i insatserna.

Myndigheten beskrev att arbetet under 2015 inneburit att de ökat informationsdelgivningen kring aktörer med koppling till våldsbejakande miljöer som följs upp inom kontra-terrorverksamheten. Det har i sin tur medfört att metoder som använts inom satsningen och som krävt information eller aktiviteter av en eller flera myndigheter har nyttjats i större utsträckning.

10.1.7 Omfattande arbetstid även för Kustbevakningen

Även Kustbevakningen har under 2015 redovisat den mest omfattande arbetstiden i insatser. Tiden har främst redovisats

66 Baserat på en arbetstid om 1 650 timmar per årsarbetskraft.

67 Internationella åklagarkammaren.

68 Klart mindre än 1 årsarbetskraft i respektive insats.

i den för året största insatsen under ledning av polisen region Syd, men även i ytterligare en insats. Under 2013 och 2014 redovisades knappt någon arbetad tid i insatser beslutade av Operativa rådet. Sedan satsningens början har myndighetens mest omfattande arbetstid avsett en insats under ledning av Skatteverket, i vilken Kustbevakningen arbetade med en stor resurs åren 2011 och 2012.

Myndigheten har beskrivit att samverkan med polisen och även Tullverket har utvecklats vilket lett till beslag av till exempel narkotika och tobak samt upptäckt stöldgods. Kustbevakningen uppger att de vid behov kan samverka med annan myndighet så att denne i sin tur kan genomföra administrativa åtgärder. Kustbevakningen kan till exempel kartlägga maritima tillgångar och maritim verksamhet.

10.1.8 Nästan halverad tid för Kriminalvården

Den redovisade tiden för myndighetens arbete i insatserna under 2015 var betydligt lägre än 2014. Minskningen under 2015 kan sannolikt kopplas till betydligt färre domar med påföljder i form av fängelsedomar och utdömd fängelsestid.

Den mest omfattande tiden under 2015 har redovisats för den insats under ledning av polisen region Syd som omfattat stora narkotikabeslag och påföljder med långa utdömda fängelsestider under 2014 för grova narkotikabrott med mera. Den insatsen är också den som omfattade flest häktade personer under 2015. Den näst mest omfattande tiden för Kriminalvården under 2015 avser *Södertäljeinsatsen*. Myndigheten har redovisat arbetad tid i 12 insatser under 2015, vilket är fler än 2014.

Kriminalvårdens redovisade tid med arbete i insatserna ökade rejält under 2014, främst på grund av att myndigheten införde nya rutiner för tidredovisningen. Den arbetade tiden bedöms ändå ha varit förhållandevis omfattande under 2014.

Kriminalvården beskriver att de under hela den myndighetsgemensamma satsningen arbetat för att skapa säkerhetshöjande åtgärder runt de strategiska målpersonerna. Arbetet är under ständig utveckling och utvärderas kontinuerligt. Arbetet har omfattat underrättelsearbete där kunskapen kommit satsningen till del genom nya bedömningar och ärenden. Det särskilt fokuserade säkerhetsarbetet syftar till att förhindra handlingar som kan påverka rättsprocessen. Dessutom ingår återfallsförebyggande arbete i den arbetade tiden från myndigheten.

10.1.9 Viss fortsatt minskad tid för Försäkringskassan

Under 2015 fortsatte Försäkringskassans redovisade arbetstid i insatserna att minska något. Nivån är dock enbart något lägre än åren 2014 och 2012, men betydligt mindre omfattande än den redovisade tiden för 2013. Under perioden 2012 till och med 2013 var det arbetstiden i *Södertäljeinsatsen*

som var klart dominerande. För 2014 och 2015 har den redovisade tiden i den insatsen minskat mycket, även om det fortfarande är den insats där det redovisats mest arbetstid för myndigheten. Totalt har det redovisats arbetad tid i 14 insatser under respektive år 2013 till och med 2015.

Både 2014 och 2015 redovisades det förhållandevis mycket tid i den pågående äldre insatsen under ledning av polisen region Väst samt i *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*. Näst mest tid under 2015 redovisades dock för den för året största insatsen under ledning av polisen region Syd.

10.1.10 Arbetsförmedlingen

Under Arbetsförmedlingens första år har myndigheten främst redovisat arbetstid i *Södertäljeinsatsen*. Därefter följer arbete i den för året största insatsen under ledning av polisen region Väst. Totalt har tid redovisats i fem insatser.

Det finns en bred samstämmighet bland myndigheterna om att Arbetsförmedlingens inträde i satsningen har varit mycket positivt.

En för 2015 aktuell del av *Södertäljeinsatsen* har avsett misstankar om att Arbetsförmedlingens olika typer av stöd felaktigt utnyttjats av ideella föreningar med förespeglingen om att arbete ska utföras. Som en del av detta har arbetsgivaren beskrivit olika arbetsuppgifter som har behövt utföras och har därför beviljats stöd. De flesta anställningsstöd och sysselsättningsfasen⁶⁹ inom jobb- och utvecklingsgarantin har utnyttjats i stor omfattning och under lång tid. Ökad uppföljning och mer riktade arbetsplatsbesök bedöms vara en förutsättning för att upptäcka den typ av utnyttjande som misstänks i *Södertäljeinsatsen*. Samarbete med andra myndigheter med möjlighet att utbyta information har också beskrivits som en viktig framgångsfaktor för att förhindra felaktiga utbetalningar.

10.1.11 Kronofogdemyndighetens tid den mest omfattande hittills

Under 2015 ökade den redovisade arbetstiden i insatser mycket jämfört med 2014, och uppgick till en något högre nivå än 2013 och 2012. Under 2015 var det återigen, i likhet med 2012, *Södertäljeinsatsen* som stod för mest arbetad tid. Sammanlagt redovisades tid i 13 insatser under 2015, vilket är färre än under 2014. Att tiden ändå ökat beror i huvudsak på arbetet i *Södertäljeinsatsen*.

Myndigheten har framfört att det sannolikt finns viss underrapportering av arbetad tid och av utfall i insatserna.

⁶⁹ Från den 1 februari 2016 ska inga nya arbetssökande anvisas till sysselsättningsfasen. I stället ska det tillkomma andra möjligheter till stöd för den som varit utan arbete en längre tid. Se rapporten *Avveckling av sysselsättningsfasen*. Arbetsförmedlingen, 2016-01-27.

Orsaken är att myndigheten inte fått information om samtliga av de målpersoner som har kommit att omfattas av en insats efter det att den inletts.

10.1.12 Migrationsverkets tid har varit begränsad

Under 2015 redovisade Migrationsverket arbetad tid i sex insatser. Tiden har främst avsett *Insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet* samt den för året största insatsen under ledning av polisen region Öst. Tiden som arbetats i insatser beslutade av Operativa rådet har påverkats av den mycket stora arbetsbörda som myndigheten haft under 2015.

Under 2015 var brottstypen människosmuggling föremål för visst arbete i några av insatserna. Vid bekämpningen av denna typ av brottslighet kan Migrationsverkets bidrag vara avgörande.

10.2 SAMVERKANSMÖNSTER I INSATSERNA

Det har sedan satsningen inleddes blivit vanligare att insatserna omfattat en bred samverkan. En sannolik orsak är att gemensamma rutiner, kommunikationskanaler och kontaktpunkter blivit en allt mer självklar del av insatsarbetet. Det har resulterat i att de samverkande myndigheterna mer naturligt omfattas av arbetet i insatserna.

Det betyder dock inte alltid att den enskilda myndighetens deltagande blir omfattande. För flera av myndigheterna är det stor skillnad på olika typer av deltagande och vad detta innebär ur en resurssynpunkt på kort och lång sikt. Typen av deltagande kan delas upp i (1) tillfälligt eller uthålligt med en (2) mindre eller större resursinsats. Även de mer tillfälliga arbetsmomenten med en mindre resursinsats har i flera fall varit av stor betydelse för insatsernas utfall.

En ytterligare aspekt att väga in är hur beroendeförhållandet till de andra myndigheternas arbete sett ut. Det vill säga om det krävts mycket gemensamt arbete, eller om arbetstiden avsett ett mer självständigt arbete i den egna myndighetens arbetsprocesser mot ett övergripande gemensamt mål inom en insats.

Två av de mest avgörande kriterierna för deltagandet i arbetet är respektive myndighets huvudsakliga uppdrag samt resursmässiga förutsättningar

Samverkansmönstret analyseras utifrån antalet deltagande myndigheter och polisregioner samt deras arbetade tid i en insats. Det är viktigt att betona att den arbetade tiden inte behöver återspegla betydelsen av deltagandet i insatsen. Samverkansmönstret i en insats under ett kalenderår beror på vilken fas insatsen befinner sig i. Hela insatsens samverkansmönster kan bara studeras om det följts genom samtliga faser och över hela den tid den pågått.

10.2.1 Två insatser med särskilt omfattande samverkan

Redan under 2014 var de båda insatserna under ledning av polisen region Stockholm bland de som hade den mest omfattande och breda samverkan. *Södertäljeinsatsen* har under flera år varit den insats som mest tydligt omfattat samverkan mellan många aktionsgrupper och många myndigheter som redovisat mycket arbetstid. Även om arbetsinsatsen, totalt och för flera av myndigheterna, i den insatsen minskade betydligt under 2015 har det fortfarande i hög grad varit en bred och omfattande samverkan i insatsen.⁷⁰ Åklagarmyndighetens bibehållna omfattande arbetstid i insatsen innebar att deras andel av myndigheternas totala arbetstid i insatsen var större under 2015.

Den insats som hade den mest omfattande och breda samverkan under 2015 var den för året största insatsen under ledning av polisen region Stockholm, det vill säga *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*.⁷¹

Även de två för året största insatserna under ledning av polisen region Syd hade en bred och omfattande samverkan under 2015. Tonvikten låg dock mer tydligt än i de två insatserna under ledning av polisen region Stockholm på polisiär personal från den egna polisregionen. Av de övriga myndigheternas arbete i de båda insatserna under ledning av polisen region Syd var det i varsin insats som Tullverket respektive Kustbevakningen redovisade mest arbetad tid i under 2015. Den sedan länge pågående *Malmöinsatsen* omfattade under 2015 främst redovisad arbetstid från Åklagarmyndigheten, då den främst var i en rättegångsfas.

Även den för året största insatsen under ledning av polisen region Väst har omfattade mycket redovisad tid från flera myndigheter. För Arbetsförmedlingen omfattade insatsen den näst högsta arbetade tiden, efter *Södertäljeinsatsen*. I övrigt var dock tyngdpunkten på polisen, Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten större i denna insats än i de fyra insatser som omfattade den mest breda och omfattande samverkan.

Två tredjedelar av den arbetade tiden med insatserna under 2015 avser de fem största insatserna som varit under ledning av någon av polisens tre storstadsregioner.⁷² Därutöver har mest tid redovisats i den största insatsen under ledning av polisen region Mitt. Den tiden har till stor del avsett arbete av annan polispersonal än aktionsgruppen.

I de övriga insatserna som var bland de större under året förekom det i alla utom en insats en ganska påtaglig samverkan. Det är den för året största insatsen under ledning av

⁷⁰ För en fördjupad bild av samverkan i *Södertäljeinsatsen*, se: (1) *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 12f, dnr A449.530/2014 samt (2) *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2012*, bilaga 4, s. 27, dnr A002.178/2013.

⁷¹ Se avsnitt 9.1.

⁷² Sett till den totala redovisade tiden under 2015 har cirka 70 procent avsett insatser under ledning av dessa regioner.

polisen region Bergslagen som till mycket stor del enbart omfattade arbetad tid från polisen.

10.2.2 Något högre rörlighet för aktionsgrupperna

Aktionsgruppernas rörlighet bedöms efter andelen av den totala tiden som aktionsgruppspersonalen arbetat i insatser som varit under ledning av en annan polisregion än den egna, eller av en annan myndighet. År 2014 uppgick andelen till 13 procent, vilket var den näst högsta av de år som satsningen pågått. Under 2015 ökade den andelen något, till 15 procent. Emellertid är det långt under motsvarande andel för 2011, som var 41 procent.

Andelen under 2015 kan framstå som oväntat låg eftersom en stor del av aktionsgruppspersonalen inte arbetade i insatser under ledning av den egna polisregionen. Detta var fallet även 2011, men då arbetade en betydligt större andel av aktionsgruppspersonalen i insatserna under ledning av annan polisregion eller myndighet. Att detta inte förekom i samma utsträckning 2015 berodde på en kombination av flera faktorer:

- vakanser
- annat arbete, till exempel i regionala myndighetsgemensamma ärenden som pågått vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren
- en förhållandevis låg efterfrågan på spaningsresurser eftersom enbart ett fåtal insatser var i ett intensivt operativt skede med förestående stora tillslag.⁷³

Under andra hälften av 2015 nyanserades uppföljningen av den aktionsgruppspersonal som inte var engagerad i insatser beslutade av Operativa rådet. Uppföljningen av arbetet delades upp i regionalt arbete i de ärenden som arbetats upp vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren respektive annat regionalt arbete. Den förstnämnda kategorin avser till största delen arbete i ett förstadium till att ärendet kan komma att föreslås till att bli en insats beslutad av Operativa rådet. Bland annat visade detta att i december 2015 arbetade 116 anställda vid en aktionsgrupp i insatser beslutade av Operativa rådet, 40 var i arbete med utgångspunkt från ärenden i de myndighetsgemensamma underrättelsecentren och 21 arbetade med övrigt. Vid tillfället var 23 tjänster vakanta. Av de 21 som arbetade med övrigt var de flesta placerade vid aktionsgrupp Noa.

10.3 LAGFÖRING

10.3.1 Fortsatt relativt få misstänkta och häktade

Både 2014 och 2015 var antalet misstänkta och antalet häktade personer som rapporterades i insatserna förhållandevis lågt jämfört med tidigare år. Under både 2014 och 2015 uppgick antalet häktade personer till drygt 50 per år. De misstänkta personerna var under 2015 cirka 160, vilket var färre än under 2014. Häktade personer avser i högre grad sådana som misstänkts för grov organiserad brottslighet än de som enbart redovisats som misstänkta personer.

Liksom 2014 var det i insatserna med mest redovisad arbetstid som de flesta misstänkta och häktade personerna rapporterades under 2015. Framst avses de två insatserna under ledning av polisen region Syd respektive de två under ledning av polisen region Stockholm. I den största insatsen under ledning av polisen region Väst förekom det dessutom ett ganska stort antal misstänkta personer. Därutöver är det i den insats under ledning av polisen region Mitt som avslutades i Operativa rådet som det rapporterades flest misstänkta och häktade personer.

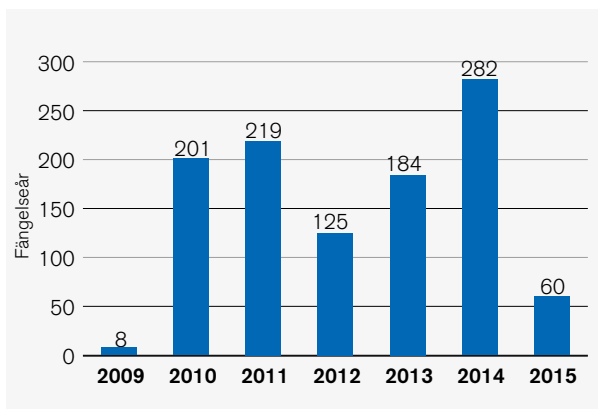
Det redovisades också nytillkomna misstänkta och häktade personer under 2015 i de för året största insatserna under ledning av polisen Noa respektive under ledning av polisen Bergslagen. Under 2014 redovisades många misstänkta personer i dessa båda insatser.

10.3.2 Låg sammanlagd utdömd fängelse tid, i kontrast till 2014

Utfallet för lagföringen under 2015 avseende påföljder meddelade i tingsrättsdomar utifrån insatserna är det lägsta hittills i satsningen för antalet dömda till fängelse och den fängelse tid som utdömts. Det betyder att utvecklingen gått från det högsta utfallet 2014 till det lägsta 2015. Det är mycket rimligt att anta att många stora rättegångar med många fängelse dömda under 2014 påverkat utfallet på så vis att insatserna under 2015 inte varit i en fas som genererat lika många avslutade större rättegångar med många dömda till längre fängelse tider. Dessa stora mål innebär i de flesta fall ett omfattande och uthålligt förarbete från de myndigheter som arbetat före och under rättegång i domstol. Särskilt gäller det de mycket omfattande och komplicerade bedrägeriutredningar som var i en utrednings- och lagföringsfas under 2015 och tog så pass lång tid, att ett utfall från tingsrätt kan förväntas först under 2016. Även 2014 framhölls att ökningen som då noterades skulle tolkas med försiktighet och att det inte är lämpligt att dra slutsatser utifrån enbart ett år.⁷⁴

⁷³ Under 2011 fanns en större sådan efterfrågan, i främst *Södertäljeinsatsen*. Dessutom arbetade då aktionsgrupp Syd med en stor resurs i en insats under ledning av Tullverket.

⁷⁴ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 20, dnr A449.530/2014.

Figur 5. Antalet utdömda fängelseår i tingsrätten åren 2013, 2014 och 2015 utifrån insatser beslutade av Operativa rådet.

Ett alternativt sätt att studera utvecklingen är att summera tvåårsperioder. Om 2015 års utfall för antalet utdömda fängelseår läggs ihop med 2014 års uppgår det till 342, att jämföra med 309 år för 2013 och 2012 samt 420 år 2011 och 2010. Alltså ett betydligt jämnare utfall.⁷⁵

Det finns ännu inte någon mer kvalificerad uppföljning vad avser de effekter som lagföringen eller andra åtgärder haft på de som varit strategiska personer eller andra målpersoner. Det är möjligt att slå fast hur ofta de utpekade strategiska personerna eller målpersonerna har lagförts.⁷⁶ De flesta av de som lagförts ingår emellertid i kretsen kring de strategiska personerna eller målpersonerna eller har varit med i ett brottsupplägg som dessa varit involverade i. Därutöver finns det också flera exempel på att det rör sig om grov organiserad brottslighet som enbart haft vissa kopplingar till de ursprungliga strategiska personerna eller målpersonerna i insatsen. Bland de lagförda personerna totalt i satsningen finns också en ganska betydande andel som enbart haft en perifer roll i den grova organiserade brottsligheten som varit föremål för insatsen.

En högre lagföring förväntas under 2016

Det finns mycket som talar för att utfallet sammantaget under 2016 kommer att innebära väsentligt fler fängelsedömda och längre utdömd fängelseår än 2015. Detta antagande grundar sig främst på de nämnda stora bedrägerimål som beräknas avslutas i tingsrätt under 2016 samt på de stora narkotikabeslag som gjorts och vid utgången av 2015 inte hade renderat i tingsrättsdom.

⁷⁵ Det går också att använda sig av fem glidande tvåårsperioder 2010–2015, innebärande 2010 och 2011, 2011 och 2012 etc. Då är de 342 utdömda fängelseåren 2014 och 2015 nästan tangerade (344) med åren 2010 och 2011 och högre än 2012 och 2013, men lägre än de två resterande glidande tvåårsperioderna – högsta utfallet var 466 år för åren 2013 och 2014.

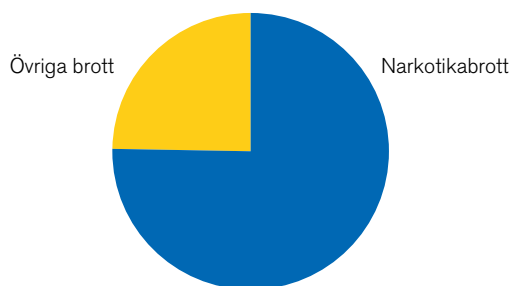
⁷⁶ Målpersoner kan till skillnad från strategiska personer även tillkomma i insatsen i ett senare skede.

Ett mycket stort antal åtalade utifrån en insats

Domar utifrån insatsen under ledning av polisen region Mitt med det tidigare stora antalet misstänkta personer stod för 129 av de 189 åtalade, det vill säga 70 procent, under 2015. Detta är ett utfall av sju domar i tingsrätten som föll under året och omfattade cirka 20 åtalade per mål. Enbart ett fåtal av de åtalade dömdes till fängelse.⁷⁷

Förhållandevis få dömda för grova brott under året

I figur 6 åskådliggörs att påföljderna utdömda i tingsrätterna under 2015 främst avsåg narkotikabrott. Det är som tidigare främst påföljder som avsett narkotikabrott av normalgraden och ringa narkotikabrott som bidrar till detta utfall. Utfallet har inneburit att andelen narkotikabrott ökat från 35 procent 2014, till 44 procent av samtliga drygt 1 060 rubricerade brott med utdömd påföljd i tingsrätt utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet.

Figur 6. Fördelningen mellan rubricerade narkotikabrott och övriga brott med fällande dom i tingsrätt 2015.

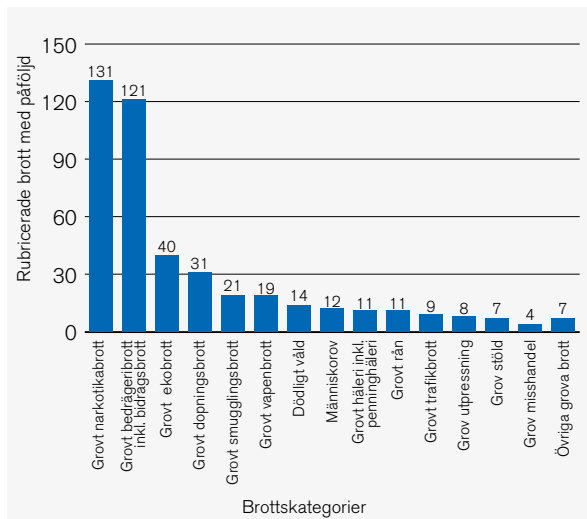
Mindre andel narkotikabrott bland de grova brotten

En särskild genomgång av de brott som är grova⁷⁸ visar att i samtliga tingsrättsdomar utifrån insatserna sedan satsningen inleddes har sådana brott utgjort sammantaget 39 procent av samtliga rubricerade brottstyper med utdömd påföljd. Under 2015 meddelades förhållandevis få (39) fällande domar för dessa grova brott.

Sammanlagt har antalet rubricerade grova brott med utdömd påföljd i tingsrätt varit 450 utifrån insatser beslutade av Operativa rådet till och med 2015. Fördelningen av brottstyperna, indelat i brottskategorier, visar att grova narkotikabrott varit vanligast, men grova bedrägeribrott (inklusive grova bidragsbrott) har varit nästan lika vanligt. Därefter följer grova ekobrott och grova dopningsbrott. (se figur 7).

⁷⁷ Se avsnitt 7.2.2.

⁷⁸ Definitionen är helt enkelt brottstyper där det i brottets rubricering i domen angivits att brotten varit grova. Därtill inkluderas brottstypen människorov samt de brottstyper som omfattar dödligt våld. Definitionen inkluderar även försök, medhjälp, förberedelse och anstiftan till brott.

Figur 7. Rubricerade grova brott, indelade i kategorier, med utdömd påföljd åren 2009-2015 utifrån insatser beslutade av Operativa rådet. Antalet rubricerade grova brott med utdömd påföljd i tingsrätt under 2015 innebar en ganska normal fördelning mellan brottskategorierna, främst grova narkotikabrott (8) och grova bedrägeribrott (7) följt av grova ekonomiska brott (8). Dessutom förekom bland annat ett grovt vapenbrott och ett grovt brott mot lagen om krigsmateriel.

Några perspektiv på de dömdas ålder och kön

Det för året stora antalet personer (128) som i tingsrätten dömdes för narkotikabrott av normalgraden eller för narkotikabrott utifrån insatsen under ledning av polisen region Mitt hade en medelålder på 37 år. De 59 personer som dömdes i resterande domar under året, i de flesta fall för grövre brott, hade nästan samma medelålder, 36 år. Sammantaget för åren före 2015 var medelåldern för samtliga dömda personer 36 år, vilket innebär att utfallet 2015 inte förändrat bilden.

I redovisningen för 2014 angavs att de flesta som dömts till fängelse var mellan 26 och 35 år.⁷⁹ Ett förtydligande i denna redovisning är att de utgjorde nästan hälften (49 %) av samtliga fängelsedömda, och var därmed den klart vanligaste ålderskategorin. Av de 30 som i tingsrätt dömdes till fängelse under 2015 var andelen i åldern 26–35 år något lägre (43 %).

Även bland de 258 personer, varav 132 under 2015, som dömdes till annan påföljd än fängelse⁸⁰ var den vanligaste ålderskategorin mellan 26 och 35 år (47 %).⁸¹

79 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 20, dnr A449.530/2014.

80 De vanligaste har varit (1) villkorlig dom med samhällstjänst, (2) dagsböter, (3) villkorlig dom samt dagsböter, (4) villkorlig dom och (5) skyddstillsyn.

81 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 20f., dnr A449.530/2014.

Andelen kvinnor som dömts för brott i tingsrätt utifrån insatserna har varit cirka 10 procent, både under 2015 och sammantaget sedan 2009.

10.3.3 Blandat utfall av hovrättsdomar

I en tidigare rapport⁸² har vi redovisat att den utdömda fängelsestiden sammantaget efter dom i hovrätt varit 10 procent lägre än vad som utfallit i tingsrättsdomarna. Det var ett ganska litet antal domar som stod för de största skillnaderna. I en majoritet av fallen innebar hovrättsdomarna ingen eller enbart en liten förändring av den sammanlagda utdömda fängelsestiden i tingsrätt.

En uppföljning av 11 hovrättsdomar som föll under 2015 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet visade att den sammanlagda utdömda fängelsestiden var något lägre än i tingsrättsdomarna. Dock var det totalt sett en ganska marginell skillnad.

Det var en hovrättsdom under 2015 avseende främst grova narkotikabrott som innebar den största reduktionen av den sammanlagda utdömda fängelsestiden, från 68 till 55 år, jämfört med tingsrättens dom. Det har även tidigare år främst varit målen avseende grova narkotikabrott som utfallit i kortare sammanlagd fängelsestid efter dom i hovrätt.

Även under 2015 minskade den utdömda fängelsestiden till följd av en meddelad dom i hovrätt. Domen avsåg främst grova bedrägerier och grov ekonomisk brottslighet. Den huvudåtalades fängelsestid reducerades från 6 år till 3 år 6 månader.

Däremot ökade den utdömda fängelsestiden som tidigare beskrivits⁸³ genom den så kallade assistansdomen i hovrätten. En ännu tydligare ökning noteras i *Malmöinsatsen* efter en hovrättsdom som främst avsett grovt bedrägeri och grova ekonomiska brott. Efter hovrättsdomen hade den utdömda fängelsestiden nästan dubblats, till 20 år och 6 månader.

10.4 BESLAG I INSATSERNA

10.4.1 Ett stort beslag av kokain

Under 2015 redovisades det största beslaget av kokain utifrån arbetet i den insats under ledning av polisen region Syd som även 2014 omfattade stora narkotikabeslag. Beslaget på cirka 54 kilo kokain gjordes visserligen i Belgien, men räknas ändå som ett utfall av insatsen eftersom beslaget så att säga var svenskt, och att svensk polis samarbetade med belgisk och holländsk polis. Beslaget omfattades också av en förundersökning som drivits av svensk åklagare. I samma insats beslagtogs även cirka 19 kilo amfetamin och cirka 6 kilo cannabis.

82 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 20f., dnr A449.530/2014.

83 Se avsnitt 9.2.

Resterande större beslag av narkotika avser två beslag av cannabis i den för året största insatsen under ledning av polisen region Syd samt ett större beslag av cannabis i den för året största insatsen under ledning av polisen Noa.

Det betyder att mängden narkotika som sammantaget beslagtogs i insatserna under 2015 bedöms ha varit på en likartad nivå som under de två närmast föregående åren, även om typerna av narkotika varierat mycket.

10.4.2 Beslag av sex deaktiverade automatvapen

Det största enskilda beslaget av vapen under 2015 avser 6 deaktiverade⁸⁴ automatvapen. ”I Sverige är även ett deaktiverat vapen alltså tillståndspliktigt enligt vapenlagen.”⁸⁵ Detta beslag har sedermera följts av en dom i tingsrätt⁸⁶ där den huvudåtalade dömdes för bland annat grovt vapenbrott och grovt smuglingsbrott.

84 "...skjutvapen som försatts i obrukbart skick alternativt endast kan användas med lös ammunition..." Källa: *Minska införseln av illegala skjutvapen. Redovisning av regeringsuppdrag*. Rikspolisstyrelsen, dnr: RKP 060-7828/12 samt Tullverket, dnr: STY 2013-3 (2014-10-31).

85 Ibid.

86 Örebro tingsrätt. Mål nr. B2564-15. Meddelad i Örebro 2015-09-24. Hovrätten avskriver målet i den delen som rör [den huvudåtalade]. Detta innebär att tingsrättens deldom mot [den huvudåtalade] står fast. Göta hovrätt. Avdelning 2. Rotel 23. Protokoll, 2015-10-29. Akttbilaga 18 Mål nr B 2855-15, s. 2.

Övriga beslag som omfattade vapen gjordes främst i insatsen med de största narkotikabeslagen, det vill säga den för året näst största insatsen under ledning av polisen region Syd. I den insatsen togs 2 automatvapen och 2 pistoler i beslag.

I övrigt togs 2 pistoler (en i varsin insats) och 2 gevär (i en insats) i beslag under 2015.

10.4.3 Övriga beslag

Utöver narkotika och vapen har den vanligaste typen av gods som redovisats i insatserna som beslagttaget, varit kontanter – både svensk och utländsk valuta – samt fordon (bilar, båt, fyrhjuling). Summan av värdet för kontanterna samt de övriga beslag som redovisats med en monetär värdering uppgår till cirka 4,3 miljoner kronor.

10.5 LÅGT UTFALL FRÅN TINGSRÄTTSDOMAR, MEN PÅTAGLIGT UTFALL I ÖVRIGT

Det här avsnittet är uppdelat i två huvuddelar:

1. utfall från dom i tingsrätt – utdömt skadestånd⁸⁷, förverkat utbyte av brott eller brottslig verksamhet⁸⁸, företagsbot och näringsförbud
2. utfall från administrativa åtgärder och förvaltningsbeslut.

87 Omfattar alla typer av skadestånd, både för förmögenhetsskada och för annat skadestånd (personskada, kränkning med mera).

88 Omfattar både vanligt förverkande och utvidgat förverkande.

10.5.1 Lågt utfall för skadestånd och förverkande av brottsutbyte

I likhet med utfallet för påföljder i form av fängelsedomar i tingsrätt innebar även utdömt skadestånd och förverkat utbyte av brott eller brottslig verksamhet betydligt lägre belopp än 2014. En annan likhet med utfallet av utdömd påföljd i form av fängelse är att 2014 års högsta utfall sedan satsningen inleddes åtföljdes av det lägsta 2015. Förklaringen är i stort sett densamma för alla utfall från tingsrättsdomar, det vill säga att det finns ett samband mellan de förhållandevis höga utfallen under 2014 och de låga för 2015 på det sätt som tidigare beskrivits.⁸⁹

Förverkat utbyte av brott eller brottslig verksamhet förekom under 2015 enbart utifrån arbetet i en insats med en tingsrättsdom som främst avsåg grova narkotikabrott. Förverkandet bestod av 56 100 kronor i kontanter.

Utdömt skadestånd förekom under 2015 i fyra tingsrättsdomar utifrån varsin insats. Det högsta utdömda skadeståndet, drygt 650 000 kronor, avsåg en tingsrättsdom⁹⁰ utifrån *Malmöinsatsen*. Skadeståndet är kopplat till grovt bedrägeri och ska enligt domen utges till ett ganska stort antal företag. Det var också i denna dom som hälften (3) av de med utdömt näringsförbud i tingsrättsdomarna under 2015 fanns. De övriga tre som dömdes till näringsförbud var i en dom utifrån *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*. Domen avsåg främst grova ekonomiska brott. Det betyder att utfallet för näringsförbud inte var påtagligt lägre under 2015 jämfört med tidigare år. Kronofogdemyndigheten har dock framfört att de uppfattar det som att deras anmälningar till åklagare om misstänkt överträdelse av näringsförbud har prioriterats ner.

Det näst största skadeståndsbeloppet, cirka 250 000 kronor, avser den dom som tidigare berörts i samband med de beslagtagna deaktiverade automatvapnen⁹¹ och avser olika typer av skadestånd som enligt domen ska utges till både privatpersoner och till företag.

Sammantaget utdömdes i tingsrättsdomarna under 2015 drygt 1 miljon kronor i skadestånd utifrån insatserna. Ingen utdömd företagsbot noterades under året.

10.5.2 Skatteverkets utfall återigen på en högre nivå

Under 2014 var de redovisade beloppen för höjning av skatt respektive för beslutad betalningssäkring förhållandevis låga. Under 2015 var utfallet klart högre, och beslutad skattehöjning uppgick till cirka 40 miljoner kronor. Dessutom beslutades betalningssäkringar på nästan 11 miljoner kronor.

Sett över de år som satsningen pågått bedöms detta som ett varken högt eller lågt utfall.

Många av de beslutade skattehöjningarna, och nästan 80 procent av det sammanlagda beloppet, under 2015 avsåg *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*. Näst största beloppet för beslut om skattehöjning avsåg den för året näst minsta insatsen under ledning av polisen region Noa. Det har varit vanligt att Skatteverkets utfall i insatserna kommer efter det att insatsen avslutats i Operativa rådet. Den nämnda insatsen under ledning av polisen region Noa pågick visserligen hela 2015, men var i en fas som innebar att Skatteverkets del av den sammanlagda redovisade tiden var stor. Ännu tydligare är detta för den för året minsta insatsen med redovisad tid under ledning av polisen RKP⁹²/Noa. Denna insats avslutades av Operativa rådet i slutet av april 2014 och stod under 2015 för över hälften av beloppet för beslutade betalningssäkringar.

10.5.3 Påtagligt utfall relaterat till Försäkringskassan

Utfallet för återkrav från Försäkringskassan för 2015 var det högsta hittills i satsningen och uppgick till cirka 1,4 miljoner kronor för insatserna. Det högsta enskilda beloppet, cirka 0,5 miljoner kronor, avser den avslutade insatsen under ledning av polisen RKP/Noa i vilken det under året också utföll stora skattehöjningar och betalningssäkrade belopp. Det visar att även för Försäkringskassan kan utfallet i en insats komma en tid efter det att insatsen avslutats av Operativa rådet.

De största beloppen som redovisats avser skadeståndsyrkanden⁹³ och besparingsbelopp. Under 2015 uppgick ett skadeståndsyrkande, kopplat till *Södertäljeinsatsen*, till nästan 4 miljoner kronor. Det är också skadeståndsyrkanden inom den insatsen som legat bakom de närmast föregående årens ännu högre belopp, särskilt 2013 (i det så kallade assistansmålet).

Försäkringskassan är den enda av myndigheterna i satsningen som räknar fram det de benämner besparingsbelopp. Beloppet grundar sig på standardiserade beräkningar utifrån att de felaktiga ersättningarna har dragits in och därmed inte fortsatt att betalas ut. Under 2015 uppgick detta belopp till drygt 10 miljoner kronor i insatserna, ett något lägre belopp än de två föregående åren.

89 Se avsnitt 9.7 och 10.3.2.

90 Malmö tingsrätt. Mål nr: B 4123-13, meddelad i Malmö 2015-02-09. Ingen förändring av utfallet i den delen som avser näringsförbud har meddelats i hovrättsens beslut: Hovrätten över Skåne och Blekinge. Mål nr B 433-15. 2016-01-12.

91 Se avsnitt 10.4.2.

92 Rikskriminalpolisen.

93 Anledningen till att detta mått redovisas är att det kompletterar bilden i förhållande till återkrav. Dessa båda mått är så att säga nära besläktade. En skillnad är att skadeståndsyrkande senare ska prövas i allmän domstol. Återkrav är ett förvaltningsbeslut, vilket innebär att det efter begärd omprövning kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

10.5.4 Stora återkrav från Arbetsförmedlingen

Måtten på Arbetsförmedlingens utfall är liknande de för Försäkringskassan, det vill säga återkrav och skadeståndsyrkanden. Däremot finns det ännu inte något mått på besparingsbelopp utifrån indragna ersättningar från Arbetsförmedlingen.

I redovisningen utifrån insatserna under 2015 förekommer två återkrav som omfattar stora belopp. Det största beloppet, nästan 13 miljoner kronor, gäller Södertäljeinsatsen och avser felaktiga ersättningar som betalats ut till föreningar. I ett brottmål som avser samma insats har det dessutom yrkats på skadestånd om cirka 2,9 miljoner kronor.

Det andra återkravsbeloppet, drygt 2,3 miljoner kronor, avser den för året största insatsen under ledning av polisen region Syd. Dessutom har ett mindre återkravsbelopp avsett insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet.

10.5.5 Stora belopp säkrade av Kronofogdemyndigheten

Under 2015 redovisades enbart 2,8 miljoner kronor i utmätta tillgångar, att jämföra med cirka 11 miljoner kronor under både 2013 och 2014. Utmätta tillgångar är i många fall beroende av att tillgångar säkrats innan utmätning. Under 2014 redovisades under 5 miljoner kronor i säkrade tillgångar insatser beslutade av Operativa rådet, att jämföra med drygt 21 miljoner kronor året innan. Sannolikt har det låga utfallet för säkrade tillgångar 2014 bidragit till det låga utfallet för utmätta tillgångar 2015.

Under 2015 var beloppen för säkrade tillgångar betydligt högre än 2014. Det gäller både i mål om betalningssäkring och i mål om kvarstad eller förvar. Sammanlagt uppgick beloppet till nästan 12 miljoner kronor i mål om kvarstad eller förvar, vilket nästan är samma nivå som 2013. För båda dessa år gäller att de säkrade tillgångarna till största delen avser *Södertäljeinsatsen*. Utöver det har tillgångar i mål om kvarstad eller förvar säkrats i tre insatser under 2015. Kronofogdemyndigheten uppger att de i samarbete med Åklagarmyndigheten ökat den så kallade täckningsgraden. Det betyder att andelen som säkrats av det som beslutats i kvarstad har ökat.

Även beloppet för de säkrade tillgångarna i mål om betalningssäkring var väsentligt högre än 2014 och uppgick under 2015 till 6,3 miljoner kronor, vilket emellertid är lägre än de 9,1 miljoner kronor som säkrades 2013. De största beloppen 2015 avser den för året största insatsen under ledning av polisen region Öst, en insats under ledning av RKP/Noa⁹⁴ samt insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet.

Ökningen av säkrade tillgångar bedöms vara en indikation på att utmätta tillgångar sannolikt kommer att öka under 2016.

⁹⁴ I vilken flera utfall i skatteprocessen förekommit lång tid efter det att insatsen avslutats av Operativa rådet.

10.6 INTERNATIONELL SAMVERKAN

Det förekommer tillslag, beslag och domar i andra länder med en tydlig koppling till insatserna som pågått i Sverige. Ofta är det svårt att bedöma värdet av detta utfall. Det står dock klart att det i andra länder förekommit tillslag och beslag som är mycket relevanta för insatsens operativa arbete. För 2015 har även ett av dessa beslag räknats med som ett utfall av en insats.⁹⁵

Eftersom den grova organiserade brottsligheten allt mer internationaliseras är det rimligt att en allt större andel av satsningen kommer att ha en överlappning mot brottsbekämpande verksamhet utanför Sverige.⁹⁶

Omfattande internationell samverkan bedöms ha skett i fem insatser under 2015. Det är likvärdigt med åren innan. Totalt rapporteras att internationell samverkan förekom, eller åtminstone att internationella kontakter togs, i 10 insatser under 2015.

Generellt sedan tidigare, och även under 2015, har det i insatserna varit vanligt med samverkan eller kontakter med Danmark, Holland och Tyskland. Detsamma gäller i något mindre utsträckning för Spanien, Norge, Frankrike och Belgien. Under 2015 förekom de baltiska länderna mer frekvent i fler insatser än tidigare. Övriga länder där samverkan eller kontakter redovisats har varit Ryssland, Polen, Serbien, Rumänien, Kosovo, Panama, Costa Rica, Dominikanska republiken, USA och Thailand.

Europol har omnämnts som en samarbetspartner i tre insatser. European arrest warrant (EAW) har rapporterats i en insats. I en del av *Södertäljeinsatsen* har det sedan länge pågått en JIT, men den har avslutats⁹⁷. Det förekom inte någon JIT i insatserna under 2015 även om det övervägdes i åtminstone en av insatserna. En orsak till att det inte förekom bedöms vara att det inte fanns förutsättningar för JIT utifrån de faser som insatserna var i under 2015.

⁹⁵ Se avsnitt 10.4.1.

⁹⁶ Mer om internationell samverkan mot grov organiserad brottslighet i: *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2013*, s. 25f., dnr A269.375/2013.

⁹⁷ En gemensam utredningsgrupp som inrättats för en bestämd tid. Arbetet i gruppen bygger på ett avtal mellan två eller flera EU-medlemsstater och/eller behöriga myndigheter, för ett specifikt ändamål. Icke EU-medlemsstater får delta i en gemensam utredningsgrupp efter samtycke från alla andra parter.

11. Det totala utfallet

I detta avsnitt redovisas de två huvuddelarna av utfallet tillsammans. Emellertid har uppföljningen av insatser beslutade av Operativa rådet pågått sedan september 2009, medan uppföljningen av övrig operativ verksamhet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren inleddes 2013. Därför är redovisningen i detta avsnitt avgränsad till åren 2013, 2014 och 2015.

Lågt utfall från tingsrättsdomar under 2015

Antalet fängelsedömda personer i tingsrätt har varit lågt under 2015. Sammantaget dömdes 49 personer till fängelse under året, att jämföra med 100 personer 2014 och 73 under 2013. En av förklaringarna är att flera stora mål avseende grova bedrägeribrott och grova bidragsbrott avslutades i tingsrätten under 2014 och att det under det året utföll flera domar med ett stort antal personer som dömdes för grova narkotikabrott. Under 2013 utföll den återförvisade Södertäljedomen i tingsrätten, vilket ökade det årets sammanlagda utfall för antalet fängelsedömda mycket. Lagföringen baserad på tingsrättsdomar under 2015 bedöms som ett ”mellanår”, och utfallet kommer sannolikt att bli väsentligt högre 2016.⁹⁸

Den sammanlagda utdömda fängelse tiden har utvecklats på samma sätt som antalet fängelsedömda, det vill säga ett lägre utfall för 2015 (104 år) i förhållande till 2014 (328) och 2013 (209). Förklaringen till detta samt till den förväntade utvecklingen 2016 är densamma som för antalet fängelsedömda.

Antalet åtalade (222) under 2015 var dock det högsta hittills. Det förklaras av de många åtalade utifrån den insats under ledning av polisen region Mitt som inkluderat åtal mot många personer för narkotikabrott av normalgraden samt ringa narkotikabrott.⁹⁹

Även utfallet från tingsrättsdomarna avseende skadestånd respektive förverkat utbyte av brott eller brottslig verksamhet var lågt under 2015. De utdömda skadestånden uppgick 2015 till 5,8 miljoner kronor, vilket är ett betydligt lägre belopp än 2014 (nästan 44 mnkr) och lägre än 2013 (8,4 mnkr). Den huvudsakliga orsaken till utvecklingen är att det under 2015 inte förekom lika omfattande skadestånd i bedrägerimål som det gjorde 2014. Beslut om att förverka utbyte av brott eller av brottslig verksamhet förekom under 2015 i enbart två tingsrättsdomar. Det totala beloppet uppgick till cirka 0,5 miljoner kronor, vilket är klart lägre än de två föregående åren.

Mer påtagligt utfall från administrativa åtgärder och förvaltningsbeslut

Sammantaget har det redovisats cirka 80 miljoner kronor i höjning av skatt 2015. Det är visserligen ett lägre belopp än för

2014 och 2013. Beloppet är dock påtagligt och utgör ett lika brett utfall som tidigare på så vis att antalet insatser och ärenden där det redovisats höjning av skatt varit likartat under de tre åren. Det är ett fåtal mycket höga belopp som ligger bakom de högre utfallen för de båda föregående åren.

Beslutade betalningssäkringar uppgick under 2015 till nästan 15 miljoner kronor, vilket betyder ett klart lägre belopp än för 2014 och 2013. Emellertid bestod det höga beloppet för 2014 till stor del av utfallet i ett ärende.¹⁰⁰

I *insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet*, i vilken Skatterverket redovisat hälften av den arbetade tiden i insatser för 2015, redovisades det dessutom många preventiva administrativa åtgärder. Bland annat avses avslag på invandringar på felaktiga grunder (falska identiteter med mera) från annat EU-land/Schengenland, och därmed nekad folkbokföring. Åtgärderna har i ett större perspektiv också avsett att förhindra att personer/identiteter får möjlighet att på felaktiga grunder folkbokföras och därmed få förutsättning till att driva företag med F-skatt och moms. Med dessa företag som fasad kan stöd och ersättningar utnyttjas på felaktiga grunder.

De utfall som redovisats av Försäkringskassan för 2015 visar sammantaget på återkrav på nästan 5 miljoner kronor. Till detta kommer skadeståndsyrkanden på drygt 30 miljoner kronor. Utöver det har Försäkringskassan redovisat ett besparingsbelopp på drygt 57 miljoner kronor för indragna ersättningar. Under de två närmast föregående åren utföll ännu högre belopp avseende skadeståndsyrkande under 2013 och ett högre återkravsbelopp under 2014. I dessa fall var det en dom utifrån *Södertäljeinsatsen* (assistansmålet) respektive en dom utifrån ett annat ärende som stod för en stor del av utfallet. De stora variationerna mellan åren gör det mycket svårt att tillförlitligt värdera utvecklingen.

Under det första halvåret som Arbetsförmedlingen fullt ut deltagit i satsningen har de återkrav som redovisats sammantaget uppgått till nästan 17 miljoner kronor. Det största enskilda återkravet avser en underinsats i *Södertäljeinsatsen*.

Kronofogdemyndighetens redovisning av säkrade tillgångar under 2015 omfattade sammantaget ett värde på drygt 33 miljoner kronor, ett betydligt lägre belopp än 2014 och 2013. Utfallet 2015 bedöms vara mer jämbördigt med de två närmast föregående åren än vad de totala kvantitativa beloppen ger anledning att anta. Beloppet för säkrade tillgångar i mål om kvarstad eller förvar uppgick under 2015 till drygt 21 miljoner kronor. Det är ett betydligt högre belopp än utfallet för 2014 och något högre än de nästan 19 miljoner kronorna under 2013.

98 Se avsnitt 10.3.1.

99 Se avsnitt 9.4.

100 Se kapitel 24.

Utfallet av säkrade belopp i mål om betalningssäkring uppgick 2015 till strax under 12 miljoner kronor vilket var väsentligt lägre än de drygt 58 miljoner kronorna för 2014 och de nästan 30 miljoner kronorna 2013. Det höga säkrade beloppet 2014 avser emellertid nästan uteslutande ett ärende.

Det sammanlagda beloppet för utmäta tillgångar 2015, nästan 42 miljoner kronor, är ett betydligt högre utfall än 2014 och 2013 då beloppen uppgick till strax under 14 respektive drygt 16 miljoner kronor. Dock är beloppet som inkom avser insatserna beslutade av Operativa rådet klart lägre för 2015 än de båda föregående åren. Det är följaktligen utmäta tillgångar med utgångspunkt från ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren som står för det ökade, och höga, utfallet.

Eftersom det utfall från myndigheternas arbete som redovisas för ett kalenderår nästan alltid är beroende av myndighetens, eller andra myndigheters, arbete tidigare år går det inte säkert att säga om en ökning eller minskning främst är en konsekvens av den verksamhet som bedrivits under året. Det är mer sannolikt att en hel del av det arbete som föregått utfallet, eller som kommer senare, inte avser det aktuella redovisningsåret. Därför är det viktigt att studera utfallet över minst tre års tid.

Till skillnad från föregående år görs ingen sammanfattande bedömning av utvecklingen av det totala utfallet. Det för 2015 nya kapitlet om perspektiv på satsningens samhällsnytta¹⁰¹ bedöms till stort del ersätta den sammanfattade bedömningen.¹⁰²

101 Se kapitel 24.

102 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 24f. dnr A449.530/2014.

12. Arbetsförmedlingens första år

Arbetsförmedlingen har haft ett givande och lärorikt första år i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova organiserade brottsligheten. Myndigheten har under året utökat deltagandet till alla myndighetsgemensamma regionala underrättelsecenter. Samtidigt pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att öka effektiviteten i det arbete som sker.

Genom samverkan har Arbetsförmedlingen fått kännedom om felaktigheter och brister som myndigheten sannolikt inte skulle ha upptäckt på egen hand. Eftersom brottsligheten är föränderlig och utnyttjande och fusk tenderar att påverka de samverkande myndigheterna behöver myndigheten få signaler genom denna typ av samverkan. Samverkan skapar förutsättningar för att kunna arbeta förebyggande på ett effektivt sätt.

Arbetsförmedlingens medverkan i satsningen gör det möjligt för myndigheten att förhindra aktörer inom den grova organiserade brottsligheten att utnyttjar arbetsmarknadspolitiska program och stöd. Arbetsförmedlingen ser arbetet inom satsningen som en stor samhällsekonomisk vinst eftersom myndigheterna tillsammans förhindrar att statliga medel finansierar kriminell verksamhet. Arbetet i myndighets-samverkan skapar även ett mervärde för det generella arbete som Arbetsförmedlingen bedriver mot felaktiga utbetalningar.

Den myndighetsgemensamma satsningen stärker förtroendet för de samverkande myndigheterna och också för det gemensamma välfärdssystemet. Satsningen kommer på sikt att stärka Arbetsförmedlingens förtroende hos allmänheten.

13. Kvalitativa uppföljningar av insatser avslutade vid Operativa rådet

Under 2015 färdigställdes endast en uppföljning av en insats som leddes av polisen region Bergslagen och som inleddes i slutet av 2011 och avslutades av Operativa rådet i slutet av 2013. Uppföljningen gjordes genom enkäter och intervjuer med personal vid Polismyndigheten, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och Kronofogdemyndigheten.

Insatsen pågick klart längre tid än genomsnittet, men den redovisade arbetstiden i insatsen var något under genomsnitt. En förhållandevis stor andel av tiden avsåg andra myndigheter än polisen, främst Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten. Insatsens fokus var ekonomisk brottslighet och bedrägerier kopplat till ett finansbolag.

De områden av insatsen som följdes upp särskilt var främst: (1) uppstartsmötet, (2) utredningsgruppen och (3) tillslaget. Däremot var det andra områden av insatsen som gav upphov till synpunkter och utförliga kommentarer vid intervjutillfällena.

En betonad framgångsfaktor var att koordinatörer och samordnare användes i insatsen och de hade en stor positiv betydelse. De behövs för att hålla samman olika delar i insatsen och olika personalkategoriernas arbete. Spanings- och utredningsarbetet avseende ekonomisk brottslighet kom också att diskuteras. I förhållande till många andra typer av brott finns det särskilda utmaningar vid bekämpningen av ekonomisk brottslighet. En sådan utmaning är hur spaningsresurser kan användas optimalt. Förutsättningarna för att på ett effektivt sätt spana på ekonomisk brottslighet avviker ofta mycket från till exempel narkotikabrott. Att från förundersökningsledarens sida leda spaningsarbetet kräver också en strategi som är anpassad till förutsättningarna för den ekonomiska brottsligheten och aktionsgruppspersonalens kompetens. Hur utredningen ska avgränsas och hur den hänger ihop är också ofta särskilt utmanande avseende ekonomisk brottslighet, så också i denna insats.

Risken som finns med att enbart ha en förundersökningsledare blev tydlig i denna insats. Den ursprungliga förundersökningsledaren, som arbetat lång tid med utredningen, fick i ett sent skede förhindra att fortsätta arbetet och en ny förundersökningsledare fick ta vid.

Hovrättsdomen, för de fyra som överklagat tingsrättsdomen, förändrade tingsrättens utslag på så vis att ingen av de åtalade dömdes till fängelse. Två dömdes till dagsböter och de övriga som dömdes (inklusive tingsrätt) fick villkorlig dom. Insatsen bedöms ändå som en framgång. Skatterevisionerna i insatsen gav upphov till stora skattehöjningar och den huvudmisstänktes brottsupplägg som var aktuellt vid insatsens början bedöms ha avbrutits.

Dessutom har två insatser följts upp enbart genom enkäter, och där ytterligare uppföljning i mån av beslut om sådan kommer att ske. En av insatserna var under ledning av polisen

region Mitt. Den omfattade mycket stora beslag av cannabis som utföll i dom för grova narkotikabrott. Insatsen pågick från slutet av 2013 till mitten av 2014. Den redovisade arbetstiden avsåg i första hand polisen och sammantaget var den redovisade arbetstiden bland de mindre omfattande för de insatser som avslutats.

Denna insats bedömdes i stort som en framgång i förhållande till målet med den. Dock blev inte den strategiska personen föremål för rättsliga åtgärder. Istället kom insatsen att avse ett nätverk som smugglade stora mängder narkotika. Tillslagen som gjordes blev i huvudsak framgångsrika. Däremot har det framgått att det varit flera grupper inom polisen som arbetat mot samma personer och samma transporter. Detta dubbelarbete kommer att följas upp med fokus på åtgärder för att undvika detta i framtiden. I insatsen har också underrättelsearbetet framhållits som mycket bra. Även detta kommer att följas upp särskilt för att fånga framgångsfaktorer.

Den andra insatsen är också en insats där det tidigare meddelats en dom avseende flera grova narkotikabrott med många och långa utdömda fängelsestider. Det är också den insats i vilken det under 2015 utföll stora belopp utifrån förvaltningsbeslut vid Skatteverket under 2015. Insatsen pågick från mitten av 2013 till mitten av 2014 och var under ledning av Rikskriminalpolisen. Den redovisade tiden var större än genomsnittligt för insatserna och avsåg främst polisen och till stor del annan personal än aktionsgrupp. Dessutom förekom ganska mycket redovisad tid från personal vid Åklagarmyndigheten och Skatteverket samt i mindre grad Försäkringskassan.

Insatsens huvudmålsättning var att lagföra nyckelaktörer i narkotikanätverk med kopplingar till flera strategiska personer, vilket skedde enligt plan. I enkätsvaren förekom en fråga som även förekommit i andra insatser. Det rör sig om skillnaden mellan de mål som finns i de förundersökningar som hör till insatsen och målen för själva insatsen. I bästa fall är målsättningarna enkla att förena, men de kan också omfatta så pass olika perspektiv på vad som är mest angeläget att det behöver föras en diskussion om hur de på bästa sätt kan förenas, alternativt att det konstateras att de av nödvändighet behöver vara olika.

En annan viktig fråga som diskuterades var: Hur länge ska en insats vara prioriterad vid en myndighet? Frågan aktualiserades av att insatsen avslutades snabbt ur Skatteverkets perspektiv och att myndigheten fick "återuppliva" kontakter inom polisen. Stora belopp i skattehöjning och betalnings-säkring utföll så sent som i slutet av 2015. Genom uppföljningen av insatsen har dessa utfall observerats, vilket innebär att de kommer med som utfall av insatsen. Däremot finns insatsorganisationen och de utpekade medarbetarna vid myndigheterna inte kvar i insatsen på samma sätt som tidigare eftersom den avslutats av Operativa rådet.

14. Satsningens samhällsnytta

Utgångspunkten för de samverkande myndigheterna är ett antagande om att de åtgärder som sammantaget sker inom satsningen leder till både kortsiktiga och långsiktiga effekter och att dessa resulterar i olika typer av värden, på kort och lång sikt. Samhällsnyttan betraktas följaktligen som ett slags gemensamt ackumulerat värde för samhället, det vill säga den samlade och totala nyttan av allt arbete som genomförts. I detta omfattas även arbete som är mycket svårt att mäta, men som kan vara både en förutsättning för och en synergieffekt av olika åtgärder. Ett sådant exempel är den kunskap som genererats hos personer från myndigheterna genom samverkan över myndighetsgränserna.

Det finns ingen fastställd definition av vad samhällsnytta är. Därför är det enklare att tala om effekter.¹⁰³ Vad avser den investering som gjorts i den myndighetsgemensamma satsningen är bedömningen att tillämpningen av en ekonomisk kalkyl vore alltför ensidig för att fånga upp satsningens samhällsnytta. Inte heller ger antalet fängelsedömda eller antalet fängelseår någon tydlig indikation på samhällsnytta. De kvantitativa resultatmått som till stor del ligger till grund för den årliga redovisningen möjliggör i dagsläget inte en metodisk redovisning av effekter och samhällsnytta. Emellertid är ambitionen att med utgångspunkt från de kvantitativa utfallen ändå föra en diskussion kring värdet av dessa samt kring upplevda och förväntade effekter.

14.1 SAMVERKAN SOM FÖRUTSÄTTNING

Den grova organiserade brottsligheten är komplex och berör vitt skilda sfärer i samhället och den offentliga förvaltningen. Brottsligheten påverkar områden som i sin tur faller inom de samverkande myndigheternas verksamheter. Flera av myndigheterna är dessutom själva målsägande i ärenden med grov organiserad brottslighet. Eftersom den grova organiserade brottsligheten har komplexa brottsupplägg krävs också ett multidisciplinärt angreppssätt i det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet.

Att gemensamt arbeta mot den grova organiserade brottsligheten bedöms därför vara både en förutsättning och en nödvändighet för en effektiv brottsbekämpning.

Genom samverkan kan grov organiserad brottslighet upptäckas och därmed kan de samverkande myndigheterna genom koordinerade insatser rikta ett gemensamt fokus mot kriminella aktörer. De administrativa åtgärder som de samverkande myndigheterna kan använda sig av innebär att effekten på de kriminella aktörerna sannolikt blir mer slagkraftig. Ingen av de enskilda myndigheterna i satsningen hade på egen hand, i samma omfattning, kunnat bekämpa den brottslighet som varit i fokus i de insatser som bedrivits i samverkan.

Samverkan innebär således både ökade resurser och en tillgång till fler kompetenser, något som även skapar en uthållighet i det brottsbekämpande arbetet.

Bedömningen är att ett samordnat brottsbekämpande arbete i samverkan är mer effektivt än om myndigheterna var och en för sig tar sig an de utmaningar som den grova organiserade brottsligheten innebär. En mer indirekt avsikt med samverkan är att medborgarnas skattepengar ska komma till användning på ett mer effektivt sätt. Antagandet att en myndighetsgemensam samverkan mot organiserad brottslighet är av nytta för samhället utgör grunden för den myndighetsgemensamma satsningen.

14.2 SAMVERKAN I TID OCH RESURSER

Under 2013–2015 har de samverkande myndigheterna redovisat 1 160 000 arbetstimmar enbart i insatserna beslutade av Operativa rådet. Detta motsvarar cirka 235 årsarbetskrafter per år. Till detta kommer en omfattande arbetstid som investerats i förarbetet till dessa insatser samt i andra ärenden vid de myndighetsgemensamma centren. Sedan tillkommer det omfattande administrativa och operativa arbete som sammantaget blivit följden av dessa. En bedömning av om den resurs som använts varit effektiv bör värderas utifrån om den skulle kunnat ha använts på ett annat, möjligen mer effektivt, sätt. Det vill säga, att samtliga arbetade timmar av de samverkande myndigheternas personal skulle kunna ha använts på annat sätt för att bekämpa grov organiserad brottslighet, eller i något annat syfte. En sådan bedömning kan i nuläget i huvudsak göras utifrån de fakta¹⁰⁴ som föreligger samt genom teoretiskt underbyggda resonemang utifrån förutsättningarna för effekterna av det arbete som utförts och utfallen av detta.

14.3 EFFEKTEN AV SAMVERKAN – ÖKAD KUNSKAP OCH KOMPETENS

En direkt effekt av den myndighetsgemensamma samverkan är ökad kunskap om de kriminella aktörerna, deras brottsområden och de tillvägagångssätt som dessa använder sig av. Ökad kunskap om brottsligheten och dess sammanhang är i sin tur en förutsättning för att upptäcka brottslig verksamhet och för att utveckla relevanta verktyg och metoder i det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet. De senaste årens samverkan har även ökat de medverkande myndigheternas kunskap om varandras verksamhetsområden.

Detta har i sin tur fördjupat och breddat synen på brottsbekämpning och skapat nya möjligheter att gemensamt bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Till exempel har ökad kunskap resulterat i ett mer långsiktigt strategiskt arbete som syftar till att arbeta fram förslag på lagändringar.

¹⁰³ Se *Handledning resultatredovisning*, Ekonomistyrningsverket, 2012, s 42.

¹⁰⁴ Det vill säga, i form av konkreta utfall.

Utifrån kunskapen om den grova organiserade brottsligheten har myndigheterna inventerat behov av förändrad lagstiftning som kan skapa bättre förutsättningar i det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet.

När samverkan skapar kunskap som leder till konkreta åtgärder

Sedan satsningens början har många ärenden, insatser och andra typer av åtgärder initierats som ett resultat av samverkan. Ett av de områden som fått stort fokus är så kallade brott mot välfärdssystemet. Effekten av den ökade kunskapen om hur den grova organiserade brottsligheten fungerar har till exempel lett till att brister i de olika myndigheternas kontrollsystem kunnat uppmärksammas. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Migrationsverket är några av de myndigheter som utsatts för de kriminella aktörernas systematiska felaktiga utnyttjande av välfärdssystemet.¹⁰⁵ Skatteverket är en central myndighet för att reducera förutsättningarna och vinsterna av denna typ av utnyttjande. En väsentlig faktor för att minska det felaktiga utnyttjandet är att myndigheterna i högre grad delar information sinsemellan.

Det Nationella underrättelsecentrumet har bland annat uppmärksammat att flera myndigheter upplevt att ökade krav på service inneburit att kontrollarbete åsidosatts.¹⁰⁶ Den försämrade balansen mellan service och kontrollarbete bedöms följaktligen ha varit fördelaktig för kriminella aktörer i deras utnyttjande av välfärdssystemet. Denna vetskap, som uppdragats genom samverkan, har resulterat i att flera av de samverkande myndigheterna påbörjat ett internt arbete med att utveckla sitt arbete med kontroller.

Upptäckt brottslighet har resulterat i administrativa åtgärder samt förvaltningsbeslut vid myndigheterna. Mellan 2013 och 2015 har till exempel följande redovisats:

- 358 miljoner kronor i skattehöjning beslutat av Skatteverket
- 122 miljoner kronor i betalningssäkring beslutat av Skatteverket
- 19 miljoner kronor i återkravsbelopp till Försäkringskassan
- 17 miljoner kronor i återkravsbelopp till Arbetsförmedlingen.

¹⁰⁵ Se *Åtgärder mot identitetsrelaterad brottslighet*, Nationellt underrättelsecentrum, 2015-02-25. Hemlig enl. 18 kap. 1–2 §§ och 35 kap. 1–2 §§ offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Nationellt underrättelsecentrum, 2015-02-25. En öppen rapport, har getts ut av Nationellt underrättelsecentrum 2015-12-09. Se även *Inlytet som dörröppnare till välfärdssystemet*, Brå-rapport 2015:8.

¹⁰⁶ Det nationella underrättelsecentret, *Myndighetsgemensam lägesbild om grov organiserad brottslighet 2016–2017*, dnr A023.864/2015.

Kronofogdemyndigheten har redovisat

- 30 miljoner kronor i säkrade tillgångar i mål om kvarstad eller förvar
- 100 miljoner kronor i säkrade tillgångar i mål om betalningssäkring
- 77 miljoner kronor i utmäta tillgångar.¹⁰⁷

Det kan emellertid slås fast att de belopp som redovisats som utfall av satsningen i de flesta fall enbart utgör en del av resultatet, även sett i ekonomiska termer. Försäkringskassan är den enda av de samverkande myndigheterna som beräknar den ekonomiska vinsten av att de stoppat felaktiga utbetalningar. När Försäkringskassan beslutar om indragen ersättning¹⁰⁸ kan myndigheten genom en standardiserad beräkningsmodell beräkna hur mycket ersättning som hade fortsatt att betalas ut felaktigt om den inte stoppats.¹⁰⁹ Mellan 2013 och 2015 har det beräknade beloppet uppgått till över 170 miljoner kronor som ett utfall av satsningen. På ett liknande sätt skulle andra utfall också kunna bedömas utifrån vad som hade blivit följden av om den kriminella eller åtminstone regelstridiga verksamheten inte hade avbrutits.

Ett effektivt kontrollarbete innehåller inte bara brottsförebyggande och brottsbekämpande dimensioner, utan är även en grundläggande del av myndigheternas ambition att leverera en rättssäker, förutsägbar och kvalitativ service. När tillgångsinriktad brottsbekämpning och kontrollarbete leder till konkreta utfall i form av exempelvis skadestånd och återkravsbelopp kan pengar återbetalas till myndigheterna som därmed kan använda dessa i sin verksamhet.

14.4 KORTSIKTIGA OCH LÅNGSIKTIGA EFFEKTER AV UTFALL

Kvantitativa utfall i form av fängelsedomar samt narkotika- och vapenbeslag är några av de kortsiktiga resultat som det myndighetsgemensamma arbetet kan leda till. Under perioden 2013–2015 redovisade till exempel polisen narkotika-beslag på 280 kilo cannabis, 144 kilo amfetamin och 109 kilo kokain. Under samma period beslagtogs även 13 automatvapen, 10 gevär och 17 pistoler eller revolverar. Enligt tingsrättsdomar från dessa tre år har 221 personer dömts till fängelse i sammanlagt 641 år. Dessutom har många dömts till annan påföljd än fängelse.

I en rapport från Brottsförebyggande rådet¹¹⁰ beskrivs att ”Kvantitativa klumpsummor tar ingen hänsyn till vilket strategiskt värde de säkrade eller förverkade tillgångarna haft.

¹⁰⁷ Observera att utfallet för hela satsningen även omfattar åren 2009–2012.

¹⁰⁸ Försäkringskassan har olika beräkningsmodeller beroendes på ersättningskaraktär.

¹⁰⁹ Ett så kallat besparingsbelopp.

¹¹⁰ Se *Gå på pengarna. Antologi om tillgångsinriktad brottsbekämpning*, Brottsförebyggande rådet, 2014:10. s. 150

För en gruppering som sysslar med narkotikahandel kan exempelvis ett förverkande på 100 000 kronor innebära en stor del av utbytet från deras kriminella verksamhet medan en ekobrottsling kanske skulle betrakta samma summa som en obetydlig förlust.” Denna typ av kvantitativa utfall kan alltså antas få långsiktiga bieffekter ur ett samhällsnyttigt perspektiv, om utfall och resultat är strategiskt effektiva. Även om det är svårt att påvisa en sannolik kedja av effekter – det vill säga hur något som sannolikt skulle kunna ha ägt rum också sannolikt har förhindrats – så är denna typ av antaganden ändå centrala i ett brottsförebyggande perspektiv. Vapenbeslag som görs inom insatser och ärenden kan delvis antas reducera risken för förekomsten av grova våldsbrott. Vidare medför stora narkotikabeslag att de ekonomiska incitamenten för kriminella aktörer reducerats. Att stora partier narkotika i sin tur förhindrats att spridas på marknaden kan även antas reducera andra risker som är associerade med narkotika.

Brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete antas också reducera och förhindra framtida brottslighet som hade resulterat i mer skada om den fått fortgå obehindrat.

Antaganden om samhällsnytta utgörs således av både den faktiska och den sannolika effekten av olika typer av utfall. Ett liknande resonemang kring den strategiska betydelsen av utfall kan till viss del appliceras på de påföljder som utdömts i domstol avseende fängelsestider. Det är ingen slump att begreppet utfall använts i de allra flesta fall gällande kvantitativa uppgifter i redovisningen. Om dessa utfall också innebär att resultatet är bra beror i huvudsak på om de förutsättningar som byggts upp i satsningen i sin tur resulterar i att de aktiviteter som vidtagits och de utfall som därefter redovisats är strategiskt effektiva.¹¹¹

Det innebär i korthet att bästa möjliga samhällsnytta kan skapas om rätt myndigheter samverkar på rätt sätt, med rätt verktyg, mot (1) rätt strategiska personer, (2) rätt kriminella nätverk och (3) rätt brottsliga fenomen. Förutom det tämligen komplicerade i att utreda detta så är det rimligt att anta att det alltid kommer att finnas en viss variation i huruvida dessa faktorer sammanfaller samtidigt. Det centrala är att regelbundet följa upp, utvärdera och utveckla arbetet för att säkerställa att rätt prioriteringar görs.

Detta är något som de samverkande myndigheterna tagit fasta på. Utöver de interna uppföljningar som görs genomför även Brottsförebyggande rådet uppföljningar av olika delar av satsningen. Sedan 2011 följer Brottsförebyggande rådet till exempel upp arbetet med *Södertäljeinsatsen*. Syftet är bland annat att beskriva, analysera och följa upp genomförandet och resultatet av myndigheternas samverkansform mot den organiserade brottsligheten i Södertälje samt studera hur insatsen uppfyllt de övergripande målen för insatsen.

111 Ibid.

14.5 SAMHÄLLSNYTTAN I ATT UPPRÄTHÅLLA GRUNDLÄGGANDE VÄRDEN

Att upprätthålla ordning och säkerhet är en av rättsstatens mest grundläggande funktioner. Åtgärder som syftar till att bekämpa grov organiserad brottslighet utgör därför en central del av rättssäkerheten och är av stor betydelse för medborgarnas tillit till staten.

Södertäljeinsatsen är den insats som genom åren omfattat mest samverkan mellan myndigheter och aktionsgrupper. Stora resursinsatser har följaktligen också resulterat i utfall i form av lagföring av kriminella aktörer, stora skattehöjningar samt besparingsbelopp. På kort sikt har de samverkande myndigheternas resursinsats kopplad till *Södertäljeinsatsen* varit större än utfallet, räknat i pengar.¹¹² Trots detta är det självfallet att det varit av stor nytta för samhället att brottsligheten uppdagats och att de kriminella aktörerna har lagförts samt också förhindrats, eller åtminstone fått det svårare att fortsätta bedriva sin brottslighet.

Med tanke på den systematiska omfattningen av den grova organiserade brottsligheten i Södertälje är det svårt att med enbart siffror värdera betydelsen av rättsstatens brottsbekämpande insatser. En relevant fråga kopplad till *Södertäljeinsatsen*, och till all den brottslighet som bekämpas i satsningen, är vad det skulle kostat staten, samhället och medborgarna om brottsligheten fått fortgå. Människors förtroende för den offentliga förvaltningen är av betydelse, både för dess legitimitet och för dess förutsättningar att arbeta på ett effektivt sätt.

Förtroendet för samhällsinstitutioner påverkar också förtroendet för demokratin. Därför är både det kort- och långsiktiga värdet av att grundläggande samhällsinstitutioner kan fungera på ett förutsägbart sätt viktigt för samhällsnyttan. I detta avseende ställs därför resursinsatsen mot värdet av rättsstatens och den offentliga förvaltningens förmåga att upprätthålla sina grundläggande funktioner. Tveklöst är det så att en stor del av den brottsbekämpning som skett i satsningen inte hade utförts utan de förutsättningar som skapats.

14.6 SIGNALVÄRDETS BETYDELSE

Signalvärdet av att rättsväsendet och den offentliga förvaltningen aktivt arbetar för att upprätthålla den demokratiska rättsstatens funktionalitet är viktigt för det arbete som bedrivs i satsningen. Både satsningen och det arbete som sker inom de samverkande myndigheterna har under de senaste åren fått publicitet i media. Den massmediala bilden av att den offentliga förvaltningen inte accepterar den grova organiserade brottsligheten, och att den tas på allvar, är betydelsefull för allmänhetens förtroende för rättsstaten. Givetvis behöver

112 Till detta kommer advokatkostnader och övriga kostnader för rättegångar som inte avser Åklagarmyndighetens arbete.

det inte vara så att den massmediala bilden av satsningen påverkar allmänhetens förtroende i positiv riktning. Inte heller är det så att det arbete som sker i satsningen kan påverka alla de faktorer som ligger bakom människors förtroende för samhällsinstitutioner. Däremot finns det skäl att utgå ifrån att en uppmärksam och effektiv offentlig förvaltning också skapar ett signalvärde som är av betydelse både för allmänheten i stort, och ur ett brottsförebyggande perspektiv.

14.7 KOMMUNIKATION MELLAN MYNDIGHETER – JURIDIK, TEKNIK OCH PRINCIP

Att myndigheterna på ett så smidigt sätt som möjligt kan kommunicera relevant information sinsemellan bedöms vara en av de mest fundamentala framgångsfaktorerna för den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet.

De största utmaningarna i detta sammanhang har delats upp i tre dimensioner (även om de inte är ömsesidigt uteslutande):

1. Juridik – den formella regleringen av vilken information som får delas, på vilket sätt detta får göras och mellan vilka myndigheter detta får ske enligt lagar och förordningar.
2. Teknik – de möjligheter som myndigheterna har att dela informationen på ett säkert sätt via e-post samt lagra, söka och dela informationen genom automatiserad databehandling i myndigheternas it-system.
3. Princip – det sätt som informationen hanteras av de mottagande myndigheterna, det vill säga hur informationen hanteras i förhållande till den informationslämnande myndighetens syfte med den förmedlade informationen.

De myndigheter som ingår i den myndighetsgemensamma satsningen framförde under 2015 sina synpunkter avseende dessa tre dimensioner.

Juridik

För den juridiska dimensionen är det främst frågor och synpunkter avseende sekretess och datalagstiftning som förekommit. Till exempel har det regionala underrättelsecentrumet i Stockholm beskrivit att det i vissa fall är svårt att föra diskussioner om adekvata regeländringar eller motsvarande som behöver ses över eftersom myndigheterna sorterar under olika departement. Mer konkret har de beskrivit en försvårande utmaning vid kommunikationen med Skatteverket eftersom de i nuläget inte har en lag motsvarande polisdatalagen.

Från centrumet i Väst har det beskrivits att det under året vid flera tillfällen har uppstått situationer där information inte

kunnat lämnas på grund av hinder alternativt oklarheter i tolkningen av sekretesslagstiftningen.

Från polisen region Syd noterades att det fortfarande inte skett någon lättnad i sekretesslagstiftningen.

Arbetsförmedlingen konstaterade att sekretessreglerna har utgjort en utmaning i samverkan, särskilt mot bakgrund av att Arbetsförmedlingen inte är en brottsbekämpande myndighet och att det bör finnas enkla vägar för att föra information till den myndighet som är i behov av den för att kunna genomföra en åtgärd.

Kronofogdemyndigheten har bedömt att det är ett hinder för dem att polisdatalagen tolkats på ett sätt som gjort att de inte haft tillgång till viktigt arbetsmaterial – främst avses det arbete som skett i det Nationellt underrättelsecentrum som avsett de strategiska personerna. Detta upplevda hinder har tagits om hand på så sätt att en fördjupad utredning/rättsutredning har framställts från Sekretariatet för Samverkansrådet och Operativa rådet till polisens representant i lagförslagsgruppen.

Migrationsverket konstaterade att sekretessen i samarbetet mellan icke brottsbekämpande myndigheter är oförändrad. De konstaterade dock att aktuellt lagförslag på området innebär förbättringar i kontakt och samarbete med de brottsutredande myndigheterna.

Teknik

Den tekniska dimensionen omfattar dels kryptering av information för säker delning, dels behovet av en gemensam it-plattform. Tullverket har på nytt betonat behovet av en gemensam it-plattform för de samverkande myndigheterna. Under året har den kryptering av information som delges via e-post utvecklats. Centrumet i Stockholm har bedömt att detta är ett steg i rätt riktning. De framhöll dock att det fortfarande finns mycket att effektivisera avseende säker delning och lagring vid informationsutbytet mellan olika myndigheter. Från centrumet i Syd påtalades ett problem med att inte kunna skicka e-post till de myndigheter som inte anslutit sig till SGSI – datornätverk som kopplar samman svenska statliga myndigheter i ett skyddat nätverk.

Dessa frågor har tagits om hand inom satsningen genom att en arbetsgrupp för myndighetssamverkan i säkerhetsfrågor ska ”utreda förutsättningarna för gemensamma riktlinjer avseende informationsutbyte, kompatibla IT-stöd för underrättelse och analys samt en IT-plattform för säker kommunikation och möjligheter till direktåtkomst för samverkande myndigheter”.¹¹³

113 I enlighet med en av rekommendationerna i *Utvärdering av den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet*. Rikspolisstyrelsen. A354.864/2014.

Princip

Slutligen har principen för hur informationen ska användas utgjort föremål för synpunkter. I enskilda fall har det under året förekommit att den överlämnande myndigheten ansett att den mottagande myndigheten inte hanterat informationen som var avsett med överlämnandet.

Att komma vidare i dessa frågor är en av förutsättningarna för en effektivare samverkan. Det är också en stor utmaning hur dessa frågor ska behandlas. En del av dem är sådana som mer självklart bör åtgärdas genom utveckling av it-system och genom överenskommelser mellan myndigheterna.

Frågor som berör ändringar eller förtydliganden av lagstiftningen bedöms i flera fall vara en större utmaning.

Lagförslagsgruppen har inom ett av de identifierade problemområdena beskrivit flera behov av förändringar av lagsstiftningen, förändringar som rör förutsättningarna för kommunikation mellan myndigheter, men också förutsättningarna för att kommunicera information inom den egna myndigheten. Där förekommer ytterligare önskemål och utmaningar än de som utifrån enkätsvaren från myndigheterna beskrivits tidigare i detta avsnitt. Det pågår också flera lagförslagsprocesser som syftar till att ändra lagstiftningen i en riktning som skulle underlätta myndigheternas arbete mot grov organiserad brottslighet.

15. Reflektion och framåtblick från Operativa rådet

De 12 samverkande myndigheternas vilja att göra skillnad är stor och vi har redan i inledningen av 2016 vidtagit åtgärder för att förändra situationen i de av Polismyndigheten 14 prioriterade geografiska områdena. De regionala myndighetsgemensamma underrättelsecentren ska utvecklas till att hantera och leda gemensamma operativa insatser. Arbetet är i sin uppstart och det är angeläget att vi agerar tidigt och visar gemensam handlingskraft.

Mot bakgrund av de snabba förändringar som den grova organiserade brottsligheten karaktäriseras av är det viktigt att rätt prioriteringar görs. Under året som gått har Nationellt underrättelsecentrum tagit fram en ny lägesbild för 2016-2017. Utifrån lägesbilden har de samverkande myndigheterna tagit fram en ny inriktning som ökar möjligheten till brottsförebyggande och brottsbekämpande insatser.

Antalet representanter för myndigheterna i Operativa rådet har halverats i förhållande till tidigare år. Förändringen har inneburit att rådet blivit ett mer myndighetsgemensamt forum. Representanterna i rådet har framfört att förändringen varit positiv och att den förenklats för dem att föra fram och ta till sig de frågor som avhandlats vid mötena.

Arbetsförmedlingen har genomfört sitt första år som medlem i Operativa rådet. Myndighetens medverkan är av stor betydelse för det gemensamma arbetet och har bidragit till ett utökat kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Polisens aktionsgrupper har i lägre utsträckning än de närmast föregående åren medverkat i insatser beslutade av Operativa rådet, till viss del med hänsyn till polisens omorganisation. Däremot har ett antal ärenden identifierats som kan ligga till grund för insatser längre fram. Dessutom ökade antalet beslutade insatser av rådet i slutet på året. Beslutet om en tydligare ledning och styrning av aktionsgrupperna kommer bidra till både ökad enhetlighet och större flexibilitet.

Arbetet mot den grova organiserade brottsligheten kräver långsiktighet och uthållighet. Det gör att resultaten av arbetet kan variera mycket över tid. Under 2015 har säkrade tillgångar och beslutade skattehöjningar av Kronofogdemyndigheten varit betydligt högre än 2014. Däremot har den högsta lagföringen för 2014, åtföljts av det hittills lägsta utfallet för 2015. För att kunna dra några säkra slutsatser om utvecklingen är det rimligt att enskilda års utfall ses över en längre period.

De myndighetsgemensamma underrättelsecentren arbetat med att se över de strategiska personer som varit aktuella under året och identifierat ytterligare individer att arbeta mot under 2016.

Det är angeläget att rådet fortsätter diskutera satsningens samhällsnytta, inte minst kopplat till det pågående arbetet med i de 14 prioriterade områden som identifierats.

Insatserna beslutade av Operativa rådet har under 2015 fortsatt att visa på nyttan av den kraft och bredd samverkan ger för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Det är viktigt att vi nu använder dessa för att skapa en ännu större samhällsnytta i det brottsbekämpande arbetet.

Johan Grenfors
Biträdande chef nationella operativa avdelningen
och ordförande i Operativa rådet

Bilaga 1. Regeringsuppdraget

Under hösten 2007 tog regeringen beslut om en nationell satsning mot den grova organiserade brottsligheten. Justitiedepartementet gav ett antal experter i uppdrag att lämna förslag till åtgärder för en effektivare och mer uthållig bekämpning av denna brottslighet. Med stöd av experternas förslag¹¹⁴ utformade regeringen ett beslut för hur arbetet skulle gå vidare.

I juli 2008 fick Rikspolisstyrelsen i uppdrag att säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Slutredovisningen av uppdraget överlämnades till regeringen i slutet av juni 2009.¹¹⁵ Arbetet skulle bedrivas tillsammans med Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Under 2010 anslöt Försäkringskassan, under 2013 tillkom Migrationsverket och under 2014 trädde Arbetsförmedlingen in i det myndighetsgemensamma samarbetet.

I uppdraget ingick att vidta åtgärder för att:

- inrätta särskilda aktionsgrupper vid åtta polismyndigheter och Rikskriminalpolisen
- etablera permanenta myndighetsgemensamma regionala underrättelsecenter på åtta platser i landet
- fortsätta att utveckla ett myndighetsgemensamt Nationellt underrättelsecenter
- säkerställa en bred myndighetsrepresentation i Operativa rådet där representanterna har befogenhet att fatta bindande beslut för den myndighet de företräder¹¹⁶
- myndigheterna i övrigt skulle överväga och vidta åtgärder som bidrar till att genomföra uppdraget
- årligen redovisa resultaten av den särskilda satsningen för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten.

Polisen fick i uppdrag att ansvara för all samordning i samband med att uppdraget genomfördes. Regeringen uttryckte tydligt att utgångspunkten för uppdraget skulle vara att detta genomfördes utifrån en av myndigheterna gemensamt framtagna lägesbild, som utmynnade i ett beslut om en gemensam nationell strategisk inriktning.

114 Nationell mobilisering – överväganden och förslag (Ds 2008:38).

115 Slutredovisning regeringen 2009-06-26 (POA 400-4599/08).

116 Regeringsbeslut D:7 Uppdrag till Rikspolisstyrelsen och andra berörda myndigheter att vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten (Ju2008/5776/PO).

Bilaga 2. Den myndighetsgemensamma plattformen

Samverkansrådet

En av rådets uppgifter är att beställa och besluta om en myndighetsgemensam lägesbild av den grova organiserade brottsligheten. De fattar även beslut om den strategiska inriktningen för den myndighetsgemensamma satsningen. Samverkansrådet består av tolv myndighetschefer, med rikspolischefen som ordförande och chefen för nationella operativa avdelningen som föredragande. Rådet sammanträder två gånger per år. Beslut fattas alltid i konsensus.

Operativa rådet

Operativa rådet har i uppgift att prioritera den nationella strategiska inriktningen samt att besluta om användandet av aktionsgrupperna och andra multidisciplinära resurser¹¹⁷ i enskilda insatser. Operativa rådet består av chefer från de samverkande myndigheterna, med biträdande chefen för nationella operativa avdelningen som ordförande. Representerarna i rådet har mandat att för sin myndighet fatta operativa beslut, vilket bland annat innebär att det ska finnas resurser att tillgå när det krävs för en insats. Beslut fattas alltid i konsensus.

Sekretariatet för Samverkansrådet och Operativa rådet

Till stöd för de båda råden finns ett sekretariat. Sekretariatet utgör en myndighetsgemensam berednings-, uppföljnings- och redovisningsfunktion. Sekretariatets huvuduppgifter är att planera, bereda, lämna förslag till beslut, protokollera samt följa upp Samverkansrådets och Operativa rådets möten och beslut samt verksamheten vid det Nationellt underrättelsecentrum och de regionala underrättelsecentren. Dessutom ansvarar Sekretariatet för att årligen sammanställa en redovisning till regeringen rörande resultatet av den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet.

Nationellt underrättelsecentrum

Under 2009 startade formeringen av Nationellt underrättelsecentrum tillsammans med de samverkande myndigheterna. Centrumet består av en strategisk grupp och en operativ grupp. Dessa grupper leds av en styrgrupp, som består av representanter från samtliga myndigheter, med chefen för Sekretariatet som ordförande. En samordnare och en biträdande samordnare koordinerar uppdragen.

Regionala underrättelsecenter

De regionala underrättelsecentren finns på åtta platser i landet¹¹⁸. Centren består av en styrgrupp och handläggargrupper med personer från samverkansmyndigheterna¹¹⁹. Åklagarmyndigheten är enbart representerad i styrgruppen. Sammansättningen i grupperna och mötesfrekvensen ser olika ut, men i regel arbetar handläggarna cirka två dagar i veckan i gemensamma lokaler. Alla förslag till insatser som ska beslutas i Operativa rådet ska ha beretts av de regionala underrättelsecentren alternativt Nationellt underrättelsecentrum.

Aktionsgrupper

Aktionsgrupperna består av 200 polisanställda som är fördelade på sju regioner och nationella operativa avdelningen. Aktionsgruppernas sammansättning och storlek varierar. Regionerna Stockholm, Väst, Syd och nationella operativa avdelningen har vardera 30 anställda medan regionerna Nord, Bergslagen, Mitt och Öst har vardera 20 anställda. Aktionsgrupperna är administrativt och fysiskt placerade i sju regioner och vid nationella operativa avdelningen. Grupperna ska verka nationellt och flexibelt. Aktionsgrupperna ska i första hand utföra uppdrag som beslutats av Operativa rådet. Beslut om andra- och tredjehandsuppdrag fattas av chefen för nationella operativa avdelningen.

117 Med multidisciplinära resurser avses här resurser från de samverkande myndigheterna, där varje myndighet har sitt kompetensområde.

118 Göteborg, Malmö, Norrköping, Stockholm, Sundsvall, Umeå, Uppsala och Örebro.

119 Det förekommer även att andra myndigheter samt länsstyrelser med flera deltagit i handläggargrupper.

Bilaga 3. Statistik för ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren

Tabell 1. Antal ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2010–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Summa
Initierade	78	67	59	37	41	46	328
Pågående	102	96	94	68	74*	78	
Avslutade	61	58	59	38	39	52	307

* Ett systematiskt fel har upptäckts och korrigerats för det redovisade antalet för 2014 – antalet var 56 i redovisningen för 2014.

Tabell 2. Antal ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren beslutade för olika typer av operativa insatser 2011–2015.

	2011	2012	2013	2014	2015	Summa
Beslutade i Operativa rådet	12	12	13	8	7*	52
Beslutade som regional myndighetsgemensam insats	18	23	17	20	14	92
Beslutade som regional insats vid enskild myndighet	29	18	12	7	12	78

* Två av underrättelseärendena har utmynnat i en och samma insats.

Tabell 3. Myndigheter som i första hand initierat ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2012–2015.*

	2012	2013	2014	2015	Summa
Polisen	19	15	13	10	57
Myndighetsgemensamt underrättelsecentrum	12	9	6	15	42
Skatteverket	13	2	4	3	22
Tullverket	4	3	2	4	13
Försäkringskassan	3	1	2	2	8
Ekobrottsmyndigheten	0	1	4	4	9
Kustbevakningen	2	2	0	2	6
Migrationsverket	2	1	1	0	4
Kronofogde-myndigheten	1	0	1	1	3
Säkerhetspolisen	0	0	0	3	3
Kriminalvården	0	0	1	0	1
Arbetsförmedlingen	0	0	0	0	0
Annan myndighet	1	3	0	1	5
Summa	57	37	34	45	173

* Avser enbart de ärenden som är initierade under året.

Tabell 4. Myndigheter som ärenden i första hand överlämnats till från de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2012–2015.*

	2012	2013	2014	2015
Skatteverket	28	16	16	19
Polisen	16	15	18	11
Ekobrottsmyndigheten	4	9	11	15
Försäkringskassan	5	7	1	3
Tullverket	3	5	2	3
Myndighetsgemensamt underrättelsecentrum	1	1	3	4
Migrationsverket	1	3	0	1
Åklagarmyndigheten**	4	0	0	0
Arbetsförmedlingen	0	0	2	3
Kronofogde-myndigheten	0	1	0	0
Kustbevakningen	0	0	1	0
Kriminalvården	0	0	0	0
Säkerhetspolisen	0	0	0	2
Annan myndighet	7	2	1	2
Summa	69	59	55	63

* I de fall ärenden är pågående över flera år förekommer ärendet upprepat i statistiken för åren.

** För en insats gäller att det finns en skillnad mellan att myndigheter i samråd beslutar om att stödja en insats och för de i förundersökningen ansvariga åklagarnas mandat.

Bilaga 4. Statistik för insatser beslutade av Operativa rådet

Tabell 5. Antalet insatser beslutade av Operativa rådet åren 2009 (sep.)–2015.

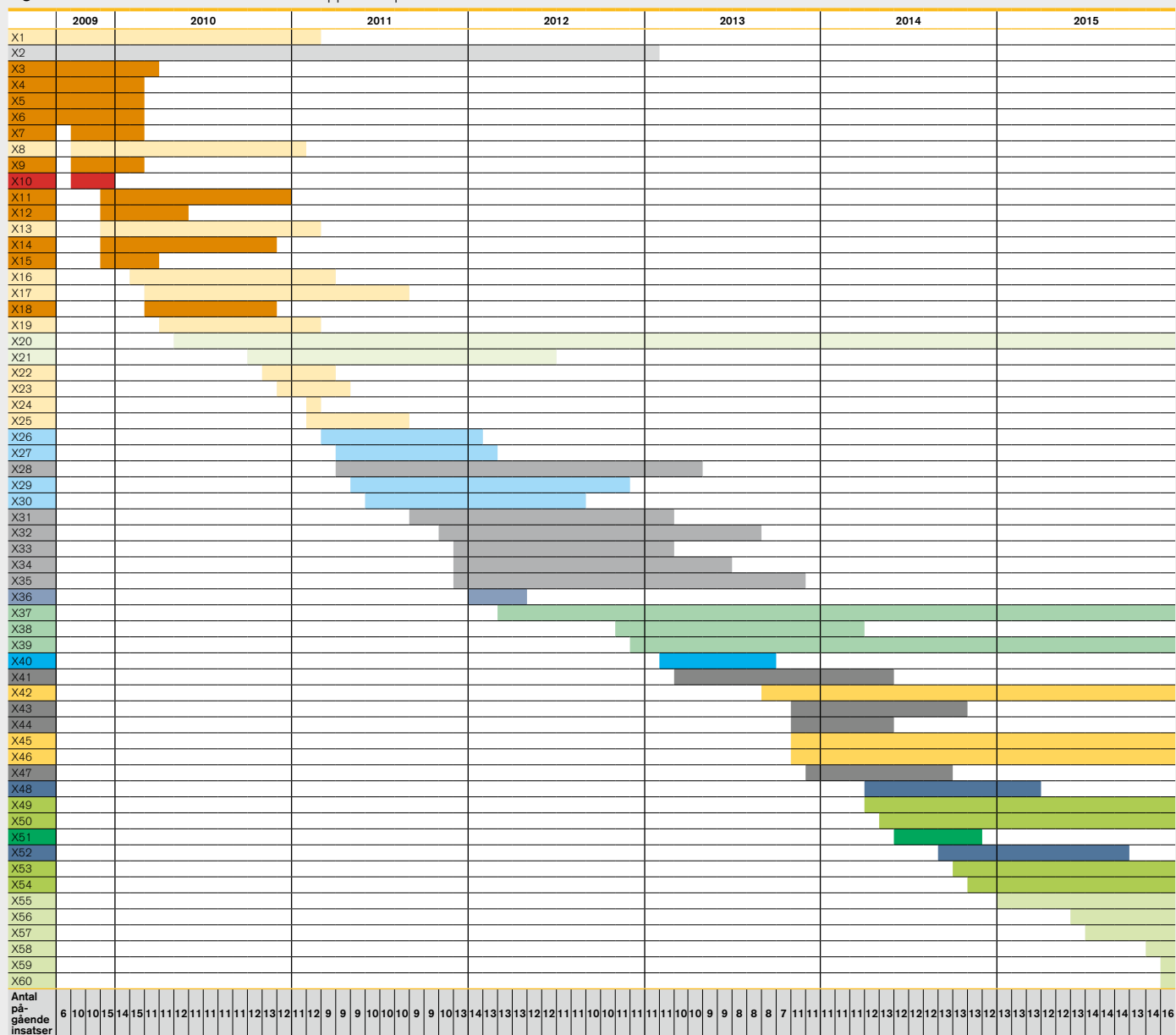
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Summa
Beslutade	16	8	12	4	8	7	6	61
Avslutade	2	11	10	6	8	6	2	45
Pågående från tidigare år	–	14	11	13	11	11	12	
Pågående under året	16	22	23	17	19	18	18	
Med redovisad tid	16	22	23	19	21	22	24	

Tabell 6. Redovisade resurstimmar (avrundade cirkavärden) åren 2012–2015 uppdelat över respektive myndighet. Sorterat efter antalet 2015..

	Antal*				Andel %*			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Totalt	435 000	410 000	385 000	361 000	100	100	100	100
Polisen	325 000	335 000	300 000	270 000	75	82	78	75
Aktionsgrupp	240 000	220 000	215 000	184 000	55	54	56	51
Linjepersonal	85 000	115 000	85 000	86 000	20	28	22	24
Summa andra myndigheter	110 000	75 000	85 000	91 000	25	18	22	25
Skatteverket	31 000	32 400	31 300	24 500	7,1	7,9	8,1	6,8
Åklagarmyndigheten	18 300	22 300	28 200	24 200	4,2	5,4	7,3	6,7
Ekobrottsmyndigheten	24 100	14 500	13 200	17 900	5,5	3,5	3,4	5,0
Tullverket	28 000	2 500	4 400	7 000	6,4	0,6	1,1	1,9
Säkerhetspolisen	700	150	660	5 000	0,2	0,0	0,2	1,4
Kustbevakningen	2 400	30	0	4 700	0,6	0,0	0,0	1,3
Kriminalvården	190	160	6 300	3 500	0,0	0,0	1,6	1,0
Försäkringskassan	1 700	3 300	1 900	1 500	0,4	0,8	0,5	0,4
Kronofogdemyndigheten	1 100	1 100	660	1 100	0,3	0,3	0,2	0,3
Arbetsförmedlingen			280	1 000			0,1	0,3
Migrationsverket		85	180	350		0,0	0,0	0,1

* Avrundningsfel kan förekomma.

Figur 8. Flödesschema över insatsernas förlopp under perioden 2009–2015.

Bilaga 5. Gemensam statistik

Tabell 7. Antal åtalade, fängelsedömda och fängelseår i tingsrättsdomar 2009 (sep.)–2015 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive det operativa arbetet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (Ruc/Nuc) 2013, 2014 och 2015.

	OPR			Ruc/Nuc*			Summa*		
	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår
2009	6	4	8	–	–	–	–	–	–
2010	86	63	201	–	–	–	–	–	–
2011	133	69	219	–	–	–	–	–	–
2012	62	31	125	–	–	–	–	–	–
2013	69	54	184	–	18	25	–	72	209
2014	141	78	282	42	22	46	183	100	328
2015	189	30	60	33	19	44	222	49	104
Totalt	686	329	1 079	42	59	115	405	221	641

* Uppföljningen inleddes 2013, men det finns inte uppgifter om antalet åtalade för 2013.s

Tabell 8. Redovisade beslag av narkotika i kilogram 2009 (sep.)–2015 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive det operativa arbetet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (Ruc/Nuc) 2013, 2014 och 2015 (avrundade cirkavärden).

	OPR*			Ruc/Nuc**			Summa**		
	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana
2009	23	–	2	–	–	–	–	–	–
2010	31	0,2	71	–	–	–	–	–	–
2011	22	0,4	29	–	–	–	–	–	–
2012	28	1,7	48	–	–	–	–	–	–
2013	96	13	140	0,5	0	0	96	13	140
2014	3	39	62	2,7	0	1,7	5,7	39	64
2015	26	57	43	16	0	31	42	57	74
Totalt	229	111	395	19	0	33	144	109	278

* Till detta kommer beslag utomlands, som kan kopplas till insatser beslutade av Operativa rådet, av en stor mängd cannabis (2014), stora mängder amfetamin (2012) samt prekursorer som kan användas för narkotikatillverkning (2011).

** Uppföljningen inleddes 2013.

Tabell 9. Redovisade beslag av antal skjutvapen 2009 (sep.)–2015 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive det operativa arbetet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (Ruc/Nuc) 2013, 2014 och 2015.

	OPR*				Ruc/Nuc**				Summa**			
	Automatvapen	Gevär	Pistoler/ revolver	Sprängmedel/ Granater*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/ revolver	Sprängmedel/ Granater*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/ revolver	Sprängmedel/ Granater*
2009	0	1	4	1	–	–	–	–	–	–	–	–
2010	3	1	13	1	–	–	–	–	–	–	–	–
2011	8	2	43	2	–	–	–	–	–	–	–	–
2012	13	5	20	3	–	–	–	–	–	–	–	–
2013	1	1	6	0	0	0	0	0	1	1	6	0
2014	2	2	9	0	1	2	4	0	3	4	13	0
2015	8	2	2	1	1	3	1	0	9	5	3	1
Totalt	35	14	97	8	2	5	5	0	13	10	22	1

* Under 2012 beslagtogs också nästan 70 vapen i Malmö i det särskilda arbetet som vidtogs mot problematiken i staden – osäkert dock hur många av vapnen och vilka som ingick i arbetet inom den insats som beslutades av Operativa rådet. Dessutom har ett stort beslag av vapendelar enbart medräknats om de kunnat sättas ihop till kompletta vapen. Som en del av en insats under 2012 har beslag av sprängmedel och vapen även skett i annat land.

** Uppföljningen inleddes 2013.

***Räknat efter antal beslag (typ), vilket innebär att omfattningen av sprängmedel/granater kan variera mycket.

Tabell 10. Utfall i mnkr (avrundade värden) från tingsrättsdomar 2009 (sep.)–2015 som avser tillgångsriktad brottsbekämpning utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive det operativa arbetet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (Ruc/Nuc) 2013, 2014 och 2015.

	OPR			Ruc/Nuc*			Summa*		
	Förvärtat utbyte av brott	Skadestånd	Företagsbot	Förvärtat utbyte av brott	Skadestånd	Företagsbot	Förvärtat utbyte av brott	Skadestånd	Företagsbot
2009	0	0	–	–	–	–	–	–	–
2010	0,2	12	–	–	–	–	–	–	–
2011	2,6	4,2	–	–	–	–	–	–	–
2012	1,2	3,8	–	–	–	–	–	–	–
2013	2,8	4,4**	0	3,0	4,0	0,5	5,8	8,4	0,5
2014	3,7	28	0,1	0	15	0,8	3,7	42	0,9
2015	0,06	1,05	0	0,4	4,7	0,5	4,7	1,1	0,5
Totalt	11	49	0,1	3,4	24	1,8	14	52	1,9

* Uppföljningen inleddes 2013.

** 5,1 miljoner kronor har dragits ifrån det tidigare redovisade utfallet för 2013 i en dom som återförvisats till tingsrätten, eftersom det blivit ett nytt utfall efter att den nya tingsrättsdomen fallit.

Tabell 11. Utfall i mnkr från tingsrättsdomar 2009 (sep.)-2015 som avser näringsförbud utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive det operativa arbetet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (Ruc/Nuc) 2013, 2014 och 2015.

	OPR		Ruc/Nuc*		Summa*	
	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud
2009	0	0	–	–	–	–
2010	0	0	–	–	–	–
2011	36	6	–	–	–	–
2012	0	0	–	–	–	–
2013	15	6	39	–	54	–
2014	55	9	28	7	83	16
2015	28	6	22	6	50	12
Totalt	134	27	89	13	187	28

* Uppföljningen inleddes 2013, men det finns ingen uppgift om antalet personer med näringsförbud för 2013.

Tabell 12. Utfall i mnkr (avrundade värden) redovisat av Skatteverket 2009 (sep.)–2015 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive det operativa arbetet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (Ruc/Nuc) 2013, 2014 och 2015.

	OPR*		Ruc/Nuc**		Summa**	
	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar
2009	0	0	–	–	–	–
2010	0	0	–	–	–	–
2011	250	15	–	–	–	–
2012	45	20	–	–	–	–
2013	94	10	75	35	169	45
2014	20	2***	88	60	108	62
2015	40****	11	41	4****	81	15
Totalt	449	58	204	99	358	122

* Åren 2009 och 2010 har omfattat en underrapportering av utfallet från Skatteverket eftersom uppföljningsrutinerna ännu inte etablerats.

** Uppföljningen inleddes 2013.

*** Beloppet korrigerat från 5 mnkr i föregående års redovisning.

**** Det har varit svårt att komma fram till rätt värde, eftersom det förekommit redovisning från flera underrättelsecenter i samma ärenden samt överlappningar med redovisning i insatserna. Värden har därför exkluderats på grund av osäkerhet kring om det förekommit dubbelredovisning. Det faktiska beloppet kan vara högre än det som inkluderats i redovisningen.

Tabell 13. Utfall i mnkr (avrundade värden) redovisat av Försäkringskassan 2010–2015 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive det operativa arbetet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (Ruc/Nuc) 2013, 2014 och 2015.

	OPR*		Ruc/Nuc**		Summa**	
	Återkravs- belopp	Skadestånds- yrkanden	Återkravs- belopp	Skadestånds- yrkanden	Återkravs- belopp	Skadestånds- yrkanden
2010	–	–	–	–	–	–
2011	–	–	–	–	–	–
2012	0,1	0,1	–	–	–	–
2013	1,0	30	2,1	3,7	3,1	34
2014	0,5***	6,0	10	16	10	22
2015	1,4	3,4	3,5	27	4,9	30
Totalt	3	40	16	47	18	86

* Åren 2010 och 2011 har omfattat en underrapportering av utfallet från Försäkringskassan eftersom uppföljningsrutinerna ännu inte hade etablerats.

** Uppföljningen inleddes 2013.

*** Beloppet korrigerat från 0,6 i föregående års redovisning.

Tabell 14. Utfall i mnkr redovisat av Arbetsförmedlingen 2014 och 2015 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive det operativa arbetet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (Ruc/Nuc) 2013, 2014 och 2015.

	OPR*		Ruc/Nuc**		Summa**	
	Återkravs- belopp	Skadestånds- yrkanden	Återkravs- belopp	Skadestånds- yrkanden	Återkravs- belopp	Skadestånds- yrkanden
2014	0	0	0	0	0	0
2015	13	2,9	4,2	27	17	30
Totalt	13	2,9	4,2	27	17	30

* Redovisningen omfattar enbart åren 2014 och 2015.

** Redovisningen omfattar enbart år 2015.

Tabell 15. Utfall i mnkr (avrundade värden) redovisat av Kronofogdemyndigheten 2009 (sep.)–2015 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive det operativa arbetet utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (Ruc/Nuc) 2013, 2014 och 2015.

	OPR*				Ruc/Nuc**				Summa**
	2013	2014	2015	Totalt	2013	2014	2015	Totalt	Totalt
Yrkade belopp i mål om verkställighet	44	6,2	40	90	166	128	110	404	494
Säkrade tillgångar, kvarstad och förvar	12	2,8	12	27	6,8	0,6	10	17	44
Säkrade tillgångar, betalningssäkring	9,1	1,8	6,3	17	21	56	5,4***	81	98
Utmätta tillgångar	14	12	2,8	29	5,5	3,1	40	49	78

* Till och med 2012 redovisades inte beloppen uppdelat på säkrade respektive utmätta tillgångar. Dessutom omfattade åren 2010–2011 en underrapportering av utfallet från Kronofogdemyndigheten eftersom uppföljningsrutinerna ännu inte etablerats.

** Uppföljningen inleddes 2013.

Bilaga 6. En myndighetsöverskridande strategi för brottsutbytesarbete i samverkan

Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att, som ett led i den särskilda satsningen mot grov organiserad brottslighet, utveckla och följa upp den myndighetsöverskridande samverkan som sker på brottsutbytesområdet (Ju2013/4511/Å). I uppdraget ingår att utveckla en myndighetsöverskridande strategi för hur brottsutbytesarbetet i samverkan ska bedrivas. Ekobrottsmyndigheten har samordnat uppdraget.

Myndigheterna har tillsatt en arbetsgrupp med företrädare från respektive myndighet. Arbetsgruppen har tagit fram den bilagda strategin. Arbetsgruppen ska vidare till årsskiftet 2014/2015 ta fram en handlingsplan för 2015-2017 med aktiviteter för att stärka det gemensamma brottsutbytesarbetet.

Myndigheterna ställer sig bakom den av arbetsgruppen framtagna strategin.

Eva Fröjelin
Generaldirektör
Ekobrottsmyndigheten

Anders Perklev
Riksåklagare
Åklagarmyndigheten

Bengt Svensson
Rikspolischef
Rikspolisstyrelsen

Therese Mattsson
Generaltulldirektör
Tullverket

Ingemar Hansson
Generaldirektör
Skatteverket

Eva Liedström Adler
Rikskronofogde
Kronofogdemyndigheten

1. En tillgångsriktad brottsbekämpning

Myndigheternas insatser vid brottsbekämpning ska vara inriktade på att eliminera ekonomiska fördelar av brott. Insatserna ska omfatta brottsutbyte i samband med utredning och lagföring av såväl grov organiserad brottslighet som annan brottslighet. Insatserna ska omfatta allt brottsutbyte som myndigheterna kan handlägga med de rättsliga verktyg som de förfogar över. Det kan vara fråga om förverkande av brottsutbyte, åtgärder enligt penningtvättslagstiftningen, företagsbot, samt påförande av tull eller skatt i samband med utredning och lagföring av tullbrott eller skattebrott.

Skadestånd kan, om det finns förutsättningar för att föra en sådan talan, också fungera som ett rättsligt verktyg för att motverka att ekonomiska fördelar av brott uppnås i de fall skadan motsvaras av vinning i den brottsliga verksamheten.

Om gärningsmän och andra medverkande är restfördä (en uppgift i utskökningsregistret hos Kronofogdemyndigheten om att en person har obetalda skulder) kan det bli fråga om att informera om att tillgångar har påträffats under en brottsutredning för att Kronofogdemyndigheten ska kunna vidta åtgärder för att driva in de obetalda skulderna.

2. En helhetssyn på brottsutbytesarbetet

Handläggning av ärenden om brottsutbyte från anmälan, över lagföring och prövning i domstol, till verkställighet omfattar arbetsprocesser vid flera myndigheter. I vissa fall pågår flera arbetsprocesser samtidigt, som t.ex. när ett skatteförfarande och en brottsutredning löper parallellt. Arbetsprocesserna kan sägas utgöra länkar i en brottsutbyteskedja. Myndigheterna har ett gemensamt ansvar för att hålla ihop arbetsprocesserna och se till att de fogas samman på ett sådant sätt att de bildar en effektiv brottsutbyteskedja av hög kvalitet.

3. Det bästa rättsliga verktyget ska tillämpas

Myndigheterna förfogar över flera rättsliga verktyg, som kan användas för att eliminera ekonomiska fördelar av brott. I det föregående har vissa verktyg nämnts. För att säkerställa betalning kan flera åtgärder komma ifråga, som t.ex. beslag, förvar och kvarstad i brottmål samt betalningssäkring i tullmål och skattemål. De rättsliga verktygen lyder under olika regleringar, där tillämpningsområde, beviskrav och förfarande skiljer sig åt. I de fall flera rättsliga verktyg är tillämpliga ska myndigheterna i samverkan se till att det finns förutsättningar för att det verktyg – oberoende av vilken myndighet som förfogar över det – ska kunna väljas som med ett effektivt resursutnyttjande ger det bästa utfallet.

4. Ett aktivt utbyte av information

Myndigheterna måste skaffa sig information om gärningsmäns och andra medverkandes ekonomiska förhållanden för att nå framgång med sitt brottsutbytesarbete. Det kan ske genom att

myndigheterna tar tillvara möjligheterna att utbyta information mellan varandra. Möjligheterna att, inom sekretesslagstiftningens gränser, spontant utbyta information ska prövas aktivt. Ett sådant utbyte av information för med sig att den samlade informationsmängden hos myndigheterna kommer brottsutbytesarbetet till godo. Myndigheterna har ett gemensamt ansvar att klarlägga vilken typ av information som finns hos dem, vem på myndigheten som man kan vända sig till för ett beslut om utlämnande i ett enskilt fall, och vilka möjligheter till utbyte av information som sekretesslagstiftningen ger.

5. God kompetens och kunskap

Handläggning av ärenden om brottsutbyte ställer krav på medarbetarnas kunskap om brottsutbytesarbetet i samverkan. Myndigheterna har, förutom ett ansvar för utbildning av sina medarbetare om det egna brottsutbytesarbetet, också ett ansvar för att så långt möjligt medverka i gemensamma utbildningar för att sprida kunskap om brottsutbytesarbetet i samverkan och de rättsliga verktyg som myndigheterna tillsammans förfogar över. Myndigheterna har vidare ett ansvar för att tillgängliggöra information för medarbetarna om bl.a. handböcker och rutiner, rättsfall, praktiska erfarenheter och kontaktuppgifter till medarbetare med särskild kompetens på brottsutbytesområdet. Det är endast om medarbetarna har en helhetssyn på brottsutbytesarbetet, förståelse för sin egen och andras roller i brottsutbyteskedjan, och kan överblicka de möjligheter som står till buds som principen om att välja det bästa rättsliga verktyget kan få ett fullt genomslag i den operativa verksamheten.

6. En uppföljning för ett effektivt brottsutbytesarbete av hög kvalitet

Uppföljningen av brottsutbytesarbetet bör omfatta hela brottsutbyteskedjan. Fokus bör vara på att lyfta fram och följa upp de insatser som har störst betydelse för ett effektivt brottsutbytesarbete av hög kvalitet. Ett sådant fokus träffar inte minst de myndigheter vars insatser ligger tidigt i brottsutbyteskedjan. Uppföljningen bör således ta sikte på dels aktiviteter hos myndigheterna som skapar förutsättningar för och leder till ett bättre brottsutbytesarbete, dels slutresultatet av det arbetet.

VÅRT FORTSATTARBEDE

Med utgångspunkt i strategin ska myndigheterna senast den 31 december 2014 ta fram en gemensam handlingsplan för åren 2015–2017. Handlingsplanen ska innehålla aktiviteter för att utveckla brottsutbytesarbetet i samverkan. Myndigheterna ska inom samma tid lägga fast de närmare formerna för samverkan på brottsutbytesområdet enligt det nu aktuella uppdraget och därvid överväga om de befintliga formerna för samverkan inom ramen för den särskilda satsningen mot den grova organiserade brottsligheten kan utvecklas och komma till användning.

Bilaga 7. En myndighetsöverskridande handlingsplan för brottsutbytesarbete i samverkan

Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten (i det följande ”myndigheterna”) har fått i uppdrag av regeringen att, som ett led i den särskilda satsningen mot grov organiserad brottslighet, utveckla och följa upp den myndighetsöverskridande samverkan som sker på brottsutbytesområdet (Ju2013/4511/Å).

Myndigheterna har tillsatt en arbetsgrupp med företrädare från respektive myndighet. Arbetsgruppen har tagit fram en myndighetsöverskridande strategi för brottsutbytesarbete i samverkan, se bilaga 6. Myndigheterna har ställt sig bakom strategin. Med utgångspunkt i strategin har arbetsgruppen nu tagit fram denna handlingsplan för 2015-2017 med aktiviteter för att stärka och utveckla det gemensamma brottsutbytesarbetet. Arbetsgruppen har knutit Brottsförebyggande rådet och Försäkringskassan till sig i arbetet med att ta fram handlingsplanen.

I strategin har myndigheterna tagit ställning i flera värdesfrågor som ska prägla brottsutbytesarbetet i samverkan. Ställningstagandena har redovisats under sex rubriker. Strategin och handlingsplanen hänger samman. Således har det till de sex rubrikerna kopplats en eller flera aktiviteter i handlingsplanen. Vissa aktiviteter ska stärka och utveckla brottsutbytesarbetet i samverkan. Andra aktiviteter ska identifiera brister eller förbättringsmöjligheter och ligga till grund för beslut om nya aktiviteter. Handlingsplanen kan alltså komma att kompletteras med nya aktiviteter och den ska vidare vara dynamisk såtillvida att den ska kunna anpassas till förändringar i omvärlden m.m.

Ansvaret för genomförandet av handlingsplanen ska åvila en styrgrupp. Myndigheterna har åtagit sig att utse representanter till styrgruppen. Också Brottsförebyggande rådet och Försäkringskassan har förklarat sig villiga att utse representanter till styrgruppen och att medverka vid genomförandet av de aktiviteter i handlingsplanen som de är berörda av. I linje med vad som föreskrivs i regeringsuppdraget ska arbetet i styrgruppen samordnas av Ekobrottsmyndigheten.

Styrgruppen ska tillse att projektgrupper tillsätts för genomförandet av aktiviteterna i handlingsplanen. Projektgrupperna ska ta fram förslag till projektplaner, som närmare beskriver aktiviteterna, genomförande och bedömd resursåtgång. Styrgruppen ska fastställa projektplanerna. Projektgrupperna ska hålla styrgruppen löpande informerad om hur arbetet med aktiviteterna fortskrider och redovisa aktiviteterna senast vid de tidpunkter som framgår av denna handlingsplan, om styrgruppen inte beslutar om annat. Styrgruppen ska årligen revidera handlingsplanen med hänsyn till ny lagstiftning, utveckling av rättspraxis, nya metoder eller andra

förändringar i omvärlden. Styrgruppen ska vidare, i samverkan med sekretariatet för Samverkansrådet och Operativa rådet, svara för den årliga redovisningen av regeringsuppdraget i redovisningen av resultatet av den särskilda satsningen mot den grova organiserade brottsligheten.

1. EN TILLGÅNGSINRIKTAD BROTTSEKÄMPNING

(a) Undersökning om den kriminella ekonomin

Undersökningen om den kriminella ekonomin tar bl.a. sikte på att identifiera var och hur pengar eller andra tillgångar som kan hänföras till brottslig verksamhet omsätts, varvid penningtvätt uppmärksammas särskilt, om och i så fall hur samhällets institutioner nyttjas för att omsätta tillgångarna, samt var tillgångarna placeras eller göms undan. En av målsättningarna med undersökningen är att höja kunskapen om den kriminella ekonomin, däribland var tillgångar som kan hänföras till brottslig verksamhet placeras eller göms undan, och att på det sättet stärka myndigheternas förmåga att spåra, säkra och återföra utbyte av brott.

Ansvar, genomförande och tidplan. Brottsförebyggande rådet ska genomföra undersökningen. Övriga myndigheter ska medverka i intervjuer, workshops m.m. Undersökningen ska, i enlighet med vad som följer av regleringsbrevet för budgetåret 2015 avseende Brottsförebyggande rådet, redovisas till regeringen senast den 15 december 2015.

2. EN HELHETSSYN PÅ BROTTsutbytesARBETET

(a) Genomlysning av det myndighetsöverskridande brottsutbytesarbetet för att identifiera utvecklingsbehov

En genomlysning i två etapper av det myndighetsöverskridande brottsutbytesarbetet. I den första etappen ska de delar av det myndighetsöverskridande brottsutbytesarbetet där det finns behov av utveckling identifieras. Resultatet av genomförda processkartläggningar på myndigheterna ska därvid tas tillvara och, i den mån det erfordras, kan kompletterande och avgränsade processkartläggningar av det myndighetsgemensamma brottsutbytesarbetet genomföras. I den andra etappen ska en fördjupad genomgång av identifierade delar ske för att klarlägga vari bristerna består. Förslag till åtgärder för att komma till rätta med bristerna ska lämnas. Målet med genomlysningen är att identifiera de delar av det myndighetsöverskridande brottsutbytesarbetet där det finns ett behov av utveckling och att genomlysningen ska kunna utgöra ett underlag för beslut om åtgärder för att utveckla brottsutbytesarbetet.

Ansvar, genomförande och tidplan. Myndigheterna och Försäkringskassan ska medverka i de delar som berör dem. Styrgruppen ska tillse att en myndighet utses att vara

sammankallande. Genomlysningen ska påbörjas under 2016. Den första etappen av genomlysningen ska redovisas till styrgruppen senast den 30 september 2016 och den andra etappen senast den 31 mars 2017.

3. DET BÄSTA RÄTTSLIGA VERKTYGET

(a) Guide över rättsliga verktyg

En guide över rättsliga verktyg ska tas fram. Guiden ska innehålla en sammanställning över de rättsliga verktyg som myndigheterna förfogar över och en beskrivning av på vilket sätt de kan komma till användning för att återföra brottsutbyte. Guiden ska också innehålla information om de kontaktpunkter för brottsutbytesfrågor som ska inrättas på myndigheterna, se nedan p. 4 (a). Målet med guiden är att ge de som handlägger ärenden om återförande av brottsutbyte en översiktlig, konkret och handfast bild av de rättsliga verktygen och på det sättet skapa förutsättningar för att i de enskilda ärendena ta tillvara alla möjligheter till att återföra brottsutbyte oberoende av vilken myndighet som förfogar över det rättsliga verktyg som ger det bästa utfallet.

Ansvar, genomförande och tidplan. Myndigheterna och Försäkringskassan ska medverka i de delar de är berörda av aktiviteten. Styrgruppen ska tillse att en myndighet utses att vara sammankallande. Aktiviteten ska påbörjas under 2016 och redovisas till styrgruppen senast den 31 maj 2017.

(b) Metodutvecklingsprojekt om finansiella utredningar

Ett metodutvecklingsprojekt om finansiella utredningar.¹²⁰ Projektet ska behandla frågor om hur åklagare bör utforma direktiv om finansiell utredning, hur en finansiell utredning genomförs, vilken finansiell information som behövs, var den kan inhämtas, hur den kan analyseras och hur den finansiella utredningen bör dokumenteras. Projektet ska vidare behandla frågan om hur information om tillgångar som inhämtas i förundersökningar ska dokumenteras och överförs till myndigheter senare i brottsutbyteskedjan, som t.ex. till Kronofogdemyndigheten vid verkställighet. Målet är att ta fram ett myndighetsgemensamt metodstöd för finansiella utredningar för att säkerställa enhetlighet, rättssäkerhet och kvalitet.

Ansvar, genomförande och tidplan. Myndigheterna ska medverka i de delar de är berörda av projektet. Ekobrottsmyndigheten är sammankallande. Projektet ska redovisas till styrgruppen senast den 30 november 2015.

(c) Metodutvecklingsprojekt om spaningsanteckningar

Ett metodutvecklingsprojekt om spaningsanteckningar rörande enskildas ekonomiska förhållanden i underrättelseverksamhet eller förundersökning. Projektet ska behandla frågor om vilken information som är relevant ur ett brottsutbytesperspektiv, t.ex. för att styrka dold äganderätt, hur informationen kan inhämtas och hur informationen bör dokumenteras. Målet är att ta fram ett myndighetsgemensamt metodstöd för spaningsanteckningar för att säkerställa enhetlighet, rättssäkerhet och kvalitet.

Ansvar, genomförande och tidplan. Myndigheterna ska medverka i de delar de är berörda av projektet. Tullverket är sammankallande. Projektet ska redovisas till styrgruppen senast den 30 november 2015.

4. ETT AKTIVT UTBYTE AV INFORMATION

(a) Kontaktpunkter på varje myndighet

Varje myndighet ska inrätta en central kontaktpunkt för brottsutbytesfrågor. Kontaktpunkten ska bistå andra myndigheter med upplysningar i brottsutbytesfrågor eller, om frågorna rör ett enskilt ärende, hänvisa till den som handlägger ärendet. En förteckning över kontaktpunkterna med adressuppgift ska tas fram. Målet är att främja ett aktivt informationsutbyte mellan myndigheterna, att skapa snabba och enkla vägar för att få till stånd en samverkan mellan myndigheterna i ärenden om återförande av brottsutbyte.

Ansvar, genomförande och tidplan. Myndigheterna och Försäkringskassan ska inrätta kontaktpunkter och medverka i aktiviteten i övrigt. Kronofogdemyndigheten är sammankallande. Aktiviteten ska redovisas till styrgruppen senast den 31 augusti 2015.

5. GOD KOMPETENS OCH KUNSKAP

(a) Myndighetsgemensamma utbildningsinsatser

Ett projekt för att inventera behovet av myndighetsgemensamma utbildningsinsatser på brottsutbytesområdet och, om ett sådant behov identifieras, att lämna förslag på insatser. I projektet ingår att

- ta reda på vilka utbildningar som ges vid myndigheterna och vilka möjligheter det finns för medarbetare vid andra myndigheter att delta i de utbildningarna
- identifiera behov av myndighetsgemensamma utbildningar, vilka medarbetare de utbildningarna i så fall bör vända sig till och vilket innehåll de bör ha
- särskilt överväga behovet av utbildningar som vänder sig till specialister, som t.ex. finansiella utredare.

Målet med utbildningsinsatserna är att höja medarbetarnas kunskap om det myndighetsgemensamma brottsutbytesarbetet. Ansvar, genomförande och tidplan. Myndigheterna och Försäkringskassan ska medverka i projektet. Styrgruppen ska

¹²⁰ Utredningar om enskildas ekonomiska förhållanden till grund för yrkande eller beslut om återförande av brottsutbyte.

tillse att en myndighet utses att vara sammankallande. Projektet ska påbörjas under 2016 och redovisas till styrgruppen senast den 30 november 2016.

6. EN UPPFÖLJNING FÖR ETT EFFEKTIVT BROTTsutBYTESARBETE AV HÖG KVALITET

(a) Myndighetsgemensam bild av resultatet av brottsutbytesarbetet

Ett projekt för att utreda om det finns möjligheter att, i av-vaktan på ett automatiserat och sammanhållet redovisnings-system (jfr Brå rapport 2014:19), ge en bild av det samlade resultatet av myndigheternas brottsutbytesarbete. I projektet ingår att identifiera relevant statistik på brottsutbytesområdet samt ge förslag på hur den statistiken bör sammanställas och presenteras. Som utgångspunkt används myndigheternas årsredovisningar.

Man bör överväga om presentationen kan samordnas med den årliga redovisningen av den särskilda satsningen mot grov organiserad brottslighet. Målet med projektet är att ge en bild av det samlade resultatet av myndigheternas brottsutbytesarbete.

Ansvar, genomförande och tidplan. Myndigheterna ska medverka i projektet. Polismyndigheten är sammankallande. Projektet ska redovisas till styrgruppen senast den 30 november 2015.

Bilaga 8. Regeringsuppdrag om brottsutbytesarbete i samverkan

Denna redovisning är, i enlighet med regeringens beslut, en återrapportering av uppdraget om myndighetsöverskridande samverkan för att mer effektivt återföra vinster från brottslig verksamhet (Ju2013/4511/Å och Ju2012/4186/Å).

Uppdraget ska redovisas årligen i redovisningen av resultatet av den särskilda satsningen mot den grova organiserade brottsligheten (Ju2008/5776/PO).

UPPDRAGET

Regeringen gav 2013 Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten i uppdrag att, som ett led i den särskilda satsningen mot grov organiserad brottslighet, utveckla och följa upp den myndighetsöverskridande samverkan som sker på brottsutbytesområdet. Ekobrottsmyndigheten samordnade uppdraget.

I uppdraget ingick att utveckla en myndighetsöverskridande strategi för hur brottsutbytesarbetet i samverkan ska bedrivas, utveckla de myndighetens gemensamma arbetsprocesserna för en effektivare samverkan på brottsutbytesområdet, identifiera utvecklingsområden och vidta åtgärder, och följa upp och analysera de gemensamma insatserna och resultatet av dessa.

STRATEGI

Under 2014 fastslog således myndigheterna en myndighetsöverskridande strategi för samverkan i brottsutbytesfrågor. I strategin tog myndigheterna ställning i flera vägvalsfrågor, som ska prägla brottsutbytesarbetet i samverkan och ligga till grund för det fortsatta arbetet med uppdraget.

Till vägvalsfrågorna hör att brottsbekämpningen ska vara tillgångsriktad. Det innebär att myndigheternas insatser, vid sidan av att utreda ansvarsfrågor, ska vara inriktade på att eliminera ekonomiska fördelar av brott. Myndigheterna ska vidare ha en helhetssyn på brottsutbytesarbetet. Arbetsprocesserna vid myndigheterna kan sägas utgöra delar i en brottsutbyteskedja. Myndigheterna har ett gemensamt ansvar för att hålla ihop arbetsprocesserna och se till att de fogas samman på ett sådant sätt att de bildar en effektiv brottsutbyteskedja av hög kvalitet.

Till sitt förfogande för att återföra brottsutbyte har myndigheterna flera rättsliga verktyg, som t.ex. förvar och kvarstad i brottmål eller betalningssäkring i tullmål och skattemål. Myndigheterna ska se till att det finns förutsättningar för att det verktyg – oberoende av vilken myndighet som förfogar över det – ska kunna väljas som ger bäst utfall i ett enskilt ärende om återförande av brottsutbyte. Myndigheterna ska också ta tillvara möjligheterna till ett aktivt utbyte av information. Myndigheterna ska vidare verka för god kompetens och kunskap hos medarbetarna. Det innefattar, förutom utbildning av myndigheternas egna medarbetare, att myndigheterna ska medverka i gemensamma utbildningar för att sprida kunskap om brottsutbytesarbetet i samverkan och de rättsliga verktyg som myndigheterna tillsammans förfogar över.

Avslutningsvis hör till vägvalsfrågorna att det bör eftersträvas att uppföljningen av brottsutbytesarbetet utformas på ett sådant sätt att den ger en bild av hela brottsutbyteskedjan, inbegripet såväl åtgärder som skapar förutsättningar för ett gott resultat som resultat i sig.

HANDLINGSPLAN

Med utgångspunkt i strategin lät myndigheterna ta fram en handlingsplan för 2015–2017 med aktiviteter för att stärka och utveckla det myndighetsöverskridande brottsutbytesarbetet.

I det arbetet medverkade också Försäkringskassan och Brottsförebyggande rådet. Till vägvalsfrågorna har det i handlingsplanen knutits en eller flera konkreta och handfasta aktiviteter, som ska stärka och utveckla brottsutbytesarbetet i samverkan eller identifiera utvecklingsbehov.

Bland de aktiviteter som genomförts under 2015 ingår ett metodutvecklingsprojekt om finansiella utredningar, ett metodutvecklingsprojekt om spaningsanteckningar, ett projekt som går ut på att inrätta kontaktpunkter för brottsutbytesfrågor på myndigheterna, och ett projekt för att utreda möjligheterna att ge en bild av det samlade resultatet av myndigheternas brottsutbytesarbete. Detta arbete har utmynnat i en redovisning av vad som är möjligt att redovisa från respektive myndighet och hur en sådan redovisning kan se ut.¹²¹

Brottsförebyggande rådet har vidare genomfört en undersökning om den kriminella ekonomin, som bland annat syftar till att förbättra myndigheternas förmåga att spåra, säkra och återföra brottsutbyte. Myndigheterna har medverkat i undersökningen.

Genomförandet av de kvarvarande projekten i handlingsplanen ska påbörjas under 2016 och pågå till utgången av 2017. De kvarvarande projekten avser tre delprojekt:

- genomlysning av det myndighetsöverskridande brottsutbytesarbetet för att identifiera utvecklingsbehov
- guide över rättsliga verktyg
- god kompetens och kunskap och myndighetsgemensamma utbildningsinsatser.

Myndigheterna har inrättat och utsett representanter till en styrgrupp, som ska svara för genomförandet av handlingsplanen. Ekobrottsmyndigheten samordnar arbetet i styrgruppen. Genom att myndigheterna nu har en samsyn om flera grundläggande vägvalsfrågor och en handlingsplan med aktiviteter för att stärka och utveckla det myndighetsöverskridande brottsutbytesarbetet som sträcker sig över flera år är utsikterna goda för att nå en än effektivare samverkan på brottsutbytesområdet. Strategi och handlingsplan, se bilaga 6 och 7.

¹²¹ Ett myndighetsöverskridande brottsutbytesarbete i samverkan. Myndighetsgemensam bild av resultatet av brottsutbytesarbetet. December 2015. Ekobrottsmyndigheten, dnr: A2015/0159. Polismyndigheten, dnr: A118.595/2016.

Utgivare:
Polismyndigheten
Box 12256
102 26 Stockholm